

บทบาทของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรในทศวรรษหน้า

พันเอกหญิงสุภาชนิตร แสงเพชร

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2555

ใบรับรองสารนิพนธ์

คณะรัฐประศาสนศาสตร มหาวิทาลัยธุรกิจบัณฑิต
ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อสารนิพนธ์ บทบาทของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรในทศวรรษหน้า

เสนอโดย พันเอกหญิงสุภาชนิตร์ แสงเพชร

สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร วิชาเอก การจัดการ โครงการ

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ อาจารย์สุจิตต์ นิมิตกุล

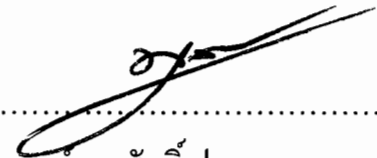
ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์แล้ว

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ คำริชอบ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
(อาจารย์ สุจิตต์ นิมิตกุล)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ พิพัฒน์ ไทยอารี)

คณะรัฐประศาสนศาสตรรับรองแล้ว

.....รักษาการคณบดีคณะรัฐประศาสนศาสตร
(อาจารย์ พูลศักดิ์ ประณูทนต์พาล)

วันที่ 23 เดือน เม.ย. พ.ศ. 2555

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การจัดการ โครงการ ได้เสร็จสมบูรณ์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงกับวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ หรืออาจเป็นต้นแบบเพื่อศึกษากับหน่วยงานในลักษณะเดียวกัน ต้องขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์สุดจิต นิมิตกุลที่กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะต่างๆ คณาจารย์ทุกๆท่าน ท่านผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์ทุกท่าน ที่ได้มอบวิชาความรู้ แง่คิด ในเรื่องต่างๆ ทั้งจากตำราและประสบการณ์ ความชำนาญของท่าน ให้ข้าพเจ้าได้นำมาบูรณาการ จัดทำเป็นสารนิพนธ์ฉบับนี้ตลอดจน เจ้าหน้าที่ทุกท่านในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา

สุดท้ายต้องขอขอบคุณมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต สถาบันที่มอบความรู้ และโอกาสสร้างให้ข้าพเจ้ามีความรู้ ความพร้อม ที่จะกลับไปพัฒนาองค์กร และสร้างประโยชน์เพื่อประเทศชาติต่อไป

พันเอกหญิง สุภาชนิตร์ แสงเพชร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.6 ข้อยกเว้นในการวิจัย.....	6
1.7 นิยามศัพท์.....	7
2. แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิด ทฤษฎี ของ “ความมั่นคงแห่งชาติ”.....	8
2.2 ความหมายของความมั่นคงของชาติ.....	9
2.3 ปัจจัยสำคัญอันเป็นหลักของความมั่นคงแห่งชาติ.....	12
2.4 หลักแนวคิด ทฤษฎีทางการศึกษา.....	13
2.5 แนวคิดความสำคัญของการศึกษากับความมั่นคงแห่งชาติ.....	16
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ (Strategy Study Concept).....	17
2.7 แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ทหาร.....	20
2.8 ความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงแห่งชาติกับยุทธศาสตร์ชาติ.....	21
2.9 แนวคิดเกี่ยวกับ “ทศวรรษ” และมุมมองในอนาคต.....	23
2.10 การศึกษาไทยในทศวรรษหน้า.....	27
2.11 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	30

สารบัญ (ต่อ)

3. ระเบียบวิธีวิจัย	38
3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	38
3.2 วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.....	39
3.3 กลุ่มตัวอย่าง.....	53
3.4 การสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่าง.....	53
3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	56
3.6 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
4. ผลการศึกษา.....	58
4.1 แนวโน้มในทศวรรษหน้า.....	58
- ด้านเศรษฐกิจ.....	58
- ด้านสังคมจิตวิทยา.....	60
- ด้านการเมือง.....	62
- ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ.....	63
4.2 ผลกระทบในทศวรรษหน้า.....	65
4.3 ปัญหา อุปสรรค.....	65
4.4 แนวทางในการกำหนดบทบาท วปอ.ในทศวรรษหน้า.....	66
5. สรุปผลการศึกษา.....	77
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	77
5.2 อภิปรายผลการศึกษา.....	81
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	81
บรรณานุกรม.....	83
ภาคผนวก.....	86

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 แสดงรายละเอียดหลักสูตรปฐมนิเทศ เรียนร่วมกันทั้ง วปอ. และ ปรอ.....	46
3.2 แสดงรายวิชาหลักสูตรหลักทั้ง วปอ. และ ปรอ.....	47
3.3 แสดงรายละเอียดขั้นตอนการจัดการบรรยาย.....	48
3.4 แสดงรายละเอียดขั้นตอนการจัดการสัมมนา.....	49
3.5 แสดงรายละเอียดขั้นตอนการประเมินผล.....	50
3.6 แสดงรายละเอียดขั้นตอนการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ.....	52
4.1 แสดงเครือข่าย และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ.....	68
4.2 แสดงการประเมินผลการดำเนินงานจากหลักสูตร.....	69
4.3 แสดงโครงสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้.....	70
4.4 เปรียบเทียบหลักสูตรปฐมนิเทศของเดิม และเมื่อได้รับการพัฒนา.....	71
4.5 แสดงหลักสูตรหลัก ทั้ง วปอ. และ ปรอ.....	72
4.6 โครงสร้างการบริหารจัดการเมื่อเป็น NDU ตามโครงสร้าง NDU ของเกาหลีใต้	73
4.7 โครงสร้างยุทธศาสตร์ชาติ.....	74
4.8 แสดงขั้นตอนหลักสูตรที่ตอบวิสัยทัศน์.....	75
4.9 แสดงการมุ่งสู่สากล.....	76

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	38
3.2 เครื่องหมายรัฐาภิรักษ์.....	43

หัวข้อสารนิพนธ์	บทบาทของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรในทศวรรษหน้า
ชื่อผู้เขียน	พันเอกหญิง สุภาชนิตร์ แสงเพชร
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ สุกจิต นิमितกุล
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์ (วิชาเอก การจัดการ โครงการ)
ปีการศึกษา	2554

บทคัดย่อ

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (วปอ.สปท.) เป็นสถาบันการศึกษาระดับสูงของประเทศ ที่ประศาสน์วิทยาการเกี่ยวกับการป้องกันราชอาณาจักร ให้แก่ข้าราชการภาครัฐ และนักธุรกิจเอกชน ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงหน้าที่ และความรับผิดชอบร่วมกันในอันที่จะต้องป้องกัน ต่อสู้ การจัดสรรกำลัง การปกครอง และการรักษาความสงบของประเทศ โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีฝึกอบรม สัมมนา สํารวจ สภาพแวดล้อม และค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อวัตถุประสงค์หลัก คือการสร้างความร่วมมือ และประสานงานกันระหว่างข้าราชการทุกฝ่าย พนักงานรัฐวิสาหกิจ และเอกชนในรูปของการ จัดทำยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อสนับสนุนความมั่นคงแห่งชาติ

การเตรียมความพร้อมในการสร้างความมั่นคง วปอ.สปท. มุ่งเน้น 5 ด้าน คือ การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร และวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี พลังงาน และสิ่งแวดล้อม ตามวิสัยทัศน์ของ วปอ.สปท. ที่ว่า “สร้างคน สร้างความมั่นคง สร้างชาติ” โดยใช้กลยุทธ์ในการ บริหารจัดการที่สอดคล้องประสานกัน มีการทบทวนสถานการณ์ความเป็นไปทั้งภายในและภายนอก ประเทศ เพื่อสร้างยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ ส่งผลให้บรรลุ ถึงผลประโยชน์แห่งชาติที่กำหนดไว้ ในขณะที่โลกในทศวรรษหน้า กำลังมีการเปลี่ยนแปลง ในสภาพแวดล้อมทั้งภายในและระหว่างประเทศอย่างรวดเร็ว และเกินความคาดหมาย โลกในทศวรรษหน้าจะเป็นเรื่องของการทำงานที่ประเทศจับกลุ่มและเปลี่ยนกลุ่มไปตามผลประโยชน์ ร่วมกันเป็นเรื่อง ๆ การวางแผนนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพจึงต้องอาศัยความยืดหยุ่น นวัตกรรมและ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ในสภาพแวดล้อม

ภารกิจของ วปอ.สปท.ที่สัมพันธ์กับความมั่นคงแห่งชาติ จำเป็นต้องศึกษา และทบทวนบทบาทที่จะสามารถพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในทศวรรษหน้า โดยกำหนดบทบาทและภารกิจของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรประเมินสถานการณ์การดำเนินงานด้านความมั่นคงของชาติ และแสวงหาจุดยืนร่วมกันของนักศึกษาระดับสูงจากทุกภาค ส่วนตลอดจนแนวทางในการดำเนินงานด้านนี้ต่อไป โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทการดำเนินงานของ วปอ.สปท.
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการแก้ไข
3. เพื่อกำหนดแนวทางกำหนดบทบาท ของ วปอ. ในทศวรรษหน้า

วิธีดำเนินการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสาร (Documentary)

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) การสัมภาษณ์เชิงลึกศิษย์เก่า วปอ.รุ่น50-52

จำนวน 6 คน

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) แนวคิด ทฤษฎี นโยบาย กฎระเบียบ ตลอดจน รายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และเอกสารทางวิชาการ

ผลการศึกษา

พบว่า แนวทางที่ดีที่สุดในการเตรียมตัวเพื่อทศวรรษหน้า คือ การปรับและการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ทั้งหลักสูตรหลัก และปฐมนิเทศ อย่าง ค่อยเป็นค่อยไป ในทุกๆด้าน และกล้าเผชิญ ปัญหาที่ท้าทาย ตรวจสอบสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นในขณะนั้น หาวิธีในการแก้ปัญหา และกำหนด ลงไปในหลักสูตร ยึดความสอดคล้องและประโยชน์สูงสุดในการสร้างความมั่นคง เช่น ความสามารถลดความยากจน ลดช่องว่างทางเศรษฐกิจ และก่อให้เกิดความเป็นธรรม การร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในระดับประเทศและระหว่างประเทศ การกระตุ้นให้รัฐบาลให้ความช่วยเหลือ กลุ่มธุรกิจในประเทศและเสริมสร้างนโยบายส่งเสริมการลงทุนให้มีความมั่นคงมากขึ้นเพื่อเพิ่มความมั่นใจให้กับนักลงทุนต่างชาติในการเข้ามาลงทุน โดยวิเคราะห์สถานการณ์ความมั่นคงใน ทศวรรษหน้าทั้งประเทศไทย ประเทศในภูมิภาค และประเทศต่างๆในโลก

โลกในทศวรรษหน้าจะเป็นเรื่องของสิ่งที่ประเทศจับกลุ่มและเปลี่ยนกลุ่มไปตาม ผลประโยชน์ร่วมกันเป็นเรื่อง ๆการกำหนด ปรับเปลี่ยนหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพจึงต้องอาศัย ความยืดหยุ่น นวัตกรรมและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในสภาพแวดล้อม โดยดำเนินการ 16 ด้าน คือ

1. ปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร และจัดกิจกรรมรองรับ ให้สอดคล้องกับด้านความมั่นคง
 2. เสริมสร้าง บุคลากร และพัฒนาประสิทธิภาพของ ระบบการบริหารจัดการข้อมูล
 3. เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและทักษะของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน และนักศึกษา
 ทั้งรุ่นปัจจุบัน และศิษย์เก่า

4. ให้มีระบบการบริหารจัดการ อย่างมีเอกภาพ ประสิทธิภาพ และทันเหตุการณ์
 5. ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึก และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
 6. ส่งเสริมและประสานความร่วมมือกับต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของ
 วปอ.

7. เพิ่มประสิทธิภาพมาตรการต่างๆ
8. วปอ. ควรไปขึ้นสายการบังคับบัญชากับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
9. มีการพัฒนาหลักสูตร โดยสร้างเครือข่าย และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
10. มีการประเมินผลการดำเนินงานจากหลักสูตร เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ
11. สร้างหน่วยเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
12. พัฒนาหลักสูตรปฐมนิเทศ และหลักสูตรหลัก
13. พัฒนา เป็นมหาวิทยาลัยป้องกันประเทศ (NDU)
14. การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ
15. มีการบริหารจัดการที่ตอบวิสัยทัศน์
16. มุ่งสู่สากล

ข้อเสนอแนะ

สิ่งที่ควรคำนึงถึง คือ ต้องดำรงสถานภาพหน่วยงานทางวิชาการ มีความเป็นกลาง
 ทางการเมือง วิจารณ์ / ให้ข้อคิดเห็นต่อสังคม เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติและประชาชน
 การคัดเลือกนักศึกษาต้องเป็นไปตามคุณสมบัติที่ วปอ. กำหนด ควรเป็นหน่วยขึ้นตรงต่อ รมว.กท.
 เพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการ และตอบรับกับสภาวปอ.ที่มี รมว.กท. เป็นประธานสภา
 วปอ. วัตถุประสงค์หลัก คือการสร้างความร่วมมือ และประสานงานกันระหว่างข้าราชการทุกฝ่าย
 พนักงานรัฐวิสาหกิจ และเอกชน ในรูปของการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อสนับสนุนความมั่นคง
 แห่งชาติ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (วปอ.สปท.) เป็นสถาบันการศึกษาระดับสูงของประเทศ ที่ประสานวิชาการเกี่ยวกับการป้องกันราชอาณาจักร ให้ให้แก่ข้าราชการภาครัฐ และนักธุรกิจเอกชน ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกันในอันที่จะต้องป้องกัน ต่อสู้ การจัดสรรกำลัง การปกครอง และการรักษาความสงบของประเทศ นอกจากนี้ วปอ.สปท. เป็นหน่วยที่รับภารกิจหลักจากกองบัญชาการกองทัพไทย ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีฝึกอบรม สัมมนา สํารวจสภาพแวดล้อม และค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อวัตถุประสงค์หลัก คือการสร้างความร่วมมือ และประสานงานกันระหว่างข้าราชการทุกฝ่าย พนักงานรัฐวิสาหกิจ และเอกชนในรูปของการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อสนับสนุนความมั่นคงแห่งชาติ

ความมั่นคงแห่งชาติในบริบทของประเทศไทยนั้น พระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2495 ได้กำหนดคำนิยามเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติเอาไว้ว่า “ความมั่นคงหรือความปลอดภัยแห่งราชอาณาจักร หมายความว่า การให้เอกราชของชาติหรือสวัสดิภาพของประชาชนอยู่ในความมั่นคงปลอดภัย รวมตลอดถึงการให้ประเทศดำรงอยู่ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร”

“ความมั่นคงแห่งชาติ” คำนี้ คนทั่วไปมักเข้าใจว่าเป็นภารกิจของทหาร ดำรงในการรักษาความสงบ และความเรียบร้อยปลอดภัยของประเทศ เท่านั้น ซึ่งเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน เพราะ “ความมั่นคงแห่งชาติ” เป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน มีความหมายครอบคลุมไป ทุกประเด็น และวาระที่มีผลกระทบต่อประเทศทั้งภายใน และต่างประเทศ ซึ่งพอจะให้คำจำกัดความได้ว่า “ความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึง วัตถุประสงค์แห่งชาติขั้นต้น ได้แก่ การป้องกันประเทศ พลเมือง และวิถีชีวิตของประชาชน ให้รอดพ้นจากการรุกราน” (ความมั่นคงแห่งชาติ : พล.ต.ดร.อนุชาติ บุญนาค anuchart.net) ซึ่ง คืออุดมมุ่งหมายสำคัญ ของยุทธศาสตร์ระดับชาติ (Over-all National Strategy) ที่สอดคล้องกับ ภารกิจ และผลการศึกษาใน วปอ.สปท. ในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ

ความมั่นคงแห่งชาติในบริบทของประเทศไทยนั้น พระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2495 ได้กำหนดค่านิยมเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติเอาไว้ด้วยว่า “ความมั่นคงหรือความปลอดภัยแห่งราชอาณาจักร” หมายความว่า การให้เอกราชของชาติ หรือ สวัสดิภาพของประชาชนอยู่ในความมั่นคงปลอดภัย รวมตลอดถึงการให้ประเทศดำรงอยู่ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร”

สมชัย รักวิจิตร และคณะ กล่าวถึงความมั่นคงแห่งชาติว่า หมายถึงสถานะที่ทำให้ประชาชนในชาติสามารถดำรงชีวิตอยู่ด้วยความมั่นใจในความปลอดภัยจากอันตราย ปราศจากการตื่นตัวและความวิตกกังวลต่าง ๆ และต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ 4 ประการคือ ความมั่นคงทางด้านสังคม ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางการเมือง และความมั่นคงทางด้านทหาร พิเชษฐ์ ทองศรีนุ่น ได้ให้ความหมายของความมั่นคงว่า น่าจะหมายถึง ความสงบเรียบร้อยและความสงบสุขของบ้านเมือง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน การปราศจากการถูกขู่เข็ญหรือคุกคามด้วยวิธีการใด ๆ ของผู้ไม่หวังดีต่อชาติและประชาชน ทำนองเดียวกับ ประจวบ ไชยสาส์น ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ได้กล่าวถึงความหมายของความมั่นคงแห่งชาติในการบรรยายต่อนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.7) เมื่อ พ.ศ.2540 มีใจความสำคัญว่า ความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึงความมั่นคงภายในและภายนอก และยังมีความหมายที่ครอบคลุมหลายมิติ โดยในปัจจุบันนิยมเรียกว่า “comprehensive security” อาทิเช่น ความมั่นคงทางการทหาร ซึ่งหมายถึงความพร้อมทางการทหารเพื่อป้องกันการรุกราน ความมั่นคงทางการเมืองหมายถึง การมีระบบการเมืองที่มั่นคงมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ความมั่นคงทางเศรษฐกิจหมายถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ มีอัตราการส่งออกสูง ประชาชนมีรายได้สูง และความมั่นคงทางสังคมหมายถึงคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง มีระบบสาธารณสุขที่ดี ปลอดภัยจากโรคภัยไข้เจ็บและมีความกินดีอยู่ดี เป็นต้น โดยในแต่ละด้านนั้นการมุ่งเน้นให้ความสำคัญของแต่ละประเทศจะแตกต่างกันไปในแต่ละช่วงเวลา และ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของประเทศนั้นๆ (ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ชุด พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร วันที่ 30 สิงหาคม 2548)

ดังนั้น การสร้างความมั่นคงแห่งชาติ มิใช่มีเพียงการออกแนวหน้าในสนามรบขามสงคราม เป็นทหาร ตำรวจ ถือปืนปกป้องประเทศชาติ เท่านั้น แต่ สามารถสร้าง “ความมั่นคงแห่งชาติ” ในยามสงบ เป็นการเตรียมพร้อมที่มีใช้การฝึกอาวุธยุทธโปกรณ์ดังเช่นทหาร ตำรวจ แต่เป็นการเตรียมความพร้อมในการสร้างความมั่นคงทั้ง 5 ด้านคือ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา การทหาร และวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี พลังงาน และสิ่งแวดล้อม ตามวิสัยทัศน์

ของ วปอ.สปท. ที่ว่า “สร้างคน สร้างความมั่นคง สร้างชาติ” โดยใช้กลยุทธ์ในการบริหารจัดการที่สอดคล้องกัน มีการทบทวนสถานการณ์ความเป็นไปทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อสร้างยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ ส่งผลให้บรรลุถึงผลประโยชน์แห่งชาติที่กำหนดไว้

การสร้าง ความมั่นคงของ รัฐที่แท้จริง ควรจะเกิดจากการนำค่านิยมหรือเอกลักษณ์อันสอดคล้องกับความต้องการตามความจำเป็นของกลุ่มต่าง ๆ มาแลกเปลี่ยนความรู้ของกันและกัน เพื่อหวังให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันตามมา ด้วยเหตุนี้จึงเป็นไปได้ว่า การได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างกลุ่มคนในสังคมเกิดจากการไม่ยอมรับรู้และยอมรับในเอกลักษณ์ของกันและกันมากกว่าความรู้ของรัฐที่ดี ของบุคคลที่ดีเกิดจากระบวนการหล่อหลอมทางสังคมที่บุคคลนั้นสังกัดอยู่ เช่น คนไทยที่เกิดและเติบโตอยู่ในสังคมไทยที่มีวัฒนธรรมของการยึดถือกฎและระเบียบของสังคม (Law and Order) เพื่อให้สังคมอยู่อย่างสมานฉันท์ ย่อมจะรับรู้ว่าจะสังคมไม่ควรมีความแตกต่างทางด้านความคิดเห็น โดยมีได้คำนึงว่าความแตกต่างนั้นมิใช่ความแตกต่าง เมื่อมีการเรียกร้องประชาธิปไตยซึ่งยอมรับความแตกต่างทางความคิดขึ้นมา ก็เกิดการไม่ยอมรับ แต่กลับมีการเสนอประชาธิปไตยแบบไทย ๆ ที่เน้นความสมานฉันท์ ทั้งนี้เพราะโครงสร้างทางสังคมไทยเป็นเช่นนี้ ดังนั้นถ้าเราสามารถผสมผสานความคิดเรื่องการแก้ไขโครงสร้างสังคมบางส่วนเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดการรับรู้ซึ่งกันและกันระหว่างคนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม จนกระทั่งเกิดการแลกเปลี่ยนแบ่งปันค่านิยมของกันและกัน อันจะนำไปสู่ความยอมรับซึ่งกันและกันได้ จะเป็นวิถีทางอันจะทำให้เกิดและความมั่นคงของรัฐในความหมายที่แท้จริงยั่งยืนได้

โครงสร้างของสังคม การเติบโตของภาคธุรกิจและจำนวนของประชากรตลอดจนอำนาจของข่าวสาร ทำให้หน่วยต่าง ๆ ในสังคมมีพลังในการต่อรองดีขึ้น ทำให้อำนาจส่วนกลางภายใต้ระบบรัฐอุปถัมภ์แบบดั้งเดิมลดน้อยลง มีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้น และในขณะเดียวกันอาจจะเป็นแรงกระตุ้นให้มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ในทางตรงข้าม การเปลี่ยนแปลงจะทำให้เกิดความสับสนในค่านิยมและวัฒนธรรมที่คนในชาติต้องไตร่ตรองและมีความรู้เท่าทันความเจริญทางวัตถุ มีความพอดีระหว่างการแสวงหาปัจจัยต่าง ๆ ในชีวิตกับการรักษาไว้ซึ่งค่านิยมและวัฒนธรรมอันดีงามเพื่อให้สามารถก้าวไปกับโลกได้อย่างมั่นคงและรู้เท่าทัน

“การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศก็ย่อมทำได้สะดวกราบรื่น ได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว”

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2543 :11) การศึกษาจึงต้องอาศัยกระบวนการต่าง ๆ เพื่อสร้างคนที่มีคุณภาพ การศึกษาของไทยในอนาคตต้องเป็นระบบที่สามารถเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ของบุคคล ครอบครัวและชุมชน ส่งเสริมให้บุคคลมีความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้เพื่อศึกษาและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ปรับตัวได้กับสภาวะโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว และสามารถรับข่าวสารใหม่ ๆ แล้วนำมาคิดและตัดสินใจภายใต้การเปลี่ยนแปลงของ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี ทำให้ประเทศไทยต้องพัฒนาประชากรในชาติให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การศึกษาเป็นคำตอบในการพัฒนาประชากรในชาติ สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นแนวทางแห่งการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ในแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ได้วิเคราะห์สังคมไทยว่า มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วในทุกด้าน มีความจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างฐานความรู้ที่เข้มแข็งให้กับประเทศ เพื่อความสามารถในการปรับตัว รู้เท่าทันไม่ให้เกิดอยู่ในฐานะผู้เสียเปรียบ อย่างไรก็ตาม ในสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏในปัจจุบัน คุณภาพการศึกษาของประชากรไทยโดยเฉลี่ยต่ำลง และมีมาตรฐานค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับอีกหลายประเทศในระดับเดียวกัน การศึกษาขาดเอกภาพด้านนโยบาย สถานศึกษาขาดอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน ชุมชน สถาบันทางสังคม สังคมตกอยู่ในภาวะกระแสบริโภคนิยม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวมจากการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงมุ่งเน้นความสำคัญของ “คน” ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนา โดยยึดแนวพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ยึดทางสายกลางบนพื้นฐานของความสมดุลพอดี รู้จักประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลกเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อมุ่งให้เกิด “การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย” แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) จึงเป็นแผนบูรณาการแบบองค์รวมซึ่งหมายถึง กระบวนการบูรณาการของชีวิตเป็นองค์รวมของการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และธรรมชาติอย่างมีสมดุลพึ่งพาอาศัยสนับสนุนซึ่งกันและกัน พัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขทั้งกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม พัฒนาสังคมให้มีคุณภาพ เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ เป็นสังคมที่สมานฉันท์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 ก. : 1-10)

โลกในทศวรรษหน้าจะวุ่นวายมากยิ่งขึ้นและแตกต่างไปจากช่วงสงครามเย็นที่มีความแน่นอนชัดเจนค่อนข้างสูง บรรดานักการทูตและเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงจึงต้องสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมทั้งภายในและระหว่างประเทศให้ได้ โลกในทศวรรษหน้าจะเป็นเรื่องของการทำงานที่ประเทศจับกลุ่มและเปลี่ยนกลุ่มไปตามผลประโยชน์ร่วมกันเป็นเรื่องๆ การวางนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพจึงต้องอาศัยความยืดหยุ่น นวัตกรรม และการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตลอดจนความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในสภาพแวดล้อม

วปอ.สปท. เป็นสถาบันซึ่งสถาปนาขึ้นมารอบ 57 ปีในปีนี้ (พ.ศ.2555) มีศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วกว่า 5,000 คน ในทุก ๆ ปีมีผู้ประสงค์จะสมัครเข้ารับการศึกษามากมายเกินจำนวนที่จะสามารถรองรับ จนต้องมีกระบวนการในการคัดกรอง แต่มีคนจำนวนน้อยที่เข้าใจในภารกิจของ วปอ.สปท. ที่สัมพันธ์กับความมั่นคงแห่งชาติ อย่างชัดเจน และถูกต้อง ผู้วิจัยจึงขอถือโอกาสอันดีนี้ ศึกษาบทบาทและภารกิจของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรเพื่อประเมินสถานการณ์การดำเนินงานด้านความมั่นคงของชาติ และแสวงหาจุดยืนร่วมกันของนักศึกษาระดับสูงจากทุกภาคส่วนตลอดจนแนวทางในการดำเนินงานด้านนี้ต่อไปในทศวรรษหน้า

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทการดำเนินงานของ วปอ.สปท.
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการแก้ไข
3. เพื่อกำหนดแนวทางกำหนดบทบาท ของ วปอ. ในทศวรรษหน้า

1.3 ขอบเขตการวิจัย

- 1.3.1 ศึกษาจากเอกสาร รายงานประจำปี ฯลฯ มีระยะเวลาการศึกษา 4 เดือน (ต.ค.54-ม.ค.55)
- 1.3.2 ข้อมูลจากวปอ.รุ่น 50-52 (เอกสารปีการศึกษา 2550-2552) และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากศิษย์เก่า ในรุ่น วปอ.50 – วปอ.52
- 1.3.3 บทบาท และภารกิจ ของ วปอ. ในช่วงปีการศึกษา 2550 ถึง 2552
- 1.3.4 ระยะเวลาในการวิจัย พ.ย. 54 – ก.พ. 55

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสาร (Documentary)

1.4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) การสัมภาษณ์เชิงลึกศิษย์เก่า วปอ.รุ่น50-52 จำนวน 6 คน

1.4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) แนวคิด ทฤษฎี นโยบาย กฎระเบียบ ตลอดจน รายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และเอกสารทางวิชาการ ดังนี้

1.4.2.1 เอกสาร 36 ปี วปอ. กรรมการดำเนินการจัดทำหนังสือที่ระลึก วปอ.,พ.ศ.2534.

1.4.2.2 ระเบียบวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรว่าด้วยเครื่องหมายอันเป็นสัญลักษณ์ วปอ.2508.

1.4.2.3 รายงานประจำปี

1.4.2.4 การเข้ารับการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร,พลตรีดร.ประสาธ สุขเกษตรบริษัทไพรินทร์ บู้คเน็ต จำกัด,กันยายน 2552.

1.4.2.5 ประวัติ วปอ.สปท., พลตรี ดร.ประสาธ สุขเกษตร , บริษัท ไพรินทร์ บู้คเน็ต จำกัด , กันยายน 2552.

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ได้ทราบ ประวัติ ความเป็นมา กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรของ วปอ.สปท.

1.5.2 เข้าใจ หลัก แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับบริบทประเทศไทยในทศวรรษหน้า

1.5.3 วปอ.สปท. สามารถพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5.4 วปอ.สปท. มีรูปแบบการบริหารที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยใน ทศวรรษหน้า

1.6 ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยดังกล่าวเป็นการวิจัยเชิงอนาคต เป็นการวิจัยที่ศึกษาจากบุคคลที่คัดเลือก โดยมีคุณสมบัติ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์ด้านการศึกษา ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลที่ได้คัดเลือก เนื่องจากมีการสับเปลี่ยนแปลงตำแหน่งตามวาระ ของแต่ละหน่วยงาน และข้อจำกัดทางด้านข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงในขณะที่กำลังดำเนินการวิจัย

1.7 นิยามศัพท์

1.7.1 วปอ.สปท. หมายถึง วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นหน่วยขึ้นตรงต่อกองทัพไทย ตั้งอยู่ที่ถนนวิภาวดีรังสิต ดินแดง กทม.

1.7.2 ความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึง สภาวะของชาติที่ปลอดจากการรุกรานทางทหาร หรือการโจมตีทางทหาร หรือปลอดจากการบ่อนทำลายทางการเมืองหรือเศรษฐกิจ จนสามารถดำรงความความมั่นคง(Security)ตามพจนานุกรม Webster'sThird New International Dictionary ว่า..... "SECURITY"

1.7.3 ทศวรรษ หมายถึง ช่วงเวลาในรอบ 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2553-พ.ศ. 2562)

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิด ทฤษฎี “ความมั่นคงแห่งชาติ”

ความมั่นคงนั้นมิได้มีความเป็นเอกเทศ ในทางตรงกันข้าม ประเด็นความมั่นคงแห่งชาติกลับมีความสัมพันธ์กับ ภัยคุกคามต่อความมั่นคงแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ และพลังอำนาจของชาติ อย่างแยกกันไม่ออก ซึ่งเป็นแนวความคิดในเชิงทฤษฎี เพราะความมั่นคงเป็นเรื่องของการดำรงอยู่ของชาติ และคนในชาติ การปล่อยให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปโดยที่ไม่มีการป้องกัน หรือแก้ไขสิ่งเลวร้ายที่กำลังเกิดขึ้น หรืออาจจะเกิดขึ้นกับสังคม และอาจเป็นการทำลายประชาชน และทำลายประเทศชาติได้ ภัยต่าง ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อความอยู่รอดและความเป็นไปของสังคมประเทศ ก็จะทำให้เราอยู่ในฐานะไม่ประมาท โดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการใช้พลังอำนาจแห่งชาติ เพื่อปกป้องและแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่เกิดขึ้นกับสังคม ซึ่งก็จะทำให้ประเทศชาติได้มีความมั่นคง และอยู่รอดต่อไปในสังคมโลกนี้ได้ (หลักสูตรเสนานิการ , 2547)

มาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ ตามแนวคิดทฤษฎีในประเทศและต่างประเทศมีสาระสำคัญ ดังนี้

2.1.1 ความหมาย ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) หมายถึง การที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัย การสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ประกอบด้วย ความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 10 มิติ ตามแนวทาง ดังนี้

2.1.1.1 ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการมีงานทำและรายได้

2.1.1.2 ความมั่นคงของมนุษย์ด้านครอบครัว

2.1.1.3 ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสุขภาพอนามัย

2.1.1.4 ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา

2.1.1.5 ความมั่นคงของมนุษย์ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

2.1.1.6 ความมั่นคงของมนุษย์ด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม

2.1.1.7 ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสิทธิและความเป็นธรรม

2.1.1.8 ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสังคม-วัฒนธรรม

2.1.1.9 ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการสนับสนุนทางสังคม

2.1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงมิติต่าง ๆ กับความมั่นคงของมนุษย์ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม

2.1.2.1 มิติที่สัมพันธ์กับความมั่นคงของมนุษย์โดยรวมมากพอควร คือ มิติด้านครอบครัวและด้านสุขภาพอนามัย

2.1.2.2 มิติที่สัมพันธ์กับความมั่นคงของมนุษย์โดยรวมรองลงมาคือ การมีงานทำและรายได้ การเมือง และธรรมาภิบาล ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และการสนับสนุนทางสังคม

2.1.2.3 มิติที่สัมพันธ์กับความมั่นคงของมนุษย์โดยรวมน้อย ได้แก่ ที่อยู่ อาศัย การศึกษา สังคมและ วัฒนธรรม และสิทธิความเท่าเทียม

2.1.3 พัฒนาวิธีการประมวลผลข้อมูลขึ้นเป็นดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ที่สามารถใช้ประเมินเปรียบเทียบได้ทั้งระดับบุคคลพื้นที่ในประเทศ และพื้นที่ระดับนานาชาติ (ประชุม ครม.ชุดพ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร, วันที่ 30 สิงหาคม 2548)

2.2 ความหมายของความมั่นคงของชาติ

ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2495 กล่าวว่า “ความมั่นคงหรือความปลอดภัยแห่งราชอาณาจักร หมายความว่า การให้เอกราชของชาติหรือสวัสดิภาพของประชาชนให้อยู่ในความมั่นคง ปลอดภัย รวมตลอดถึงการให้ประเทศดำรงอยู่ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย”

วิชาความมั่นคงศึกษา (Security Studies) ของโรงเรียนเสนาธิการทหารบก (วิชัย ชูเชิด, 2547 : 15) กล่าวว่า “ความมั่นคงของชาติ หมายถึง สภาวะการณ์หรือสภาพที่รัฐชาติ ภายใต้การนำของรัฐบาลที่มีอำนาจอธิปไตยในการปกครองดินแดนดังกล่าวด้วยตนเอง ที่สามารถดำรงอยู่ด้วยความปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวงไม่ว่าจะเป็น เกณฑ์การเสี่ยงใด ๆ ความเกรงกลัว ความกังวล และความสงสัย มีความเจริญก้าวหน้า มีเสรีต่อความกดดันต่าง ๆ ซึ่งจะประกันให้เกิดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนภายในชาติดำเนินไปได้อย่างอิสระ มีความแน่นแฟ้นเป็นปึกแผ่น มีความแน่นอน ไม่เปลี่ยนแปลงไปโดยง่าย มีความอดทนต่อแรงกดดันต่าง ๆ ที่มากระทบในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านเอกราชอธิปไตย ในด้านบูรภาพแห่งดินแดน ในด้านสวัสดิภาพ ความปลอดภัยและผาสุกของประชาชน ในด้านการปกครองของประเทศและวิถีการดำเนินชีวิตของคน อีกทั้งจะต้องมีขีดความสามารถที่จะพร้อมเผชิญต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น” สรุป ได้ว่า ความมั่นคงของชาติ หมายถึง “สภาพที่รัฐใดรัฐหนึ่งสามารถดำรงสภาพของรัฐนั้นๆ ได้ในทุกสภาวะการณ์ ไม่ว่าสภาวะนั้นจะเป็นเช่นไร” (วิชัย ชูเชิด, 2547 : 21) แนวคิดของความมั่นคงแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ

2.2.1 แนวคิดความมั่นคงระหว่างประเทศ

2.2.1.1 ความมั่นคงร่วม (Collective Security) : แนวคิดนี้เกิดขึ้นหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 1 ที่หลายชาติบอบช้ำจากสงคราม จึงพยายามให้โลกมีความสงบสุข มีสันติภาพ ด้วยการผลักดันให้มีกฎเกณฑ์ เพื่อป้องกันและลงโทษประเทศที่ก่อสงคราม โดยแนวความคิดนี้ทำให้หลายประเทศ ร่วมกันจัดตั้ง องค์สันติบาติชาติ (League of Nations) เพื่อดำเนินการในการจัดการระเบียบ

2.2.1.2 ความมั่นคงสมบูรณ์แบบ (Comprehensive Security): แนวความคิดนี้เกิดขึ้นเป็นลำดับต่อมาจาก ความมั่นคงร่วม ซึ่งเป็นแนวความคิดที่ไม่ค่อยจะประสบความสำเร็จมากนัก โดยแนวความคิดนี้จะเน้นในพัฒนาพลังอำนาจของชาติทุกด้านอย่างได้ดุล คือพัฒนาพลังอำนาจของชาติทุก ๆ ด้านไปพร้อม ๆ กัน และเท่าเทียมกัน เพราะถ้ามุ่งเน้นไปในด้านใดด้านหนึ่ง อย่างเช่น การทหารเพียงด้านเดียว นอกเหนือพลังอำนาจของชาติทางด้านอื่น เช่น เศรษฐกิจอาจส่งผลกระทบให้ประเทศขาดความพร้อม ในการป้องกันประเทศอันนำไปสู่การสูญเสียเอกราชในที่สุด

2.2.1.3 ความมั่นคงสามัญ (Common Security): แนวความคิดนี้เกิดขึ้นครั้งแรกในยุโรป หลังจากการประชุม “การลดอาวุธและความมั่นคง (Independent Commission on Disarmament and Security Issues)” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะป้องกันความขัดแย้งกันด้วยอาวุธนิวเคลียร์ โดยให้มีความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และมุ่งไปที่ความพยายามในการแสวงหาหนทางในการลดอาวุธ

2.2.1.4 ความมั่นคงร่วมมือ (Cooperative Security) : แนวความคิดนี้เป็นแนวความคิดที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่ ที่ผสมผสานแนวความคิดของ ความมั่นคงแบบสามัญ และความมั่นคงสมบูรณ์แบบ แนวความคิดนี้เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2533 โดยนาย โจ คลาก รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีของแคนาดา โดยเน้นไปที่ ความมั่นคงในภูมิภาคแปซิฟิกเหนือเป็นหลัก มีลักษณะคล้ายกับความมั่นคงแบบสามัญมากแต่จะแตกต่าง ที่จะมีลักษณะค่อย ๆ เป็นค่อย ๆ ไป โดยมีการพัฒนาความร่วมมือขึ้นในรูปแบบเป็นพหุภาคี นอกจากนี้ยังมีความอ่อนตัวและประนีประนอมกว่าความมั่นคงสามัญ

2.2.2 แนวความคิดความมั่นคงทั่วไปมีแนวคิดย่อย6ประการคือ

2.2.2.1 ความมั่นคงของชาติ (National Security): แนวความคิดนี้เป็นแนวความคิดที่มุ่งเน้นในการดำเนินการที่ก่อให้เกิดความมั่นคงโดยอาศัยพลังอำนาจของชาติ (National Power) เพราะพลังอำนาจของชาติจะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพิทักษ์รักษาสิ่งสำคัญที่เปรียบเสมือนหัวใจของชาติ นั่นก็คือความมุ่งประสงค์ของชาติ (National Purpose) และ ผลประโยชน์ของชาติ (National Interests) ดังนั้นการดำเนินการที่จะมุ่งไปสู่ความมั่นคงประเภทนี้จะมีความแตกต่างกันไปตามความมุ่งประสงค์ของแต่ละชาติและผลประโยชน์ของแต่ละชาติ

2.2.2.2 ความมั่นคงภายใน (Internal Security) : แนวความคิดนี้เกี่ยวพันโดยตรงกับความมั่นคงของชาติ โดยความมั่นคงภายในจะมุ่งเน้นไปในเรื่องของความมั่นคงภายในประเทศที่จะนำไปสู่ความมั่นคงของชาติในที่สุด

2.2.2.3 ความมั่นคงของภูมิภาค (Regional Security) : แนวความคิดนี้จะให้ความสำคัญกับประเทศใกล้เคียงกันหลายประเทศที่รวมตัวกันเป็นภูมิภาคย่อย ซึ่งความมั่นคงในภูมิภาคนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ ประเทศแต่ละประเทศมีความมั่นคงทั้งภายในและมีความมั่นคงของชาติ(พลังอำนาจของชาติที่เหมาะสม)

2.2.2.4 ความมั่นคงของโลก (International Security) : แนวความคิดนี้มีลักษณะเหมือนกับความมั่นคงของภูมิภาค แต่จะแตกต่างกันที่การรวมตัวกันเป็นกลุ่มที่ใหญ่ขึ้นคือทุกประเทศในโลกนี้ ซึ่งจะรวมความมั่นคงภายในแต่ละชาติและความมั่นคงของชาติแต่ละชาติ

2.2.2.5 ความมั่นคงของสภาวะแวดล้อม (Environmental Security) : เป็นแนวความคิดที่พยายามจะรักษาภาวะเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมภายในโลก เพื่อให้สังคมมนุษย์ยังคงอยู่ต่อไปภายในโลกนี้ร่วมกับธรรมชาติได้ การพิจารณาแนวความคิดนี้จะมองไปในอนาคตโดยใช้หลักวิชาการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับประเด็นสำคัญของความมั่นคงประเภทนี้คือ ประเทศที่ก่อให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อมมากมักจะเป็นประเทศมหาอำนาจ หรือประเทศที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจสูง ดังนั้นความรับผิดชอบในการออกค่าใช้จ่ายในการรักษาสิ่งแวดล้อมจะต้องเป็นสัดส่วนที่แตกต่างกัน

2.2.2.6 ความมั่นคงของบุคคล (Human Security) : แนวความคิดนี้เป็นแนวความคิดที่หลายประเทศได้พึงเล็งและให้ความสนใจเป็นอย่างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นของสิทธิมนุษยชน โดยการดำเนินการเพื่อให้เกิดความมั่นคงของมนุษย์นั้นจะต้องใช้พลังอำนาจของชาติในด้านต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือจำนวนมาก เพราะแต่ละบุคคลจะมีความมั่นคงได้ จะมีองค์ประกอบที่ต้องพิจารณาหลายประการ เช่น สิทธิมนุษยชน คุณภาพชีวิต การศึกษา ฐานะทางการเงิน อนามัยชุมชน ฯลฯ

2.3 ปัจจัยสำคัญอันเป็นหลักของความมั่นคงแห่งชาติ มีอยู่ 5 ด้าน

2.3.1 ด้านการเมือง ได้แก่ มีรัฐบาลบริหารประเทศโดยชอบด้วยวิถีทางแห่งระบอบการปกครอง รัฐบาลมีเสถียรภาพและปราศจากการบงการหรือบังคับข่มขู่จากประเทศภายนอก รัฐบาลบริหารประเทศเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติจัดระบบงานราชการให้มีประสิทธิภาพและปราบปรามการแสวงหาประโยชน์ในทางมิชอบ

2.3.2 ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ จัดให้มีการประกอบการทางเศรษฐกิจมีความเจริญก้าวหน้า ส่งเสริมให้ประชาชนมีผลประโยชน์จากรายได้ทางเศรษฐกิจโดยยุติธรรม และลดความเหลื่อมล้ำ ในฐานะของบุคคลทางเศรษฐกิจ จัดการให้เงินตรามีเสถียรภาพ

2.3.3 ด้านสังคมจิตวิทยา ได้แก่ ส่งเสริมการศึกษาอบรมและการวิจัยตลอดจนวิชาชีพ บำรุงส่งเสริมระเบียบวินัยและวัฒนธรรม เสริมสร้างให้ประชาชนมีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน จัดการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล การสาธารณสุข การอนามัยและสังคมสงเคราะห์ให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ

2.3.4 ด้านการทหาร ได้แก่ จัดให้มีกำลังรบ อาวุธยุทโธปกรณ์เพียงพอ แก่การป้องกันรักษาเอกราชของชาติ ฝึกกำลังรบให้มีสมรรถภาพ มีระเบียบวินัย มีความกล้าหาญกล้า ตลอดจนทำหน้าที่บำรุงให้ทหารกองหนุนอยู่ในสภาพพร้อมรบอยู่เสมอ

2.3.5 ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการพลังงานและสิ่งแวดล้อม จะต้องมีความก้าวหน้าสามารถประยุกต์เทคโนโลยีเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ต่อประเทศชาติ ความมั่นคงแห่งชาติของประเทศในลักษณะของรูปธรรม ซึ่งได้แก่ ชาติ - รัฐ, ประเทศและสังคมอันเป็นลักษณะรวม

2.4 หลักแนวคิด ทฤษฎีทางการศึกษา

2.4.1 ทฤษฎีการบริหารการศึกษา

คำว่า “การบริหาร”(Administration) ใช้ในความหมายกว้าง ๆ เช่น การบริหารราชการ อีกคำหนึ่ง คือ “ การจัดการ” (Management) ใช้แทนกันได้ กับคำว่า การบริหาร ส่วนมากหมายถึงการจัดการทางธุรกิจมากกว่าโดยมีหลายท่านได้ระบุดังนี้

Peter F Drucker : คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ , 2542:2)

Herbert A. Simon : กล่าวว่าคือ กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกัน ดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2542:2)

การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่างๆ ได้รับการกระทำจนเป็น ผลสำเร็จ กล่าวคือผู้บริหารไม่ใช่เป็นผู้ปฏิบัติ แต่เป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว(Simon)เป็นกระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ(Sergiovanni)

กระบวนการบริหารการศึกษา Luther Gulick ได้นำของ Fayol มาปรับต่อขอเป็น ที่รู้จักกันดีในตัวย่อที่ชื่อว่า “POSDCoRB” กลายเป็นคัมภีร์ของการจัดการในต้นยุคของ ศาสตร์การบริหารซึ่งตัวย่อแต่ละตัวมีความหมายดังนี้

- P – Planning หมายถึง การวางแผน
- O – Organizing หมายถึง การจัดการ
- S – Staffing หมายถึง การจัดคนเข้าทำงาน
- D – Directing หมายถึง การสั่งการ
- Co – Coordinating หมายถึง ความร่วมมือ
- R – Reporting หมายถึง การรายงาน
- B – Budgeting หมายถึง งบประมาณ

2.4.2 การเรียนรู้ตามทฤษฎีของ (Bloom's Taxonomy) แบ่งการเรียนรู้เป็น 6 ระดับ

- 2.4.2.1 ความรู้ที่เกิดจากความจำ (knowledge) ซึ่งเป็นระดับต่ำสุด
- 2.4.2.2 ความเข้าใจ (Comprehend)
- 2.4.2.3 การประยุกต์ (Application)
- 2.4.2.4 การวิเคราะห์ (Analysis) สามารถแก้ปัญหา ตรวจสอบได้

2.4.2.5 การสังเคราะห์ (Synthesis) สามารถนำส่วนต่างๆ มาประกอบเป็นรูปแบบใหม่ได้ให้แตกต่างจากรูปเดิม เน้นโครงสร้างใหม่

2.4.2.6 การประเมินค่า (Evaluation) วัดได้ และตัดสินได้ว่าอะไรถูกหรือผิด ประกอบการตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผลและเกณฑ์ที่แน่ชัด

2.4.3 การเรียนรู้ตามทฤษฎีของเมเยอร์ (Mayor) ในการออกแบบสื่อการเรียนการสอน การวิเคราะห์ความจำเป็นเป็นสิ่งสำคัญ และตามด้วยจุดประสงค์ของการเรียน โดยแบ่งออกเป็นย่อยๆ 3 ส่วนด้วยกัน

2.4.3.1 พฤติกรรม ควรชี้ชัดและสังเกตได้

2.4.3.2 เงื่อนไข พฤติกรรมสำเร็จได้ควรมีเงื่อนไขในการช่วยเหลือ

2.4.3.3 มาตรฐาน พฤติกรรมที่ได้นั้นสามารถอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด

2.4.4 การเรียนรู้ตามทฤษฎีของบรูเนอร์ (Bruner)

2.4.4.1 ความรู้ถูกสร้างหรือหล่อหลอมโดยประสบการณ์

2.4.4.2 ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบในการเรียน

2.4.4.3 ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความหมายขึ้นมาจากแง่มุมต่างๆ

2.4.4.4 ผู้เรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง

2.4.4.5 ผู้เรียนเลือกเนื้อหาและกิจกรรมเอง

2.4.4.6 เนื้อหาควรถูกสร้างในภาพรวม

2.4.5 การเรียนรู้ตามทฤษฎีของไทเลอร์ (Tylor)

2.4.5.1 ความต่อเนื่อง (continuity) หมายถึง ในวิชาทักษะ ต้องเปิดโอกาสให้มีการฝึกทักษะในกิจกรรมและประสบการณ์บ่อยๆ และต่อเนื่องกัน

2.4.5.2 การจัดช่วงลำดับ (sequence) หมายถึง หรือการจัดสิ่งที่มีความง่าย ไปสู่สิ่งที่มีความยาก ดังนั้นการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ ให้มีการเรียงลำดับก่อนหลัง เพื่อให้ได้เรียนเนื้อหาที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2.4.5.3 บูรณาการ (integration) หมายถึง การจัดประสบการณ์จึงควรเป็นในลักษณะที่ช่วยให้ผู้เรียน ได้เพิ่มพูนความคิดเห็นและได้แสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกัน เนื้อหาที่เรียนเป็นการเพิ่มความสามารถทั้งหมด ของผู้เรียนที่จะได้ใช้ประสบการณ์ได้ในสถานการณ์ต่างๆ กัน ประสบการณ์การเรียนรู้ จึงเป็นแบบแผนของปฏิสัมพันธ์ (interaction) ระหว่างผู้เรียนกับสถานการณ์ที่แวดล้อม

2.4.6 องค์ประกอบที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ จากแนวคิดนักการศึกษา กาเย่ (Gagne)

2.4.6.1 ผู้เรียน (Learner) มีระบบสัมผัสและ ระบบประสาทในการรับรู้

2.4.6.2 สิ่งเร้า (Stimulus) คือ สถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเกิดการ
เรียนรู้

2.4.6.3 การตอบสนอง (Response) คือ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้

2.4.6.4 การสอนด้วยสื่อตามแนวคิดของกาเย่ (Gagne)

2.4.6.5 เร้าความสนใจ มีโปรแกรมที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน เช่น
ใช้การ์ตูน หรือ กราฟิกที่ดึงดูดสายตา

2.4.6.6 ความอยากรู้อยากเห็นจะเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจในบทเรียน
การตั้งคำถามก็เป็นอีกสิ่งหนึ่ง

2.4.6.7 บอกวัตถุประสงค์ ผู้เรียนควรทราบถึงวัตถุประสงค์ ให้ผู้เรียนสนใจใน
บทเรียนเพื่อให้ทราบว่าบทเรียนเกี่ยวกับอะไร

2.4.6.8 กระตุ้นความจำผู้เรียน สร้างความสัมพันธ์ในการโยงข้อมูลกับความรู้ที่
มีอยู่ก่อน เพราะสิ่งนี้สามารถทำให้เกิดความทรงจำในระยะยาวได้เมื่อได้โยงถึงประสบการณ์ผู้เรียน
โดยการตั้งคำถาม เกี่ยวกับแนวคิด หรือเนื้อหานั้นๆ

2.4.6.9 เสนอเนื้อหา ขั้นตอนนี้จะเป็นการอธิบายเนื้อหาให้กับผู้เรียน โดยใช้สื่อ
ชนิดต่างๆ ในรูป กราฟิก หรือ เสียง วิดีโอ

2.4.6.10 การยกตัวอย่าง การยกตัวอย่างสามารถทำได้โดยยกกรณีศึกษา การ
เปรียบเทียบ เพื่อให้เข้าใจได้ซาบซึ้ง

2.4.6.11 การฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดทักษะหรือพฤติกรรม เป็นการวัดความเข้าใจ
ว่าผู้เรียนได้เรียนถูกต้อง เพื่อให้เกิดการอธิบายซ้ำเมื่อรับสิ่งที่ผิด

2.4.6.12 การให้คำแนะนำเพิ่มเติม เช่น การทำแบบฝึกหัด โดยมีคำแนะนำ

2.4.6.13 การสอบ เพื่อวัดระดับความเข้าใจ

2.4.6.14 การนำไปใช้กับงานที่ทำการทำสื่อควรมี เนื้อหาเพิ่มเติม หรือหัวข้อ
ต่างๆ ที่ควรจะต้องรู้เพิ่มเติม

2.4.7 องค์ประกอบที่สำคัญของ CIPPA Model

2.4.7.1 มุ่งเน้นให้เข้าใจเรื่องที่เรียน อย่างแท้จริง ให้สร้างความรู้ด้วยตนเองโดย
อาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม ช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการคิด การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม
การแสวงหาความรู้

2.4.7.2 มี 7 ชั้น ทบทวนความรู้เดิม แสวงหาความรู้ใหม่ ทำความเข้าใจความรู้ใหม่ เชื่อมโยงใหม่กับเก่า แลกเปลี่ยนความรู้กับกลุ่ม สรุปและจัดระเบียบความรู้ ปฏิบัติแสดง ผลงาน ประยุกต์ใช้ความรู้

2.5 แนวคิดความสำคัญของการศึกษากับความมั่นคงแห่งชาติ

การศึกษาจัดเป็นกระบวนการที่จรรโลงและสืบทอดมรดกทางปัญญาและวัฒนธรรม ซึ่งบรรพบุรุษได้สร้างสมไว้ รวมทั้งเป็นแสงสว่างที่จะนำไปสู่ความรู้ ความเข้าใจธรรมชาติอันเป็น สิ่งใหม่เพื่อชีวิตและสังคมที่ดีขึ้น ประกอบกับเป็นตัวเชื่อมการสื่อสารความคิดความเข้าใจระหว่าง บุคคลและกลุ่มบุคคล จึงเป็นพื้นฐานสำคัญในความมั่นคงของสังคม และความมั่นคงแห่งชาติทั้งใน ด้านการเศรษฐกิจ การเมือง การทหารและเป็นพื้นฐานโดยตรงในด้านสังคมจิตวิทยา หากปราศจาก การศึกษาอันเป็นระบบและกระบวนการที่สำคัญ อันเกี่ยวเนื่องกันตลอดชีวิตมนุษย์ที่สอดคล้อง สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านสังคมและธรรมชาติของสังคมนั้นๆ ประเทศชาติก็มิอาจจะอยู่รอด ไปได้

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงมีพระปรีชาญาณ และ ทอดพระเนตรเห็นการณ์ไกล ได้ทรงมีพระราชดำรัสในปี พ.ศ.2428 แก่นักเรียนโรงเรียนพระ ตำนกสวนกุหลาบรุ่นแรกที่เรียนจบหลักสูตรวิชาการว่า “การทหารนั้นเป็นการสำคัญที่จะได้ ป้องกันรักษายบ้านเมือง ถ้าไม่มีทหารให้แข็งแรงก็จะรักษายบ้านเมืองยาก จึงเป็นการจำเป็นที่ จะต้องจัดการทหารให้แข็งแรงขึ้น แต่มิใช่จะต้องการแต่การทหาร เดียวนี้ต้องการคนที่ใช้ ข้าราชการพลเรือนให้เป็นผู้มีความรู้และเป็นผู้มีปัญญา ใช้การได้จริงนั้นเป็นการรื้อน อยากที่จะได้ โดยเร็วมาก” และในปี พ.ศ.2441 ในโอกาสที่เสด็จพระราชดำเนินไปในที่ประชุมของบรรดา นักเรียนที่ได้เคยไปศึกษาวิชาในยุโรป พระองค์ท่านได้ทรงวางนโยบายขยายจุดมุ่งหมายของ การศึกษาให้กว้างขวางออกไปอีก ทรงมีพระราชดำรัสว่า“เมืองเราเวลานี้ ต้องการคนที่มีความรู้ที่ จะรับราชการในหน้าที่ต่างๆ และประกอบกรต่างๆ ทั่วไปเป็นอันมาก เพื่อจะให้การปกครอง บ้านเมืองเป็นผลสำเร็จแท้จริง และให้ชาติเราเจริญด้วยทรัพย์สมบัติและวิชาความรู้และวิชาการ ช่างเฟื่องฟู่ง แพร่หลายเสมอเหมือนชาติอื่น การเรียน จึงเป็นข้อสำคัญในความเจริญของบ้านเมือง เป็นอันมาก” ด้วยพระปรีชาญาณและการปฏิรูปการศึกษาโดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว ประเทศไทยจึงได้วางอยู่บนรากฐานอันมั่นคงเป็นเอกราชตราบมาจนถึงทุกวันนี้

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ (Strategy Study Concept)

คำว่า “ยุทธศาสตร์” หรือ strategy มาจากคำในภาษากรีก คือ "Strategos" แปลว่า ผู้นำทัพหรือความเป็นแม่ทัพ (generalship) ซึ่งในพจนานุกรมทหารอากาศ อังกฤษ-ไทย เล่ม 2 ปี พ.ศ.2520 ได้ระบุว่า ยุทธศาสตร์ คือ ศิลปะและศาสตร์ ในการพัฒนาและการใช้กำลังทั้งทางทหาร เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา และทางการทหารของชาติ ทั้งในยามสงบและภาวะสงครามให้สามารถสนองนโยบายของชาติได้ประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อเพิ่มโอกาสและอำนาจให้ได้มาซึ่งความได้เปรียบ หรือชัยชนะเหนือคู่ต่อสู้/ปิดโอกาสแห่งความพ่ายแพ้ทั้งปวง อย่างไรก็ตาม นักยุทธศาสตร์ต่างก็ได้ให้คำนิยามต่อคำดังกล่าวไว้หลากหลาย ซึ่งเอกชัย ศรีวิลาส และ ธนรัฐ ณะสมบูรณ์ ได้ทำการศึกษาความหมายและอธิบายไว้ต่างๆ ซึ่งพอจะสรุปภาพรวมได้ว่า ยุทธศาสตร์ (strategy) หมายถึงศาสตร์และศิลป์ในการใช้พลังอำนาจหรือศักยภาพที่มีอยู่ในการปฏิบัติการด้านต่าง ๆ เพื่อให้วัตถุประสงค์

ยุทธศาสตร์เป็นแผนหรือวิธีการทำงาน ที่จะช่วยให้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งความสนใจต่อการศึกษายุทธศาสตร์มีมาตั้งแต่สมัยอดีต โดยถือว่าตำราพิชัยสงคราม ซุน วู (Sun Wo Tzu) ของจีนเมื่อประมาณ 500 ปีมาแล้ว เป็นบทเรียนสำคัญที่ได้วางรากฐานแนวคิดเชิงยุทธศาสตร์ (strategic thinking) ที่มีอิทธิพลมาจนถึงทุกวันนี้ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันได้มีการรวบรวมและศึกษายุทธศาสตร์มากมายเพื่อเป็นหลักในการวางแผน ซึ่งต้องอาศัยความเข้าใจในเรื่องปัจจัยสำคัญ ตลอดจนหลักการ และแนวคิดทางยุทธศาสตร์ในแต่ละยุคสมัย รวมทั้งต้องเรียนรู้ถึงลักษณะสำคัญของการคิดเชิงยุทธศาสตร์ ที่ต้องอาศัยมุมมองอนาคตศึกษามาช่วยวางแผนยุทธศาสตร์

มินทซ์เบิร์ก (Mintzberg, et al, 1998) ศาสตราจารย์ชาวแคนาดาที่ได้เขียนงานด้านทฤษฎีองค์การและการพัฒนาองค์การมากมาย ได้เสนอแนวคิดการศึกษายุทธศาสตร์ 10 สำนัก ซึ่งได้สรุปเป็นสองกลุ่มใหญ่ คือ

2.6.1 กลุ่มเสนอหนทางปฏิบัติ (Prescriptive Schools) แบ่งกลุ่มย่อยเป็นกลุ่มศึกษาเรื่องการออกแบบ (Design) กลุ่มศึกษาเรื่องการวางแผน (Planning) และกลุ่มศึกษาเรื่องการวางตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Positioning) ทั้งสามกลุ่มย่อยเป็นที่นิยมกันมากในช่วงทศวรรษที่ 70 และทศวรรษที่ 80 และก็ยังมิใช้อยู่ในปัจจุบัน

2.6.2 กลุ่มให้คำอธิบาย (Descriptive Schools) แบ่งเป็นกลุ่มย่อย คือ กลุ่มศึกษาเรื่องแนวคิดผู้ประกอบการ (Entrepreneurial) กลุ่มศึกษาเรื่องความคิด (Cognitive) กลุ่มศึกษาเรื่องการเรียนรู้ (Learning) กลุ่มศึกษาเรื่องอำนาจ (Power) กลุ่มศึกษาเรื่องวัฒนธรรม (Cultural) กลุ่มศึกษาเรื่องสภาพแวดล้อม (Environmental) และกลุ่มศึกษาเรื่องโมเดล (Configuration)

ศึกษาว่ายุทธศาสตร์เป็นอย่างไรและถูกมองว่าเป็นอย่างไร ซึ่งได้มีการศึกษาอย่างแพร่หลายตั้งแต่เมื่อ 20 ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน

การตีความยุทธศาสตร์และการนำไปใช้จึงขึ้นอยู่กับแนวความคิดส่วนบุคคลของนักคิดยุทธศาสตร์ (Strategists) และผลจากการใช้เครื่องมือ (Tools) และ โมเดล (Model) หรือ โมเดลที่ใช้ในการวิเคราะห์ และสุดท้ายการพัฒนายุทธศาสตร์เป็นแบบใดก็ขึ้นอยู่กับสำนักที่ศึกษาหรือปรัชญาพื้นฐานของแนวความคิดด้านยุทธศาสตร์นั้น

ชนิดของยุทธศาสตร์ ไวท์ (White, 2004) ได้พัฒนางานของมินทซ์เบิร์กและคณะ มาสร้างยุทธศาสตร์ 14 ชนิด

2.6.1 ยุทธศาสตร์ที่เป็นการออกแบบ (Strategy as Design) สำนักนี้ต้องการให้ยุทธศาสตร์สอดคล้องกับสมรรถนะขององค์กรและโอกาสในสภาพแวดล้อมนั้นเป็นแนวคิดที่เชื่อมโยงกับ SWOT และการใช้กรณีศึกษาที่พัฒนาจาก Harvard Business School เป็นการออกแบบยุทธศาสตร์ที่ดีที่สุดเหมาะสมกับองค์กรเป็นแนวคิดหลักในต้นทศวรรษ 70

2.6.2 แนวคิดยุทธศาสตร์ที่เป็นการวางแผน (Planning) เพื่อวางแผนการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมที่สุดเพื่อบรรลุเป้าหมายในกรอบเวลาที่กำหนด เป็นแนวคิดหลักจนถึงกลางศตวรรษที่ 70

2.6.3 แนวคิดยุทธศาสตร์ที่เป็นการวางตำแหน่ง (Positioning) เป็นการหาตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในภาคส่วนของอุตสาหกรรม ธุรกิจ หรือสังคม และเน้นกิจกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่ม เป็นแนวคิดหลักในทศวรรษ 80 ซึ่งก็คือรูปแบบ Porter's 5 Forces นั่นเอง

2.6.4 แนวคิดยุทธศาสตร์ที่ เป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) มองว่ายุทธศาสตร์เป็นผลลัพธ์ของผู้นำ หรือผู้วางแผนยุทธศาสตร์ ที่ควบคุมหรือสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดวิสัยทัศน์แผ่ไปในองค์กร ใช้ความคิดลึกซึ้งและให้ภาพในอนาคต ซึ่งแนวคิดสำนักนี้มีการนำเสนอในการศึกษาการบริหารจัดการยุทธศาสตร์ที่นำมาใช้หรือหายไปบ้าง

2.6.5 ยุทธศาสตร์ที่เป็นการสะท้อนถึงวัฒนธรรมองค์กรหรือเครือข่ายสังคม (Organization culture or social web) เป็นแนวคิดยุทธศาสตร์ที่มองว่าเป็นกระบวนการทางสังคม (Social process) และพัฒนาปรับปรุงด้วยธรรมชาติของวัฒนธรรมในองค์กรนั้น แนวคิดนี้มีมาตั้งแต่ทศวรรษที่ 60 ที่เป็นการท้าทายแนวคิดเศรษฐศาสตร์ของธุรกิจ นำมาพัฒนาขึ้นในปี 1980 ที่ญี่ปุ่น และปัจจุบันก็คือการให้น้ำหนักเรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ (Corporate Social Responsibility : CSR) ที่ได้รับการยอมรับสูงในปัจจุบัน

2.6.6 ยุทธศาสตร์ที่เป็นกระบวนการทางการเมือง (Political Process) ผู้มีอำนาจทางการเมืองเป็นผู้กำหนดยุทธศาสตร์ การบริหารอำนาจจึงเป็นการกำหนดยุทธศาสตร์ เป็นผลจากการเจรจาต่อรองระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ที่แตกต่างระหว่าง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) จากการสร้างเครือข่ายและการสร้างพันธมิตร

2.6.7 ยุทธศาสตร์ที่เป็นการเรียนรู้ (Learning Process) ยุทธศาสตร์เป็นผลที่มาจากกระบวนการค้นพบและการเรียนรู้ ทุกคนในองค์กรก็คือนักยุทธศาสตร์ ให้ความคิดเห็นต่อการสร้างยุทธศาสตร์โดยรวม การกำหนดยุทธศาสตร์และการนำไปปฏิบัติไม่ได้เสนอแนะอย่างชัดเจน

2.6.8 ยุทธศาสตร์เป็นเรื่องราวของกระบวนการเปลี่ยนแปลง (Episodic or Transformative Process) เกิดการพัฒนายุทธศาสตร์เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น มีแนวคิดหลากหลายในการสร้างยุทธศาสตร์เพื่อให้เหมาะสมกับเหตุการณ์เฉพาะเรื่อง เป็นแนวคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์

2.6.9 ยุทธศาสตร์เป็นการแสดงออกถึงจิตวิทยาการเรียนรู้ (Expression of Cognitive Psychology) ศึกษาว่ามีการกำหนดยุทธศาสตร์อย่างไรจากมุมมองทางจิตวิทยาเป็นการศึกษาการตีความของปัจเจกชนต่อสภาพภายนอกที่เป็นกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ต่างๆ

2.6.10 ยุทธศาสตร์เป็นเรื่องของการใช้สำนวนหรือภาษา (Rhetoric or a language game) เป็นการศึกษาว่าคนในองค์กรพูดถึงยุทธศาสตร์อย่างไร

2.6.11 ยุทธศาสตร์เป็นการปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อม (Reactive adaptation to environmental circumstances) เป็นการพัฒนายุทธศาสตร์ที่ตอบสนองต่อสภาพแวดล้อม การปรับตัวเป็นกลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จเป็นแนวคิดที่อยู่ในทฤษฎีทางด้านยุทธศาสตร์

2.6.12 ยุทธศาสตร์เป็นการแสดงออกถึงปรัชญาทางจริยบรรณหรือศีลธรรม (Expression of ethics or as moral philosophy) เป็นการแสดงออกตามธรรมชาติของค่านิยมของนักยุทธศาสตร์ที่ต้องการสร้างความพอใจต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นเรื่องของพฤติกรรมที่มีจริยบรรณ และสร้างภาพพจน์ที่ดีต่อองค์กร

2.6.13 ยุทธศาสตร์ที่เป็นการใช้เหตุผลจากความคิดที่เป็นระบบ (Systematic application of rationality) เป็นการใช้แนวคิดที่มีเหตุผลในองค์กร ลดการใช้ความคิดที่แตกต่างออกไป

2.6.14 ยุทธศาสตร์เป็นการใช้กฎง่ายๆ (Use of simple rules) ยุทธศาสตร์มาจากประสบการณ์และการปฏิบัติและเป็นการนำกฎง่ายๆ มาใช้ที่ได้ใช้กันมาสม่ำเสมอ นำมาใช้ในองค์การที่มีการเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอน ไม่มีเวลาที่จะใช้กระบวนการสร้างยุทธศาสตร์ที่ยาวนาน (สรายุทธ กันหลง, 2554)

2.7 แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ทหาร

การจัดการองค์การเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้ต้องมีการวางแผนในการดำเนินงาน ด้วยเฉพาะในทางทหาร การวางแผนเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ในปฏิบัติการทางทหารให้ได้รับชัยชนะ คือ หัวใจสำคัญ ซึ่งนักวิชาการและนักการทหารได้ให้ความหมายของยุทธศาสตร์ทหารไว้ดังนี้ คือ

พลเอก แม็กเวล ดี เทลเลอร์ (อ้างถึงใน พจน์ พงศ์สุวรรณ, 2536 : 26) นายทหารอาชีพสหรัฐอเมริกาได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับความหมายยุทธศาสตร์ทหารว่าลักษณะของยุทธศาสตร์ของทหารควรประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ วัตถุประสงค์ (end) หนทางหรือแนวทาง (ways) และเครื่องมือ (means)

พจน์ พงศ์สุวรรณ (2536 : 36) ได้สรุปเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การทหารว่า สามารถสรุปเป็นสมการได้ว่ายุทธศาสตร์ เท่ากับ ยุทธศาสตร์ทางทหาร บวกแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ บวกทรัพยากรทางทหาร โดยที่วัตถุประสงค์ทางทหาร (military objective) คือ จุดหมายปลายทาง แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ทหาร คือ แนวทางปฏิบัติวิธีการต่าง ๆ ของการใช้กำลังทหาร ซึ่งจะต้องตรวจสอบหนทางปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทางทหารที่กำหนดขึ้นสำหรับทรัพยากรทางทหาร หมายถึง เครื่องมือ ซึ่งหมายถึง โครงสร้างกำลังรบอาจประกอบด้วยกำลังคน ยุทโธปกรณ์ เงิน การส่งกำลังบำรุง ฯลฯ ทั้งนี้ย่อมเป็นไปตามความต้องการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางทหารเป็นลำดับ

สุรชาติ บำรุงสุข (2537 : 200-201) ให้ความหมายโดยสรุปว่า ยุทธศาสตร์ทหาร หมายถึง แนวทางปฏิบัติในการใช้กำลังทหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในนโยบายแห่งชาติ โดยที่ยุทธศาสตร์ทหารมีองค์ประกอบหลัก 3 ประการ คือ วัตถุประสงค์ทางทหาร แนวทางปฏิบัติทางทหาร และทรัพยากรทางทหาร

สรุป ยุทธศาสตร์ทหารแม้จะมีการนิยามต่างกัน แต่จะประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ประการ คือ วัตถุประสงค์ทางทหาร แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ทหารและทรัพยากรทางทหาร

ยุทธศาสตร์เป็นกรอบและทิศทางระยะยาวขององค์กร โดยมีการจัดสรรทรัพยากรท่ามกลางสถานะแวดล้อมที่ท้าทายเพื่อให้เกิดประโยชน์กับองค์กร รวมถึงมีความสอดคล้องกับความต้องการทางการตลาด และความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร

ยุทธศาสตร์เป็นศาสตร์และศิลปะในการนำพาองค์กรไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ โดยใช้ทรัพยากรทั้งหมดที่มี

ยุทธศาสตร์ชาติเป็นยุทธศาสตร์ระดับสูงสุดของประเทศที่รัฐบาลกำหนดขึ้น เพื่อใช้สำหรับดำเนินการเพื่อให้บรรลุจุดหมาย ซึ่งเมื่อบรรลุจุดหมายแล้ว จะสามารถปกป้องผลประโยชน์ของชาติ ด้วยการใช้ เครื่องมือที่มีอยู่ทั้งหมดของชาติ คือ การเมือง เศรษฐกิจ และการทหาร

Joint Publication 1-02 เป็นเอกสารของกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ ที่ว่าด้วยการให้คำนิยามของคำศัพท์ทางเทคนิคที่ใช้ในกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ** ยุทธศาสตร์จะต้องประกอบไปด้วยเป้าหมาย (Ends) แนวทาง (Ways) และ ทรัพยากร (Means) ***ในคำจำกัดความนี้ เป้าหมายคือ วัตถุประสงค์ของชาติ แนวทาง คือ ความเป็นศาสตร์และศิลปะ และ ทรัพยากรหมายถึงกำลังอำนาจของชาติ อันประกอบไปด้วย การเมือง เศรษฐกิจ การทหาร สังคม-จิตวิทยา และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2.8 ความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงแห่งชาติกับยุทธศาสตร์ชาติ

ได้กล่าวมาแล้วว่ารัฐจะดำรงความเป็นรัฐอยู่ได้รัฐจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญครบถ้วน ทั้ง 4 ประการ คือ ประชากร ดินแดน รัฐบาล และอำนาจอธิปไตย และรัฐจะขาดองค์ประกอบอย่างหนึ่งอย่างใดไปไม่ได้ เพราะจะไม่มีความเป็นรัฐที่ครบถ้วนสมบูรณ์ แต่การที่รัฐจะสามารถดำรงความเป็นรัฐอยู่ได้นานเพียงไรนั้น นอกจากจะมีองค์ประกอบครบถ้วนดังกล่าวแล้วรัฐยังต้องปราศจากสิ่งที่จะมาคุกคามหรือทำลาย หรืออาจจะกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่ารัฐจะต้องปราศจากภัยอันตรายใดๆ ทั้งปวง ไม่ว่าภัยอันตรายหรือภัยคุกคามนั้นจะเป็นในลักษณะใดก็ตาม หากรัฐปราศจากภัยอันตรายหรือภัยคุกคามใดๆ แล้ว ประชาชน ในรัฐนั้นก็จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วย ความมั่นใจในความปลอดภัย ทั้งชีวิตและทรัพย์สินด้วยประการทั้งปวง รวมทั้งปราศจากความตึงเครียดและความวิตกกังวลต่างๆ

การที่ประชาชนในชาติหรือรัฐดำรงชีวิตอยู่ได้โดยปกติ และรัฐดำรงความเป็นเอกราชและอำนาจอธิปไตยโดยสมบูรณ์เช่นนี้อาจเรียกได้ว่าชาตินั้นอยู่รอดและ “ความอยู่รอดของชาติ” (survival) นี้เอง นับเป็น “ผลประโยชน์ที่สำคัญยิ่งของชาติ” (National Vital Interests) ประการหนึ่ง แม้ว่าความอยู่รอดของชาติค่อนข้างจะมีความหมายที่กว้างขวางและมีลักษณะที่เป็นนามธรรม

(abstract) ก็ตาม แต่ก็อาจจำกัดขอบเขตให้แคบลงไปให้ชัดเจนขึ้น กล่าวคือ ความอยู่รอดของชาติหรือชาติจะอยู่รอดปลอดภัยได้นั้น จะต้องมีการรักษาความเป็นชาติต่อไปเอาไว้ให้ได้เอกลักษณ์ที่จะพอพิสูจน์ทราบหรือแสดงความชาติออกมาให้เห็นได้ที่สำคัญมี 3 ประการ

2.8.1 สถาบัน (Institution) และวัฒนธรรมต่างๆ ที่คนในชาตินิยมเคารพนับถือเหมือนกัน เช่น การยอมรับประมุขหรือหัวหน้าคนเดียวกัน ซึ่งประมุขหรือหัวหน้านั้นอาจอยู่ในรูปของพระมหากษัตริย์ พระราชินี ประธานาธิบดี หรือประธานพรรคการเมืองก็ได้แล้วแต่ลัทธิการปกครองและเศรษฐกิจที่ประเทศนั้นใช้อยู่

2.8.2 การอยู่รวมเป็นกลุ่มเดียวหรือพวกเดียวกัน พูดจาภาษาเดียวกัน ใช้ขนบธรรมเนียมประเพณีเหมือนกัน และเคารพในความเชื่อ (Belief) หรือศาสนาเดียวกัน

2.8.3 ความเจริญก้าวหน้าของคนในชาติ เพราะถ้าหากคนในชาติไม่มีการขยายปริมาณและมีการดำรงชีพทันต่อความเจริญและความเปลี่ยนแปลงของโลกหรือสิ่งแวดล้อมแล้ว ชาตินั้นก็จะมีแต่อับเฉาและหดตัวลง และคนในชาติก็จะสูญสิ้นเผ่าพันธุ์ไปในที่สุด

ดังนั้น จึงน่าจะยอมรับไปโดยทั่วกันว่าความอยู่รอดของชาติ ย่อมมีความสำคัญต่อชาติอย่างยิ่งหากมีสิ่งใด ๆ ก็ตามที่จะมีผลกระทบกระเทือนต่อความอยู่รอดของชาติแล้ว ชาตินั้นๆ ย่อมจะไม่มี ความมั่นคงปลอดภัยและสิ่งดังกล่าวเหล่านั้นเองก็อยู่ในขอบข่ายของผลประโยชน์ของชาติทั้งสิ้น หรืออาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่าสิ่งใดที่มีผลกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ของชาติ สิ่งนั้นย่อมมีผลกระทบกระเทือนต่อความ อยู่รอดของชาติด้วย ขอให้สังเกตว่าผลประโยชน์ของชาตินั้นเป็นเป้าหมายหรือจุดหมายปลายทางอันสำคัญที่ชาตินั้นมุ่งให้บรรลุถึง หรืออีกในหนึ่งก็คือ “ผลประโยชน์ของชาติ” คือหัวใจสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ นั้นเอง ฉะนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงของชาติกับยุทธศาสตร์นั้นเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันได้ยาก และจะต้องปฏิบัติควบคู่กันตลอดไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็ถือในการวางแผนและปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อที่จะรักษาผลประโยชน์ของชาติ อันเป็นเป้าหมายที่สำคัญไว้ให้ได้นั้นจำเป็นจะต้องทำแผนรายละเอียดในเรื่องนโยบายความมั่นคงของชาติ เพื่อยึดถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

อย่างไรก็ตาม น่าสังเกตว่าในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของชาตินั้น จำเป็นจะต้องใช้เครื่องมือของชาติทั้งปวงที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและอย่างมีประสิทธิภาพ เครื่องมือนี้นี้คือ “พลังอำนาจของชาติ” (National Power) ซึ่งพลังอำนาจของชาตินั้นก็มีอยู่มากมายเช่นกัน รวมทั้งองค์ประกอบที่ไม่มีตัวตนอันได้แก่ ศักดิ์ศรีหรือทกษะของชาติที่มีอยู่ เช่นเดียวกับองค์ประกอบที่มีตัวตน เช่น อาวุธ และวัตถุต่าง ๆ เป็นต้น ผู้ที่มีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องกับกรรมวิธีหรือกระบวนการต่าง ๆ ของความมั่นคงแห่งชาติ รวมทั้งนายทหารชั้นสำคัญ ๆ ของกองทัพจะต้องมีความเข้าใจอย่างถูกต้องและลึกซึ้งถึงความมั่นคงแห่งชาติ รวมทั้งองค์ประกอบพลังอำนาจ

อันสลับซับซ้อน เพราะกรรมวิธีทางการเมืองและระบบราชการอาจก่อให้เกิดความยุ่งยากลำบากอยู่เสมอในเมื่อนโยบายต่าง ๆ ได้พัฒนาขึ้นตามลำดับและโดยเฉพาะอย่างยิ่งได้มีการเคลื่อนย้ายกำลังทหารเข้าเผชิญกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา เพื่อจุดประสงค์ในการที่จะรักษาความมั่นคงของชาติให้มีสันติสุข ยั่งยืนและถาวรตลอดไป

2.9 แนวคิดเกี่ยวกับ “ทศวรรษ” และมุมมองในอนาคต

ทศวรรษ หมายถึง ช่วงเวลาในรอบ 10 ปี เริ่มนับตั้งแต่ปีที่ขึ้นต้นด้วยเลข 0 เป็นปีแรกของทศวรรษ และนับไปสิ้นสุดที่เลข 9 เรานิยมใช้ทศวรรษในการบอกช่วงเวลาทางคริสต์ศักราช แม้ว่าการใช้พุทธศักราชจะไม่นิยมพูดถึงช่วงเวลากลับเป็นทศวรรษ แต่เราสามารถนำทศวรรษในการกล่าวถึงช่วงเวลา 10 ปีได้

การแบ่งช่วงเวลากลับเป็น ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ การที่วันเวลาผ่านไปทุกวันและมนุษย์ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้เวลายาวนานกว่าหนึ่งปี เมื่อพูดถึงอดีตหรืออนาคตที่ห่างจากช่วงเวลาปัจจุบันมาก ทำให้มนุษย์ต้องมีการกำหนดช่วงเวลาเพื่อให้สามารถกล่าวถึงช่วงเวลากว้าง ๆ ได้ การแบ่งช่วงเวลาของมนุษย์มีหลายแบบ ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์การนำไปใช้ประโยชน์ เช่น การแบ่งช่วงเวลากลับเป็น วัน เดือน ปี วินาที นาฬิกา ชั่วโมง พุทธศักราช (พ.ศ.) คริสต์ศักราช (ค.ศ.) เป็นต้น

เมื่อกล่าวถึงช่วงเวลาที่ผ่านไปแล้ว หรือช่วงเวลาที่ยังมาไม่ถึงเป็นเวลานาน ๆ เช่น 10 ปีก่อน 10 ปีข้างหน้า 100 ปีก่อน 100 ปีข้างหน้า 1000 ปีก่อน 1000 ปีข้างหน้า ได้มีการกำหนดคำขึ้นมาเพื่อกล่าวถึงช่วงเวลากว้าง ๆ ในรอบ 10 ปี รอบ 100 ปี และรอบ 1000 ปี ให้เข้าใจง่ายและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ได้แก่ คำว่า “ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ”

การมองอนาคต (อังกฤษ: foresight) เป็นกระบวนการที่ดำเนินอย่างเป็นระบบในการมองไปในอนาคตของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจและสังคม เพื่อการส่งเสริมให้เอื้อประโยชน์สูงสุดแก่ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การมองอนาคตไม่ใช่การทำนาย (forecast) ที่สันนิษฐานอนาคตเพียงรูปแบบเดียว หลักสำคัญของการมองอนาคตคือ การดำเนินการที่เป็นระบบ มีขั้นตอนชัดเจน และมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ (stakeholders) เพื่อให้เข้าใจถึงแรงผลักดันต่าง ๆ ทั้งที่เห็นชัดและที่ยังไม่เห็นชัด ซึ่งจะกำหนดรูปแบบของอนาคต และทำให้เห็นแนวทางที่จะต้องกระทำในวันนี้เพื่ออนาคตที่ดีขึ้น

ปัจจุบันการมองอนาคตได้รับการยอมรับในหลายประเทศว่าเป็นวิธีการที่มุ่งเน้นความพยายามของชุมชนชาววิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่จะนำไปสู่การสร้าง ความมั่งคั่งและการยกระดับ คุณภาพชีวิต เหตุผลพื้นฐานคือเป็นที่ตระหนักกันโดยทั่วไปแล้วว่าเทคโนโลยีใหม่ๆ อาจพลิกโฉม หน้าอุตสาหกรรม เศรษฐกิจ สังคม และสถานะแวดล้อมในระยะหลายทศวรรษที่จะมาถึง ซึ่งพัฒนา การของเทคโนโลยีเหล่านี้ ต้องพึ่งพาความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์อย่างมาก ดังนั้น ถ้าสามารถระบุ เทคโนโลยีที่สำคัญซึ่งอยู่ในระยะเริ่มพัฒนาได้ รัฐบาลและหน่วยงานอื่น ๆ ก็จะสามารถจัดสรร ทรัพยากรเพื่อการวิจัยในสาขาเชิงยุทธศาสตร์เหล่านั้นได้ เพื่อให้สามารถพัฒนาเทคโนโลยีนั้น ๆ อย่าง มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว

วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมในระยะยาว เพื่อป้องกัน เทคโนโลยีพื้นฐานใหม่ๆ และขอบเขตของการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ที่จะเอื้อประโยชน์สูงสุดแก่ เศรษฐกิจสิ่งแวดล้อมและสังคม” คำจำกัดความดังกล่าวมีความหมายหลายนัย คือ

2.9.1 ความพยายามในการมองไปข้างหน้าอย่างเป็นระบบ จึงจะถือว่าเป็นการมองอนาคต

2.9.2 ต้องเป็นการมองไปข้างหน้าระยะยาวประมาณ 10 ปี หรืออาจเป็น 5-30 ปี

2.9.3 การมองอนาคตเป็นเรื่องของกระบวนการ ไม่ใช่วิธีการ และต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการปรึกษาหารือและร่วมมือกันระหว่างแวดวงนักวิทยาศาสตร์ ผู้ใช้งานวิจัยและผู้วางนโยบาย

2.9.4 เป้าหมายหนึ่งของการมองอนาคตคือ การป้องกันเทคโนโลยีพื้นฐานใหม่ๆ ที่จะเอื้อประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมในวงกว้าง เทคโนโลยีดังกล่าวนั้นยังอยู่ในขั้นตอนการพัฒนาและต้องได้รับการคัดเลือกเพื่อสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างเพียงพอจึงจะสามารถพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว

2.9.5 อีกเป้าหมายหนึ่งคือ การเน้นการวิจัยเชิงกลยุทธ์ นั่นก็คือการวิจัยเบื้องต้น ซึ่งคาดว่าจะก่อให้เกิดความร่วมมือในเชิงกว้างที่อาจเป็นพื้นฐานในการแก้ไขปัญหาในเชิงปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันหรืออนาคต

2.9.6 ต้องให้ความสำคัญกับประโยชน์ (และโทษ) ทางสังคมที่อาจเกิดขึ้นจากเทคโนโลยีใหม่ๆ ไม่เฉพาะแค่ผลกระทบทางอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจ จำเป็นที่จะต้องเน้นว่า การมองอนาคต ไม่ใช่การทำนายเทคโนโลยีที่สันนิษฐานว่าอนาคตมีแค่รูปแบบเดียวและพยายามคาดการณ์ให้ใกล้เคียงที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ว่าอนาคตนั้นจะเป็นอย่างไร ในทางตรงกันข้ามการมองอนาคตไม่ใช่ใจที่จะคาดการณ์รายละเอียดและกำหนดเวลาของการพัฒนาการอย่างหนึ่งอย่างใด แต่สนใจที่จะร่างอนาคตที่อาจเป็นไปได้ในหลายรูปแบบจากหลายชุดสมมติฐาน เกี่ยวกับทิศทาง

แนวโน้ม และโอกาสใหม่ ๆ ที่น่าจะเกิดขึ้น แต่อนาคตแบบใดที่จะเกิดขึ้นจริงขึ้นอยู่กับทางเลือก ในปัจจุบันการมองอนาคตจึงนับเป็นการให้โอกาสในการออกแบบอนาคตผ่านการตัดสินใจอย่าง ชาญฉลาด

ปัจจุบันการมองอนาคตได้รับการยอมรับในหลายประเทศว่า เป็นวิธีการที่มุ่งเน้นความ พยายามของชุมชนชาววิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่จะนำไปสู่การสร้างความมั่งคั่งและการ ขยกระดับคุณภาพชีวิต เหตุผลพื้นฐานคือเป็นที่ตระหนักกันโดยทั่วไปแล้วว่าเทคโนโลยีใหม่ ๆ อาจพลิกโฉมหน้าอุตสาหกรรม เศรษฐกิจ สังคม และสถานะแวดล้อมในระยะหลายทศวรรษที่จะ มาถึง ซึ่งพัฒนาการของเทคโนโลยีเหล่านี้ ต้องพึ่งพาความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์อย่างมาก ดังนั้น ถ้าสามารถระบุเทคโนโลยีที่สำคัญซึ่งอยู่ในระยะเริ่มพัฒนาได้ รัฐบาลและหน่วยงานอื่นๆ ก็จะสามารถจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยในสาขาเชิงยุทธศาสตร์เหล่านั้นได้ เพื่อให้สามารถพัฒนา เทคโนโลยีนั้น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว

ผลลัพธ์ของการมองอนาคต สิ่งสำคัญในการออกแบบกระบวนการการมองอนาคต คือการกำหนดจุดมุ่งหมาย ซึ่งเป็นตัวกำหนด ลักษณะความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจ จุดมุ่งหมายที่เป็นไปได้ 6 ข้อ มีดังนี้ :

1. การกำหนดทิศทาง (Direction setting) - แนวทางกว้าง ๆ ของนโยบายวิทยาศาสตร์ และการพัฒนาทางเลือกต่าง ๆ
2. การจัดลำดับความสำคัญ (Determining priorities) – อาจถือเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญ ที่สุดของการมองอนาคตและเป็นแรงผลักดันที่ประเทศที่ทำการศึกษาล้วนใหญ่เผชิญ ในอันที่จะ จัดการกับข้อจำกัดทางทรัพยากรและความเรียกร้องต่อนักวิจัยที่เพิ่มมากขึ้น
3. ความสามารถในการคาดการณ์อนาคต (Anticipatory intelligence) – ระบุแนวทาง แนวทางใหม่ๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้นซึ่งจะมีบทบาทมากต่อการจัดทำนโยบายในอนาคต
4. การสร้างความเป็นเอกฉันท์ (Consensus generation) - ส่งเสริมให้ นักวิทยาศาสตร์องค์กรที่ให้ความ สนับสนุนทางการเงิน และผู้ใช้งานวิจัยมีความเห็นตรงกันมากขึ้น ในการบ่งชี้ความต้องการหรือโอกาส
5. การสนับสนุนการตัดสินใจ (Advocacy) - ส่งเสริมการตัดสินใจในเชิงนโยบาย ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเฉพาะในระบบวิจัยและพัฒนา
6. การสื่อสารและการศึกษา (Communication and education)- ส่งเสริมการสื่อสาร สารภายในชุมชนวิทยาศาสตร์ การสื่อสารภายนอกกับผู้ใช้งานวิจัย และการให้การศึกษาแก่ ประชาชนทั่วไป นักการเมือง และข้าราชการ ดังนั้น จึงมีกิจกรรมหลากหลายที่อาจรวบรวมได้ คร่าว ๆ ภายใต้งื่อนไข การมองอนาคตบางกิจกรรมอาจค่อนข้างเก่า ในขณะที่บางกิจกรรมเป็น

เรื่องใหม่ในคริสต์ทศวรรษที่ 1990 ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์วิธีการที่ใช้ในการมองอนาคตในขณะนั้นอย่างมาก และเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายว่าบริบททางเศรษฐกิจองค์กรและวัฒนธรรมของแต่ละประเทศมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้วิธีการมองอนาคตด้วยเช่น ออสเตรเลียซึ่งมีเศรษฐกิจขนาดเล็กถึงกลาง มีภาครัฐซึ่งมีบทบาทมากในวิทยาศาสตร์พื้นฐานแต่มีภาคเอกชนที่อ่อนแอในการวิจัยและพัฒนา และมีเศรษฐกิจที่เน้นสินค้า วัตถุดิบย่อมต้องพิจารณาเป้าหมายอนาคตที่แตกต่างจากประเทศเศรษฐกิจชั้นนำอย่างญี่ปุ่นที่มีพื้นฐานอุตสาหกรรมที่เข้มแข็ง ทรัพยากรธรรมชาติจำกัดและเทคโนโลยีขั้นสูงที่พัฒนาแล้ว

ปัญหาอาจเกิดขึ้นได้ จากการสื่อสารระหว่างตัวแทนด้านแรงผลักดันทางวิทยาศาสตร์และแรงดึงดูดทางอุปสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความไม่เข้าใจกันในเรื่องของระยะเวลาในการวิจัยและผลิตเทคโนโลยี การมองไปข้างหน้าร่วมกันผ่านการมองอนาคตนั้นสามารถเชื่อมช่องว่างดังกล่าวได้ด้วยลักษณะปฏิสัมพันธ์ของการมองอนาคตที่กล่าวถึงนี้เอง สิ่งที่ได้จากกระบวนการมองอนาคตจึงมักจะสำคัญเทียบเท่า (หรืออาจสำคัญกว่า!) ผลลัพธ์ของการศึกษา เราสามารถแจกแจงประโยชน์ของกระบวนการ มองอนาคตได้ 6 ข้อ ซึ่งในภาษาอังกฤษเรียกว่า 6 C's ดังนี้:

1. การสื่อสาร (communication) - เชื่อมโยงกลุ่มคนที่แตกต่างเข้าด้วยกันโดยให้กรอบในการปฏิสัมพันธ์และสื่อสารแก่กลุ่มคนดังกล่าว
2. การเน้นระยะยาว (concentration) - ทำให้ผู้มีส่วนร่วมสามารถมองอนาคตได้ไกลกว่าที่เคยมอง
3. การประสานงาน (coordination) - ทำให้กลุ่มต่าง ๆ ร่วมกันเป็นหุ้นส่วนที่มีประสิทธิภาพในการวิจัยและพัฒนา
4. ความเป็นเอกฉันท์ (consensus) - สามารถวาดภาพทิศทางอนาคตที่เป็นทางเลือกแบบต่าง ๆ ได้ชัดเจนและจัดลำดับความสำคัญของการวิจัย
5. ความผูกพัน (commitment) - ทำให้ผู้มีส่วนสร้างความเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการมองอนาคตมีความรู้สึกผูกพันกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น
6. ความเข้าใจ (comprehension) - สนับสนุนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงระดับโลกที่เกิดกับธุรกิจหรืออาชีพของตน และให้สามารถควบคุมเหตุการณ์ดังกล่าวได้บางส่วน

ความสำเร็จหรือล้มเหลวของการมองอนาคต สามารถวัดได้จากการประเมินด้วยเกณฑ์ทั้ง 6 ข้างต้นประสบการณ์ได้แสดงให้เห็นความจำเป็นที่จะต้อง “มองอนาคต” ในหลายระดับ ตั้งแต่กลุ่มที่รับผิดชอบในการประสานนโยบายทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งหมดของชาติ สมาคมอุตสาหกรรมต่าง ๆ ตลอดจนบริษัทหรือองค์กรที่ทำการวิจัย ดังนั้น

กิจกรรมการมองอนาคตบางอย่างอาจมีขอบ เขตในระดับมหภาค หรือมีลักษณะเป็นองค์รวม แต่บางครั้งก็เน้นในระดับจุลภาค นอกจากนี้กิจกรรมการมองอนาคตไม่ว่าระดับใดก็ตามควร รวบรวมผลลัพธ์จากการมองอนาคตในระดับสูงกว่าและ/หรือ ต่ำกว่า ที่มีผู้กระทำไว้ก่อนแล้ว ป้อนเข้าไปในกระบวนการด้วยและเช่นเดียวกันผลลัพธ์จากกระบวนการปัจจุบันก็จะถูกป้อนกลับ ไปยังความพยายาม มองอนาคต ในระดับสูงกว่าหรือต่ำกว่าต่อไป

วิธีการมองอนาคต

1. การสำรวจเดลฟี (Delphi Surveys)
2. การวางแผนด้วยภาพอนาคต (Scenario Planning)
3. การสร้างแผนที่นำทาง (Roadmapping)
4. การปรึกษาหารือ (Consultation)
5. การวิเคราะห์สิทธิบัตร (Patent Analysis)
6. เทคโนโลยีที่สำคัญยิ่ง (Critical Technologies)
7. การขยายแนวโน้ม (Extrapolation)
8. All Quadrant All Level (AQAL)
9. Causal Layered Analysis (CLA)

(ที่มา: การมองอนาคต จากวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี th.wikipedia.org/wiki/การมองอนาคต)

2.10 การศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ : งานวิจัย บทคัดย่อ)

การจัดการศึกษาในอนาคตของประเทศไทย เป็นการมองภาพอนาคตที่จะเกิดขึ้นทั้ง ในลักษณะที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ควบคู่กันทั้งนี้เพื่อวางแนวทางการศึกษาในอนาคตให้ สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามกระแสของโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยี สารสนเทศ อันมีอิทธิพลทำให้การศึกษาของประเทศไทยต้องเปลี่ยนไป แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้จัดทำขึ้นจึงเป็นแนวทางในการจัด การศึกษาของประเทศไทย โดยแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับดังกล่าวภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง เป็นปรัชญาพื้นฐานในการกำหนดแผน โดยมีการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และธรรมชาติ บูรณาการเชื่อมโยงเป็นกระบวนการโดยรวมที่ “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ซึ่งจะเป็น การพัฒนาที่ยั่งยืน มีคุณภาพ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม โดยได้กำหนด วัตถุประสงค์ไว้ 3 ประการ กล่าวคือ

วัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 พัฒนาคอนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา ประกอบด้วยนโยบาย 4 ข้อคือ

นโยบายข้อที่ 1 การพัฒนาทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต การเรียนรู้เป็นครรลองของทุกชีวิตที่เกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกเวลา ต่อเนื่องยาวนานตลอดชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ที่ต้องให้ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ที่ทุกส่วนของสังคม ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ครอบครัวยุทธชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

นโยบายข้อที่ 2 การปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โลกอนาคตเป็นโลกของสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เน้นคุณภาพของการบริการ ระบบการศึกษาของไทยยังไม่อยู่ในฐานะที่จะสร้างคนที่มีคุณภาพได้ หากประเทศไทยประสงค์จะพัฒนาคนให้มีปัญญา คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ให้กระบวนการเรียนรู้สัมพันธ์กับวิถีชีวิตจริง เพื่อแก้ปัญหาความยากจนและปัญหาอื่น ๆ และอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีในสังคมโลกจำเป็นต้องสร้างพื้นฐานด้วยการพัฒนาคุณภาพของการศึกษา

นโยบายข้อที่ 3 การปลูกฝังและเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระบบวิถีชีวิตที่ดีงาม กระบวนการเรียนรู้และการจัดการศึกษาต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียน และคนไทยทุกคน ให้มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุข

นโยบายข้อที่ 4 การพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพึ่งพาตนเองและเพิ่มสมรรถนะการแข่งขันในระดับนานาชาติการที่ประเทศจะสร้างศักยภาพเพื่อเพิ่มสมรรถนะให้พึ่งพาตนเองได้ และลดการพึ่งพาเทคโนโลยีจากภายนอก รวมถึงการแข่งขันอย่างเสรีภายใต้ระเบียบใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศ กอปรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย และสิ่งแวดล้อมของประเทศโดยรวมให้ดียิ่งขึ้น มีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องเสริมสร้างความรู้และการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้เกิดขึ้นกับคนไทยในแต่ละช่วงอายุตามวัยอย่างเหมาะสมทุกคน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ประกอบด้วยนโยบาย 3 ข้อ

นโยบายข้อที่ 1 การพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อสร้างสรรคความรู้ ความคิด ความประพฤติและคุณธรรมของคนสังคมคุณธรรม สังคมสันติ และสังคมการพึ่งตนเอง เป็นสังคมอุดมคติที่จำเป็นจะต้องก้าวไปให้ถึง คนไทยทุกคนจึงต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีความฉลาดรู้ เป็นพลเมืองและศาสนิกชนที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิต โดยทุกคนต้อง

มีโอกาสดำเนินการศึกษาทั้งในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จากแหล่งการเรียนรู้ในหลายรูปแบบอย่างต่อเนื่อง และผสมกลมกลืนไปกับวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละช่วงอายุทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา จนเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต

นโยบายข้อที่ 2 การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้และการเรียนรู้ของสังคมไทย สังคมไทยเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งวัฒนธรรมใหม่ต่าง ๆ และคนไทยยังไม่สามารถเลือกรับและปรับใช้สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ รวมทั้งยังไม่สามารถผลิตและพัฒนาความรู้และการเรียนรู้เพื่อสร้างและพัฒนาฐานหลักที่เข้มแข็งด้านสังคมและวัฒนธรรมที่มีอยู่ได้ทั้ง ๆ ที่ประเทศไทยมีทุนในด้านนี้ที่มีคุณค่าควรแก่การศึกษาและเอื้อต่อการพัฒนาประเทศอยู่มาก ดังนั้น จึงกำหนดเป้าหมายเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ และการเรียนรู้ของคนไทย

นโยบายข้อที่ 3 การสร้างสรรค์ประยุกต์ใช้ และเผยแพร่ ความรู้และการเรียนรู้เพื่อสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ การพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศจำเป็นต้องมีการแสวงหา สร้างสรรค์ ประยุกต์ใช้และเผยแพร่ความรู้และการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องเหมาะสม และแพร่หลาย

วัตถุประสงค์ข้อ 3 พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ประกอบด้วยนโยบาย 3 ข้อ

นโยบายข้อที่ 1 การส่งเสริมและสร้างสรรค์ทุนทางสังคม วัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนฐานของศาสนาภูมิปัญญาท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรมทุกระดับ ประเทศไทยจึงต้องมีการส่งเสริม พัฒนา และสร้างสรรค์ทุนทางสังคม วัฒนธรรม และธรรมชาติที่มีอยู่ เพื่อมิให้สูญหายไปจากวิถีชีวิตของคนไทย ควบคู่ไปกับการสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มคุณค่าจิตใจ และการสร้างมูลค่าเพื่อทางเศรษฐกิจเพื่อการแข่งขันในโลกอย่างมีศักดิ์ศรีและเป็นอิสระ ด้วยกระบวนการบูรณาการมิติต่าง ๆ ดังกล่าวเข้าด้วยกัน

นโยบายข้อที่ 2 การจำกัด ลด ขจัดปัญหาทางโครงสร้างที่ก่อให้เกิดและ/หรือคงไว้ซึ่งความยากจน ขัดสน ค้อยทั้งโอกาสและศักดิ์ศรีของคน และสังคมไทย เพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม ความยากจน ขัดสน ค้อยโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาและการฝึกอบรมในรูปแบบต่าง ๆ ยังเป็นปัญหาหลักที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการจัดการศึกษาอย่างเสมอภาคและทั่วถึง ดังนั้น เพื่อให้คนไทยทุกคนมีโอกาส และความเสมอภาค ที่จะพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ สามารถ

ประกอบอาชีพ หาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้อย่างมีความสุขตามสมควร รวมทั้งสามารถมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการกิจกรรมสาธารณะที่มีผลกระทบต่อตนเอง ชุมชนและท้องถิ่น

นโยบายข้อที่ 3 การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและการพัฒนาประเทศ ปัจจุบันการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศ ยังทวีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากการศึกษามีใช้จำกัดอยู่เพียงในห้องเรียนหรือในโรงเรียน แต่เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ทุกคนมีโอกาสเรียนรู้ในทุกเรื่องทั้งที่เป็นความรู้วิชาการทั่วไป ความรู้ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย ได้ในทุกที่และทุกเวลา การที่จะให้ทุกคนได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ นั้น เทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญ

นโยบายข้อที่ 4 การจัดระบบทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคนและสังคมไทย การเรียนรู้ในอนาคตมิใช่เป็นการศึกษาในระบบแต่เพียงอย่างเดียว ยังเป็นการจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งสามารถจัดได้โดยบุคคล ครอบครัว สถาบัน หรือองค์กรต่าง ๆ ในสังคม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน และให้สังคมเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ในทุกด้านทั้งการศึกษา ศิลปะและวัฒนธรรม ทำให้สภาพการจัด รูปแบบ และวิธีการจัดการศึกษาเปลี่ยนไปตามสภาพความต้องการและจำเป็นของแต่ละชุมชน สังคม การจัดระบบทรัพยากรและการลงทุนดังกล่าวจึงต้องเปลี่ยนตามไปด้วย เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และสนองตอบความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการใช้ทรัพยากร

2.11 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.11.1 ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับความมั่นคง (ธานี ธรรมเจริญ, 2545 : 95)

2.11.1.1 ทฤษฎีดุลอำนาจ ทฤษฎีดุลอำนาจเป็นการอธิบายพฤติกรรมที่รัฐต่าง ๆ พยายามถ่วงดุลอำนาจเพื่อไม่ให้มีรัฐหนึ่งใดมีอำนาจเหนือตนซึ่งจะสามารถธำรงรักษาความมั่นคงและสันติภาพของระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ วิธีการที่ใช้มีหลายรูปแบบ เช่น การสะสมกำลังอาวุธการสร้างความเข้มแข็งทางทหาร เป็นต้น

2.11.1.2 ทฤษฎีความมั่นคงร่วมกัน ทฤษฎีนี้เป็นการต่อยอดจากทฤษฎีดุลอำนาจ แทนที่แต่ละชาติจะสร้างการถ่วงดุลอำนาจด้วยตนเองตามลำพัง แต่ทฤษฎีความมั่นคงร่วมกันเสนอให้มีการรวมตัวของรัฐต่าง ๆ เป็นพันธมิตรร่วมกันป้องกันภัยจากการรุกรานของศัตรู ทฤษฎีนี้จึงเป็นความพยายามในการสร้างสันติภาพ ตัวอย่างของทฤษฎีนี้เห็นได้จากการก่อตั้งองค์การสหประชาชาติในปี ค.ศ. 1945 หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง

2.11.1.3 ทฤษฎีป้อมปราง ทฤษฎีป้อมปรางมีวัตถุประสงค์ต้องการยับยั้งการแผ่ขยายอิทธิพล แผ่แสนยานุภาพและการรุกรานของชาติหนึ่ง ชาติใด หรือกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดด้วยการใช้อาวุธ หรือข่มขู่ด้วยอาวุธโดยการรวบรวมชาติต่างๆ ที่สมัครใจร่วมกัน เช่น องค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือเพื่อต่อต้านสหภาพโซเวียต และประเทศในกลุ่มสังคมนิยมในสหภาพโซเวียต

2.11.2 สุรชาติ บำรุงสุข (2543:29) กล่าวว่า ในยุคสงครามเย็นนั้น นักรัฐศาสตร์ในกระบวนการพิจารณาประเด็นความมั่นคง มุ่งไปสู่เรื่องทางทหารเป็นสำคัญ ความมั่นคงของรัฐก็คือความมั่นคงทางทหาร นักทฤษฎีด้านความมั่นคง เรียกแนวคิดเช่นนี้ว่าเป็น“ความมั่นคงแบบดั้งเดิม” (Traditional Security) แต่เมื่อกระบวนการทัศน์แบบเดิมได้เปลี่ยนไป อันเนื่องมาจากผลของการสิ้นสุดของการเผชิญหน้าทางทหารระหว่างค่ายทางการเมืองสภาพแวดล้อมใหม่เช่นนี้ทำให้ปัญหาความมั่นคงแบบดั้งเดิมได้เปลี่ยนไปด้วยรัฐในยุคหลังสงครามเย็นจึงเผชิญกับปัญหาใหม่ ๆ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้แสดงให้เห็นถึงผลกระทบด้านความมั่นคงที่เกิดขึ้นกับรัฐและระบบระหว่างประเทศด้วยตัวอย่างของปัญหาเหล่านี้ได้แก่ ปัญหาความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาการย้ายถิ่นของประชากร และปัญหาผู้ลี้ภัย ปัญหาความมั่นคงของมนุษย์ ปัญหาความมั่นคงเศรษฐกิจ ปัญหาศาสนา ชาตินิยม และความขัดแย้งระหว่างประเทศปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาการก่อการร้ายสากล

2.11.3 อภิญา รัตนมงคลมาส (2538 : 120 – 123) เสนอว่า เกิดจากแนวความคิดที่ว่า การแจกแจงอำนาจและผลประโยชน์จะต้องให้เกิดผลแก่ทุกคน ทุกกลุ่ม และทุกระดับภายในสังคม มิใช่เกิดขึ้นเฉพาะแต่รัฐบาลหรือเฉพาะชนชั้นนำ หรือเฉพาะคนในเมือง หรือเฉพาะกลุ่มนายทุน โดยละเลยผู้ใช้แรงงาน ละเลยเกษตรกร ละเลยภาคชนบท ตามแนวความคิดนี้เชื่อว่า มนุษย์ทุกคนต่างมีความต้องการตามความจำเป็น (Basic Needs) พื้นฐานเช่นเดียวกัน แนวความคิดของการสร้างความมั่นคงของรัฐบอกว่า ต้องแยกความหมายของความต้องการตามความจำเป็น (Basic Needs) ออกจากความต้องการที่เกินความจำเป็น ความต้องการตามความจำเป็นนั้น ครอบคลุมถึงความอยู่รอดของมนุษย์ การมีชีวิตอยู่ รวมทั้งความต้องการให้มีการยอมรับเอกลักษณ์ (Identity) ของกลุ่มต่างๆ ในสังคมอันเป็นคุณค่าเฉพาะกลุ่มที่มีความหมายถึงวัฒนธรรม อุดมการณ์ ค่านิยม วิธีการดำรงชีวิต ดังนั้นการที่รัฐหรือกลุ่มในสังคมปฏิเสธความต้องการตามความจำเป็นของอีกกลุ่ม สังคมหนึ่ง ไม่ยอมรับเอกลักษณ์ของเขา ก็คือการทำให้กลุ่มนั้นตกอยู่ในสภาวะด้อยกว่าตน ความขัดแย้ง ความคับข้องใจ จะเกิดขึ้นทันทีเมื่อต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มต่างๆ ในสังคม เช่นการที่รัฐและคนในสังคมเมืองปฏิเสธความต้องการตามความจำเป็นของคนในสังคมชนบท หรือคนในชนบทปฏิเสธ หรือไม่เข้าใจความต้องการตามความจำเป็นของคนในสังคมเมือง ที่แตกต่างกับตน

การที่รัฐพยายามทำให้คนในชนบทมีวิธีการผลิต วิธีการพัฒนาตามแนวทางที่รัฐกำหนด เช่น ให้นโยบายในการปลูกข้าวเป็นพืชหลักอย่างเดียว เพื่อส่งเป็นสินค้าออก โดยอ้างว่าเพื่อเป็นการพัฒนาประเทศหรือยกระดับของคนกลุ่มนั้น ๆ ตามความเข้าใจของรัฐ ก็เท่ากับไม่ยอมรับวัฒนธรรมการผลิตและวิธีการพัฒนาบนความหลากหลายของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม และยังถ้าความพยายามของรัฐที่จะทำเช่นนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์ทางการค้าหรืออำนาจทางการเมืองด้วยความขัดแย้งก็จะมีมากขึ้น และดำรงอยู่ในสังคมอย่างเรื้อรังยากที่จะแก้ไข

2.11.4 โลกในอนาคตปี ค.ศ. 2020 Barry Desker ผู้อำนวยการ (Dean) ของ Rajaratnam School of International Studies มหาวิทยาลัยนันทาง การสิ้นสุดของตัวแบบ Anglo-Saxon (End of the Anglo-Saxon Model)

2.11.4.1 แม้ว่าสหรัฐอเมริกาจะยังคงเป็นผู้นำในโลก แต่สภาพการเป็นมหาอำนาจขั้วเดียวที่ครองอำนาจ (unipolar moment of American dominance) ได้ผ่านไปแล้ว สหรัฐอเมริกาจะสามารถแสดงความเป็นผู้นำต่อไปได้ก็ต่อเมื่อสามารถโน้มน้าวให้มหาอำนาจอื่น ๆ ร่วมมือดำเนินการ ทั้งนี้ ภายในปี ค.ศ. 2020 จีนจะกลายมาเป็นเศรษฐกิจที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของโลก อินเดียจะยังคงเติบโตอย่างสม่ำเสมอ รัสเซียจะฟื้นกลับมาอีกครั้งเนื่องจากทรัพยากรน้ำมันและแร่ธาตุของประเทศ บราซิล อิหร่าน อินโดนีเซีย และตุรกีจะมีอิทธิพลมากขึ้น ถ้าหากสามารถรักษาการเติบโตทางเศรษฐกิจและเสถียรภาพทางการเมืองไปจนถึงทศวรรษหน้า ทั้งนี้ ในขณะที่ยังไม่มีประเทศใดกล้าท้าทายความเป็นผู้นำของสหรัฐอเมริกาโดยตรง แต่เราจะเห็นอิทธิพลที่เพิ่มขึ้นของมหาอำนาจอื่น ๆ ในประเทศและภูมิภาครอบ ๆ มหาอำนาจเหล่านั้น หรือในภูมิภาค เช่น แอฟริกา ซึ่งสหรัฐฯ ไม่ได้ให้ความสนใจนักตั้งแต่หลังสงครามเย็นสิ้นสุดลง

2.11.4.2 เราคงได้เห็นแนวโน้มของกฎระเบียบระหว่างประเทศที่มากขึ้นและข้อเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารจัดการการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในปัจจุบันได้บ่อนทำลายความชอบธรรมของ “ตัวแบบกลไกตลาดที่มีประสิทธิภาพ” ซึ่งสังคม Anglo-Saxon สนับสนุน นอกจากนี้ ตลาด sub-prime ของสหรัฐฯ ที่ล้มเหลว และจุดอ่อนในเรื่องการกำกับดูแลภาคการเงินและธุรกิจที่ปรากฏขึ้น เช่น กรณีฉ้อโกงของ Bernie Madoff จะสร้างแรงกดดันให้มีการออกกฎระเบียบขึ้นมาควบคุมทั้งภายในและระหว่างประเทศอย่างรัดกุมขึ้น ในการประชุมรัฐมนตรีคลังของ G 20 ที่ผ่านมา ผู้นำประเทศในทวีปยุโรปได้เริ่มผลักดันให้มีการออกกฎระเบียบกำกับดูแลระบบการเงินและเศรษฐกิจโลกที่เข้มงวดขึ้น ในขณะที่ประเทศในเอเชียตะวันออกจะมีความมั่นคงเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับตัวแบบการกำกับการค้าที่เสรีของตนภายใต้การควบคุมดูแลต่อตลาดเงินและธุรกิจที่เข้มงวดโดยภาครัฐหากองค์การและสถาบันการเมืองเศรษฐกิจระหว่างประเทศจะสามารถรักษาบทบาทในการสร้างกฎระเบียบ

ให้กับสังคมโลกไว้ได้ องค์การและสถาบันเหล่านั้นจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการตัดสินใจ เนื่องจากปัจจุบัน เป็นที่เข้าใจได้ยากว่า เหตุใดจีนจึงมีสิทธิออกเสียงภายใต้ International Monetary Fund น้อยกว่าเสียงของเบลเยียมและเนเธอร์แลนด์รวมกัน หรือเหตุใดองค์ประกอบของสมาชิกถาวรของ UN Security Council ซึ่งตกทอดมาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยังไม่ได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่เปลี่ยนไป

2.11.4.3 เราจะเห็นการแข่งขันแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดมากยิ่งขึ้น เช่น พลังงานน้ำ และอาหาร แตกต่างจากเมื่อ 30 ปีก่อนซึ่งมีการปฏิวัติเขียวและผลผลิตด้านเกษตรกรรมอย่างพอเพียง รวมทั้งราคาพลังงานที่ไม่แพงทำให้เชื่อว่า การเติบโตทางเศรษฐกิจสามารถดำเนินไปได้โดยไม่ต้องเผชิญกับคำถามและความยากลำบากในการตัดสินใจที่เป็นผลของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเช่นในปัจจุบัน นอกจากนี้ ความขัดแย้งภายในประเทศเกี่ยวกับการแย่งชิงอาหารและทรัพยากรน้ำจะกลายเป็น “ประเด็นความมั่นคง” ที่นานาชาติให้ความสนใจ ปัจจุบัน มี 21 ประเทศที่ขาดแคลนพื้นที่เพาะปลูกหรือแหล่งน้ำ โดยภายในปี ค.ศ. 2025 ประเทศที่ขาดแคลนจะเพิ่มขึ้นเป็น 36 ประเทศรวมประชากรทั้งสิ้นประมาณ 1.4 พันล้านคน สำหรับสาเหตุหลักของสถานการณ์ความขัดแย้งในคาร์ฟูร์คือการช่วงชิงทรัพยากร แต่ผู้คนมักกล่าวถึงสถานการณ์นี้ในแง่ของความแตกต่างระหว่างเผ่า ชนชาติพันธุ์ และศาสนา ทั้งนี้ มีแนวโน้มที่ประเทศมหาอำนาจหรือกลุ่มประเทศที่กำลังมีอำนาจเพิ่มขึ้น เช่น จีน เกาหลีใต้ และซาอุดีอาระเบีย ซึ่งมีข้อห่วงกังวลเรื่องอาหารจะเข้าไปลงทุนด้านเกษตรกรรมในประเทศกำลังพัฒนาซึ่งแนวโน้มดังกล่าวก่อให้เกิดคำถามเรื่อง “ยุคอาณานิคมใหม่” (neo-colonialism) ขึ้นเช่น การที่จีนเข้าไปถือครองพื้นที่จำนวนมากและใช้แรงงานจีนทำการเพาะปลูกในโมแซมบิก

ในโลกปัจจุบันและอนาคต นอกจากในตะวันออกกลางและรัสเซียแล้ว เราจะเห็นแนวโน้มของการผลิตหรือกลั่นน้ำมันที่ลดลง รวมทั้งการใช้ก๊าซธรรมชาติและพลังงานทดแทนอื่น เช่น ถ่านหิน เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม แหล่งพลังงานสำรองก็กระจุกตัวอยู่จำกัดในบางพื้นที่ เช่น ร้อยละ 57 ของก๊าซธรรมชาติสำรองกระจุกตัวอยู่ในรัสเซีย อิหร่าน กาตาร์ ในขณะที่ร้อยละ 67 ของถ่านหินกระจุกตัวอยู่ในสหรัฐฯ จีน อินเดีย รัสเซีย แต่กระนั้นก็ตาม การจะปรับเปลี่ยนมาใช้พลังงานจากแหล่งที่มีใช้น้ำมันมักประสบปัญหาเรื่องการพัฒนาเทคโนโลยี ต้นทุนโครงสร้างใหม่ที่จจะมารองรับ และระยะเวลาการปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีใหม่

โลกในทศวรรษหน้าจะวุ่นวายมากยิ่งขึ้นและแตกต่างไปจากช่วงสงครามเย็นที่มีความแน่นอนชัดเจนค่อนข้างสูง บรรดานักการทูตและเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงจึงต้องสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมทั้งภายในและระหว่างประเทศให้ได้ โลกในทศวรรษหน้าจะเป็นเรื่องของการทำงานที่ประเทศจับกลุ่มและเปลี่ยนกลุ่มไปตามผลประโยชน์ร่วมกันเป็นเรื่อง ๆ

การวางนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพจึงต้องอาศัยความยืดหยุ่น นวัตกรรมและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในสภาพแวดล้อม

2.11.5 มิตินด้านความมั่นคงในทศวรรษหน้ามี 4 เรื่องใหญ่ (ดร.ประภัศร์ เทพชาติ, 2554:11)

2.11.5.1 แนวโน้มที่มหาอำนาจจะมีความขัดแย้งกันมากขึ้น โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจเก่ากับมหาอำนาจใหม่ กล่าวอีกนัยหนึ่ง สหรัฐฯ ซึ่งเป็นมหาอำนาจเก่าจะมีความขัดแย้งกับมหาอำนาจใหม่ คือ จีน มากขึ้นเรื่อยๆ เพราะจีนต้องการผงาดขึ้นมาเป็นมหาอำนาจ และเป็นผู้นำโลก จีนจะทำทาบระยะเบียดโลกของสหรัฐฯ ซึ่งสหรัฐฯ ก็จะต้องพยายามอย่างถึงที่สุด ที่จะรักษาสถานะอภิมหาอำนาจอันดับ 1 ของตนต่อไปให้ได้ยาวนานที่สุด

2.11.5.2 แนวโน้มของการปะทะกันทางอารยธรรม ซึ่งชัดเจนมากขึ้นเรื่อยๆ ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์และทางศาสนา ได้กลายเป็นต้นตอหลักของสงคราม แนวโน้มของความขัดแย้งระหว่างตะวันตกกับอิสลาม กำลังจะขยายตัวออกไปเรื่อย

2.11.5.3 ปัญหาในระดับโลกในอนาคต คือ ความขัดแย้งในการแย่งชิงทรัพยากร โดยเฉพาะพลังงาน น้ำ และอาหาร ในอนาคต การแย่งชิงทรัพยากรเหล่านี้ อาจจะเป็นต้นตอใหม่ของความขัดแย้งและสงคราม

2.11.5.4 สงครามในอนาคต จะเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปจากปัจจุบัน โดยจะไม่ใช้เป็นสงครามที่เราคุ้นเคยกัน ที่น่าสนใจ คือ cyber warfare คือ การทำสงครามกันใน internet โดยจะมียุทธศาสตร์การโจมตีเครือข่ายและข้อมูลของกันและกัน นอกจากนี้ สงครามนอกกรอบแบบอาจจะวิวัฒนาการออกไป โดยเฉพาะสงครามกองโจร และสงครามในรูปแบบของการก่อการร้าย ประเด็นปัญหาเหล่านี้ จะกระทบต่อไทยอย่างหนีไม่พ้น ไทยจะต้องศึกษาผลกระทบของปัญหาเหล่านี้ และกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อรองรับต่อผลกระทบดังกล่าว

2.11.6 วัตถุประสงค์ และนโยบายการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) (อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ : รูปแบบการพัฒนาการบริหาร โรงเรียนคาทอลิกในทศวรรษหน้า) ภาพอนาคตของการศึกษาไทยที่เกิดขึ้นหลังจากการพิจารณา แผนการศึกษาชาติพ.ศ. 2545 - 2559 ยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาของประเทศไทย รวมทั้งนโยบายด้านการศึกษาจากพรรคการเมืองในประเทศไทย ทำให้สรุปได้ว่า ภาพอนาคตการศึกษาไทย การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย เป็นการเพิ่มต้นทุนทางสังคมให้แก่ประเทศ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการจัดการศึกษา โดยเน้นให้เด็กเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข มีคุณธรรม อาศัยการสอนที่หลากหลายให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน เกิดการบูรณาการวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เป็นสหวิทยาการ เพื่อให้การศึกษาสอดคล้องกับวิถีชีวิต ความต้องการของผู้เรียน และชุมชน ท้องถิ่นมากที่สุด และเพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการ

จึงต้องมีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปยังท้องถิ่นอย่างเต็มรูปแบบในอนาคต นอกจากนั้น ในอนาคตจะมีการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับ การดำเนินชีวิต และ เทคโนโลยีสารสนเทศจะมีบทบาทอย่างยิ่งในระบบการศึกษาในอนาคต

2.11.7 เสน่ห์ แดงทอง (2542:27) กล่าวถึงการศึกษาในอนาคตว่า การศึกษาแบบใหม่ ผู้เรียนสามารถเรียนได้ทุกแห่ง การศึกษาไม่มีขอบเขต ระยะเวลาในการศึกษาในระบบเก่าเป็นการศึกษาที่มีกำหนดระยะเวลาแน่นอน แต่การศึกษาในระบบใหม่เรียนได้ทุกเวลาที่ต้องการ สื่อในการถ่ายทอดความรู้มีความหลากหลายมากกว่าระบบการศึกษาเก่าที่มีแต่สิ่งพิมพ์ แต่ในการศึกษาระบบใหม่สื่อการเรียนการสอนจะเป็นลักษณะของสื่อประสม มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน สามารถโต้ตอบกันได้ เป็นสื่อสองทาง ซึ่งแตกต่างระหว่างการศึกษาในระบบเดิม การศึกษาในระบบเก่า การศึกษากระจุกตัวอยู่แต่ในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคที่แตกต่างกัน การศึกษาในระบบใหม่จะมีการกระจายตัวอย่างทั่วถึงในระบบใหม่เรียนได้ทุกเวลาที่ต้องการ สื่อในการถ่ายทอดความรู้มีความหลากหลายมากกว่าระบบการศึกษาเก่าที่มีแต่สิ่งพิมพ์ แต่ในการศึกษาระบบใหม่สื่อการเรียนการสอนจะเป็นลักษณะของสื่อประสม มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน สามารถโต้ตอบกันได้ เป็นสื่อสองทาง ซึ่งแตกต่างระหว่างการศึกษาในระบบเดิม การศึกษาในระบบเก่า การศึกษากระจุกตัวอยู่แต่ในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคที่แตกต่างกัน การศึกษาในระบบใหม่จะมีการกระจายตัวอย่างทั่วถึง

2.11.8 (วิศิษฐ์ ศรีวัชรรัตน์, ม.ป.ป. ก:7-9) .ในอนาคตการจะเกิดการแข่งขันทางด้านคุณภาพการศึกษามากยิ่งขึ้น เพราะระบบการตรวจสอบคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ ก่อปรกับการเปิดเสรีทางการค้า เป็นยุคการค้าเสรี ซึ่งการศึกษาจัดเป็นประเภทการค้าบริการประเภทหนึ่ง เป็นการเปิดตลาดการค้าบริการด้านการศึกษาภายใต้กรอบข้อตกลงองค์การการค้าโลก ได้แบ่งการค้าบริการด้านการศึกษาออกเป็น 5 สาขาย่อยดังนี้

1) การบริการศึกษาระดับประถม ประกอบด้วย บริการการศึกษาระดับเตรียมประถมแต่ไม่รวมถึงบริการรับเลี้ยงเด็กซึ่งจัดอยู่ในบริการสังคมบริการการศึกษาระดับประถมอื่น ๆ แต่ไม่รวมถึง บริหารหลักสูตร สอนอ่านหนังสือสำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นสาขาย่อยภายใต้บริการการศึกษาผู้ใหญ่

2) บริการการศึกษาระดับมัธยม ประกอบด้วย บริการการศึกษาระดับมัธยมทั่วไป บริการการศึกษาระดับมัธยมระดับสูง บริการการศึกษาเทคนิคและวิชาชีพ บริการการศึกษาเทคนิคและวิชาชีพสำหรับคนพิการ

3) บริการการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย บริการการศึกษาเทคนิคและวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งหมายถึงการศึกษาในระดับอนุปริญญา บริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาอื่น ๆ ซึ่งหมายถึงการศึกษาในระดับปริญญาหรือเทียบเท่า

4) บริการการศึกษาผู้ใหญ่ ครอบคลุมการศึกษานอกระบบสำหรับผู้ใหญ่

5) บริการการศึกษาอื่นๆ ครอบคลุมบริการด้านการศึกษาอื่น ๆ ทั้งหมด ได้แก่ โรงเรียนสอนภาษา โรงเรียนสอนศิลปะและดนตรี การทดสอบความสามารถทางภาษาและความรู้ แต่ไม่รวมถึงบริการการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการกีฬา ทั้งนี้มีประเทศที่ยื่นข้อเรียกร้องให้ไทยเปิดตลาดบริการด้านการศึกษาภายใต้กรอบองค์การการค้าโลก 6 ประเทศ คือ ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี จีน นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา และ ออสเตรเลีย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในระดับอุดมศึกษา การศึกษาผู้ใหญ่ การสอนภาษา การศึกษาด้านอื่นๆ รวมถึงการฝึกสอนพนักงาน การทดสอบความสามารถทางภาษาและความรู้ ไทยได้ยื่นข้อเสนอผูกพันของไทยในการค้าบริการด้านการศึกษา เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2546 ดังนี้ ระดับอุดมศึกษา เสนอผูกพันให้นักศึกษาไทยเดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศได้ เสนอผูกพันให้ครูอาจารย์ต่างชาติเข้ามาสอนในไทยได้ ถ้าได้รับเชิญหรือว่าจ้างจากสถาบันการศึกษาไทย คุณวุฒิ ประสบการณ์ ตลอดจนคุณสมบัติอื่น ๆ ให้เป็นไปตามกฎของกระทรวงศึกษาธิการ การศึกษาอื่นๆ เสนอผูกพันเฉพาะ โรงเรียนสอนภาษาต่างชาติ โดยให้นักเรียนไทยเดินทางไปศึกษาต่อในต่างประเทศโดยให้ชาวต่างประเทศเข้ามาจัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาในไทยได้โดยถือหุ้นไม่เกิน 49% ให้ครู อาจารย์ต่างชาติเข้ามาสอนในไทยได้ ในกรณีที่ได้รับเชิญหรือว่าจ้างจากสถาบันการศึกษาในไทย คุณวุฒิ ประสบการณ์ ตลอดจนคุณสมบัติอื่น ๆ ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ

2.11.9 สำนักเจรจาการค้าบริการ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2547) เมื่อเดือนกันยายน 2547 พบว่า ประเทศไทยได้ทำการเจรจาทางการศึกษาในอนาคต ดังนี้

1) ขอให้นักเรียน นักศึกษาต่างชาติเดินทางมาศึกษาในประเทศไทยได้โดยไม่มีข้อจำกัดใด ๆ ในการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษามัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา การศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษาอื่น ๆ โดยเจรจากับประเทศ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา จีน อินเดีย บังกลาเทศ นิวซีแลนด์ เปรู และกลุ่ม BIMST-EC (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectorial Technical and Economic Cooperation/ Bangladesh India Myanmar Sri Lanka Thailand Economic Cooperation)

2) ขอให้เปิดตลาดให้ภาคเอกชนไทยเข้าไปลงทุนจัดตั้งโรงเรียนสอนศิลปวัฒนธรรมไทยประเภทที่ไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ ได้แก่ โรงเรียนสอนทำอาหารไทย โรงเรียนสอนรำไทย ดนตรีไทย โรงเรียนสอนมวยไทย โรงเรียนสอนภาษาไทย โรงเรียนสอนหัตถกรรมไทย โรงเรียน

สอนศิลปกรรมไทย โรงเรียนสอนนวดแผนโบราณ โดยเจรจากับประเทศ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา จีน อินเดีย บาห์เรน นิวซีแลนด์เปรู และกลุ่ม BIMST-EC

3) ขอให้ครูไทยเข้าไปสอนในโรงเรียนสอนศิลปวัฒนธรรมไทยในประเทศที่ระบุข้างต้นได้ ด้วยเหตุผลสนับสนุนที่ว่า ไทยต้องการผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษา ในภูมิภาคเอเชีย และการนำเสนอศักยภาพของประเทศไทยที่ไทยมีความชำนาญเป็นพิเศษหรือมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวซึ่งเป็นจุดขายโดยเฉพาะของไทย

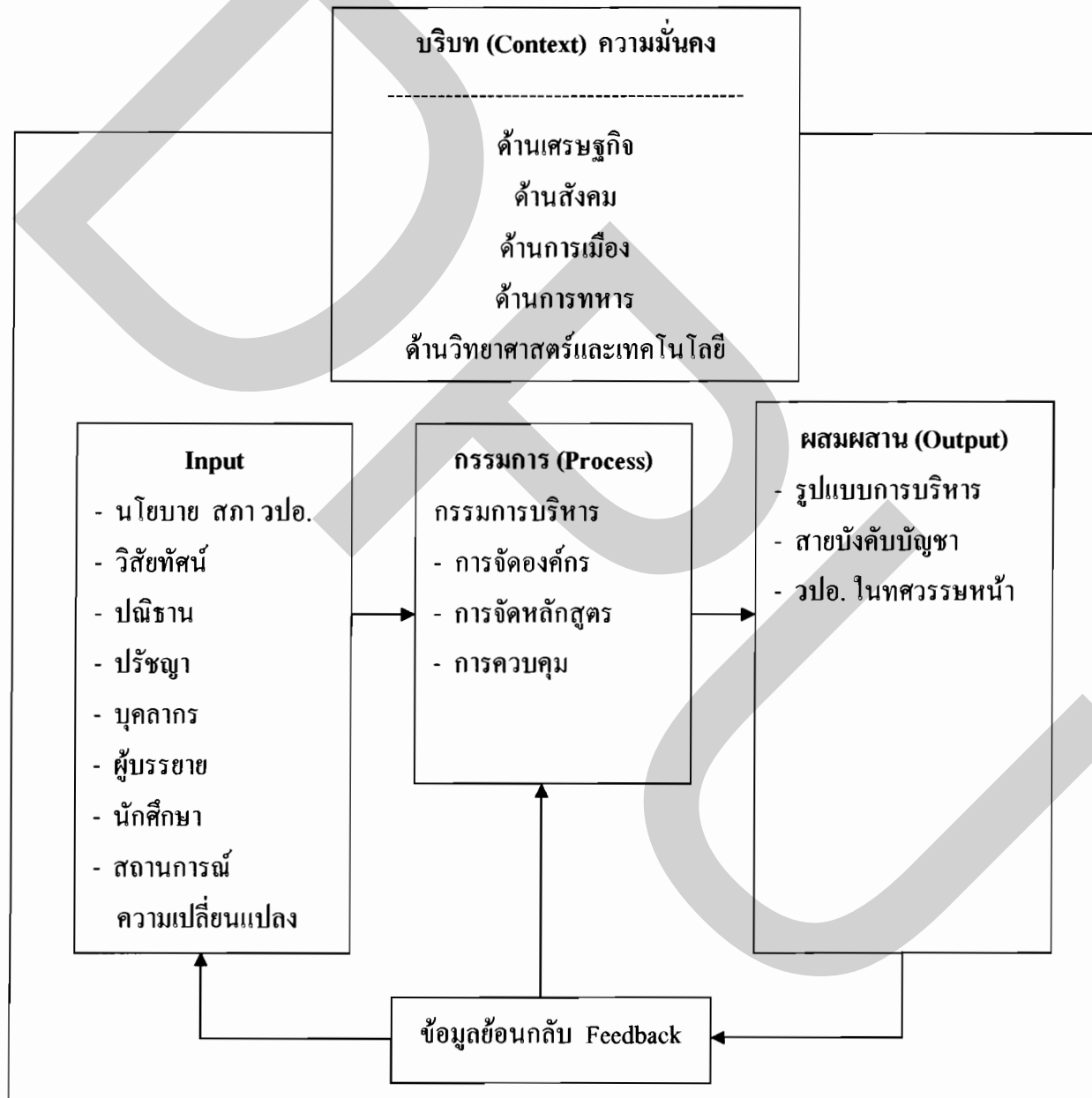
ดังนั้นการศึกษาของประเทศไทยจะต้องแข่งขันด้วยคุณภาพ การบริการด้านการศึกษาที่หลากหลายมากขึ้น รวมทั้งคุณสมบัติด้านภาษาที่ถูกเรียกร้องเมื่อประเทศไทยเป็นประเทศที่เปิดเสรีทางการค้าทำให้คนไทยต้องมีความรู้ด้านภาษาเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

ภาพอนาคตของการศึกษาไทยที่ต้องปรับตัวเองสู่คุณภาพที่สูงขึ้น ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ การแข่งขันของตลาดการค้าเสรี แรงผลักดันจากภายนอก รวมทั้งแรงผลักดันภายในภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ทำให้การปฏิรูปการศึกษามีความจริงจังมากขึ้น

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

1. วปอ.สพท. สามารถพัฒนาทรัพยากรให้ตอบรับกับวิสัยทัศน์ และปณิธานของหน่วย
2. วปอ.สพท. มีรูปแบบการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับความมั่นคงของประเทศในทศวรรษหน้า

3.2 ประชากร หมายถึง วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.)

3.2.1 แนวความคิดในการก่อตั้งเป็นสถาบัน

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เป็นสถาบันการศึกษาและการวิจัยระดับสูงของกระทรวงกลาโหม ตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกรมเสนาธิการกลาโหม พ.ศ. 2498 ลงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2498 เพื่อ “ประกาศนวิทยาการด้านการป้องกันราชอาณาจักรให้แก่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ทั้ง ฝ่ายทหาร และฝ่ายพลเรือน เพื่อให้เกิดความสำนึกและตระหนักในความรับผิดชอบร่วมกันในอันที่จะต้องป้องกัน ต่อสู้ การจัด สรรพกำลัง การปกครอง และการรักษาความสงบของประเทศ”

แนวความคิดที่ได้ก่อกำเนิดวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ปรากฏตามความนำของระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ประกาศเมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ.2498 ว่า “ในการป้องกันประเทศชาติให้พ้นจากการรุกรานในสมัยนี้หาได้มีความสำคัญอยู่ที่กำลังทางทหารแต่ฝ่ายเดียวไม่ ตรงกันข้ามบรรดาเจ้าหน้าที่ในกระทรวงทบวงกรม ตลอดจนองค์การทั้งสิ้นย่อมมีความสำคัญในการป้องกันชาติร่วมกัน รวมทั้งพลเมืองของชาติตลอดจนทรัพยากรทั้งมวลจะต้องเข้าอยู่ในแผนการป้องกันชาติด้วยเพื่อที่จะให้การร่วมมือประสานงานกันได้เรียบร้อยทั้งในการต่อสู้การจัดสรรพกำลังการปกครองและการรักษาความสงบ รัฐบาลจึงจำเป็นต้องตั้งสถาบันการศึกษาขึ้นเป็นแหล่งกลางเพื่อประสาทความรู้ในสาขาต่าง ๆ โดยกว้างๆ ให้แก่ผู้ที่จะทำหน้าที่ดำเนินการเป็นฝ่ายปฏิบัติการชั้นสูงของรัฐบาลในด้านการป้องกันราชอาณาจักร สถาบันแห่งนี้ให้ชื่อว่า “วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร”

แนวความคิดดังกล่าวเริ่มปรากฏเมื่อประมาณ ปี พ.ศ.2492 โดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลซึ่งมีจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีและในฐานะที่ได้ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมด้วย จึงได้อนุมัติให้กรมเสนาธิการกลาโหมเป็นหน่วยดำเนินการพิจารณาสรรหาที่ตั้งของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ต่อมาพ.ศ.2496 พลเอก เดช เชนประดิษฐ ดำรงตำแหน่ง เสนาธิการกลาโหมตกลงใจเลือกบริเวณด้านหลังอาคารกระทรวงกลาโหมเป็นที่ก่อสร้างวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

3.2.2 ประวัติ

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ได้มีการวางศิลาฤกษ์ในวันอาทิตย์ที่ 5 สิงหาคม พ.ศ.2496 โดยจอมพล ป. พิบูลสงคราม การก่อสร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ.2497 ได้ทำพิธีเปิดอาคารพร้อม ๆ กับพิธีเปิดการศึกษา วปอ.รุ่นที่ 1 ในวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ.2498 โดย ฯพณ ฯ จอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นประธานในพิธี

พัฒนาการของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรที่ผ่านมาทั้งในด้านรูปธรรมและนามธรรมอาจแบ่งได้ 3 ยุคดังนี้ ยุคแรกคือยุคการก่อตั้ง (พ.ศ.2498-2509) ยุคที่สอง คือยุคพัฒนา (พ.ศ.2510-2520) ยุคที่สามคือยุคสองประสาน (พ.ศ.2531 – ปัจจุบัน)

3.2.2.1 ยุคแรกคือยุคการก่อตั้ง (พ.ศ.2498-2509) มีที่ทำการอยู่ด้านหลังของอาคารกระทรวงกลาโหมริมคูเมืองชั้นในซึ่งเรียกกันว่าคลองโรงไหม (คลองเคย) ดำเนินการก่อสร้างในวงเงินงบประมาณ 7,493,000 บาท โดยได้สร้างเชื่อมเป็นส่วนหนึ่งของอาคารด้านหลังของกระทรวงกลาโหม มีทางเดินติดต่อกัน 3 ชั้น ชั้นบนเป็นห้องบรรยาย ชั้นกลางเป็นห้องประชุม และชั้นล่างเป็นห้องรับรอง ซึ่งใช้เป็นห้องประกอบพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สำหรับด้านปีกของอาคารซึ่งต่อออกมาในทางทิศใต้ นั้น ส่วนหนึ่งใช้เป็นที่ทำการของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร อีกส่วนใช้เป็นที่ตั้งของกรมเสนาธิการกลาโหม และอีกส่วนหนึ่งใช้เป็นที่ประชุมขององค์การป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียอาคเนย์ (SEATO SOUTHEAST ASIA TREATY ORGANIZATION)

การจัดการศึกษาในยุคแรก นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรรุ่นที่ 1 มีจำนวนทั้งสิ้น 68 คนประกอบด้วยข้าราชการทหารที่มียศตั้งแต่พลจัตวา พลเรือจัตวา และพลอากาศจัตวา ขึ้นไป กับข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษ และนายตำรวจที่มียศตั้งแต่นายพลตำรวจจัตวา ขึ้นไป โดยมีเงื่อนไขสำคัญคือนักศึกษาแต่ละคนจะต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้เข้ารับการศึกษา ซึ่งได้ถือปฏิบัติจนถึงปัจจุบัน

ในวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ.2498 นับเป็นวันปฐมฤกษ์ของการศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรเมื่อพลเอกจिरะ วิจิตสงคราม เสนาธิการกลาโหม รองผู้บัญชาการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร กล่าวรายงานสรุป แนวความคิดที่จำเป็นให้มีการเปิดหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรขึ้นต่อจอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี

ในพิธีนี้มี ข้าราชการระดับรัฐมนตรี อธิบดี นายทหารชั้นผู้ใหญ่ ผู้ช่วยทูตทหารต่างประเทศ และผู้มีเกียรติอื่นๆ มาร่วมพิธีด้วยจำนวนมาก วิธีการศึกษาใช้เวลาศึกษาในห้องเรียนด้วยวิธีการบรรยายโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การชมภาพยนตร์ และการปฏิบัติการเป็นคณะ ซึ่งมีลักษณะเดียวกันกับการทดลองเป็นคณะ การแก้ปัญหา และการสัมมนาเป็นกลุ่มแลกเปลี่ยนในปัจจุบัน ส่วนการศึกษานอกห้องเรียนเป็นการเดินทางไปดูกิจการโรงงานอุตสาหกรรมในกรุงเทพฯ ทั้งของรัฐและเอกชน รวมทั้งการไปศึกษาภูมิประเทศในบางจังหวัดอีกตามสมควรเท่าที่เวลาจะอำนวยให้ ในยุคนี้นักเรียนที่เหตุการณ์สำคัญไว้ว่า สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถทรงรับพระราชทานปริญญาบัตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรกิตติมศักดิ์ ณ ห้องประชุมวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

นักศึกษาได้มีโอกาสเข้าเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ พระตำหนักภูพิงศ์ราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ประทับฉายพระรูปร่วมกับข้าราชการและนักศึกษา ทรงมีกระแสพระราชดำรัสกับข้าราชการและนักศึกษาดอนหนึ่งว่า “.....การวิจัยของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร จะต้องตรงไปตรงมาและจริงจัง มีความคิดเห็นร่วมกันอย่างไรก็เสนอไปอย่างนั้น ไม่ต้องเกรงว่าจะไม่ถูกใจผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป โดยคิดให้ได้ว่าไม่ถูกใจผู้บังคับบัญชามากกว่าพ่ายแพ้ศัตรู.....”

3.2.2.2 ยุคที่สองคือยุคพัฒนา (พ.ศ.2510-2520) เนื่องจากสถานที่ดั้งเดิมของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร อยู่ร่วมกับกรมเสนาธิการกลาโหม (กองบัญชาการทหารสูงสุด) คับแคบ ไม่สะดวกต่อการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่เป็นนักศึกษา จึงได้พิจารณาที่ตั้งแห่งใหม่ กองบัญชาการทหารสูงสุด ได้รับที่ดินจากกองทัพบก จำนวน 37 ไร่ 86 ตารางวา บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 6 ริมถนนวิภาวดีรังสิต ในเขตอำเภอพญาไท เพื่อใช้เป็นสถานที่ก่อสร้างอาคารใหม่ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร การก่อสร้างอาคารได้เริ่มขึ้นใน พ.ศ.2504 ภายใต้การกำกับดูแลของ พลโทเฉลิม มหัทธนานนท์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ซึ่งจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ได้มาเป็นประธาน ในพิธีวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ.2504 การก่อสร้างนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณรวมเป็นเงินทั้งสิ้น 22,422,000 บาท (ยี่สิบสองล้านสี่แสนสองหมื่นสองพันบาทถ้วน) เมื่อการก่อสร้างอาคารเรียนและหอประชุมใหญ่แล้วเสร็จพอที่จะใช้งานได้ จึงได้ดำริให้ย้ายที่ทำการจากหลังกระทรวงกลาโหมมาอยู่ ณ อาคารใหม่แห่งนี้เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน พิธีเปิดอาคารแห่งใหม่ได้จัดขึ้นในวันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ.2510 โดยจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นประธานในพิธี ขณะนั้นเป็นเวลาที่นักศึกษาฯ รุ่นที่ 9 กำลังศึกษาอยู่ นับเป็นนักศึกษารุ่นสุดท้ายที่ได้รับการศึกษา ในอาคารหลังกระทรวงกลาโหม และเป็นนักศึกษารุ่นแรก เป็นช่วงเวลาที่ยาวนานถึง 20 ปี

3.2.2.3 ยุคที่สามคือยุคสองประสาน (พ.ศ.2531 – ปัจจุบัน) เป็นยุคที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เริ่มนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้ในการปฏิบัติงานมีการนำโทรสารและคอมพิวเตอร์ กำลั้งพลระดับข้าราชการชั้นผู้น้อยได้รับการส่งเสริมให้เข้าศึกษาอบรมในด้านการปฏิบัติงานตอนโดยรวมสถาบันการศึกษาที่สำคัญ 3 สถาบันของกองบัญชาการทหารสูงสุดคือวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันจิตวิทยาความมั่นคงและโรงเรียนเสนาธิการทหาร ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่เดียวกัน อยู่ภายใต้การบริหารของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ผลงานชิ้นสำคัญ ที่ทำให้นานานามยุคนี้ว่ายุคสองประสานคือการเกิดแนวความคิดใหม่ในด้านการป้องกันราชอาณาจักรเพื่อเป็นการเตรียมรับและเพื่อความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของโลก.....

กองบัญชาการทหารสูงสุด (ปัจจุบันคือกองบัญชาการกองทัพไทย) ได้มองเห็นความจำเป็นของการส่งเสริมให้ภาคธุรกิจเอกชนได้เข้ามาร่วมสร้างความมั่นคงแห่งชาติด้านเศรษฐกิจร่วมกันกับภาครัฐบาลด้วยการทำความเข้าใจให้ตรงกันในหน้าที่และความรับผิดชอบที่มีความมั่นคงและมั่นคงของประเทศชาติ สามารถรวมกันแก้ปัญหาและพิจารณากำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติทางด้านเศรษฐกิจเพื่อผลประโยชน์ของชาติและนำประเทศไปสู่ความมั่งคั่งและมั่นคง วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรจึงได้นำแนวความคิดดังกล่าวมาพัฒนาการจัดการศึกษาและความเป็นไปได้ ในการจัดหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรสำหรับภาคเอกชน จนสามารถกำหนดรูปแบบและหลักการต่างๆ โดยอาศัยหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรที่มีเป็นแนวทางมาผสมผสานกับร่างหลักสูตรการศึกษา สำหรับโครงการพัฒนานักบริหารภาครัฐและเอกชนของสถานศึกษา และวิจัยรัฐวิสาหกิจ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลักสูตรที่จัดขึ้นใหม่นี้ใช้ชื่อว่า “หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน” (NATIONAL DEFENCE COURSE FOR THE JOINT STATE PRIVATE SECTOR) เรียกโดยย่อว่า หลักสูตร ปรอ. หลักสูตรป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน หรือ ปรอ. เปิดการศึกษารุ่นที่ 1 เมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ.2532 วิธีดำเนินการศึกษาประกอบด้วย การบรรยาย การอภิปราย การสัมมนา การแก้ปัญหา การศึกษาด้วยตนเอง การเขียนเอกสาร วิจัยส่วนบุคคล และการศึกษากิจการทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

จากจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นทำให้อาคารเดิมที่จัดการศึกษาอยู่คับแคบไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาได้ พ.ศ.2534 กองบัญชาการทหารสูงสุด ได้ทำการก่อสร้างอาคารวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรหนึ่งหลังและหอประชุมวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรหนึ่งหลัง เป็นเงินงบประมาณ 252,000,000 บาท (สองร้อยห้าสิบล้านบาทถ้วน) เริ่มก่อสร้างเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ.2534 แล้วเสร็จสมบูรณ์ ในวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ.2538 ตัวอาคารวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กชนิดไม่มีคาน และระบบพื้นสำเร็จรูปสูง 5 ชั้น ปัจจุบันใช้เป็นที่ทำการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

พ.ศ.2546 พลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และ พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ในขณะนั้นได้มีดำริให้วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรเปิดหลักสูตรการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้ นักการเมืองได้มีส่วนร่วมเข้ารับการศึกษาในลักษณะเดียวกัน เพราะมีความเห็นว่าภาคการเมืองมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติและนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรจึงได้เปิดการศึกษา “หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐเอกชนและการเมือง” หรือ วปม. ขึ้นมาอีก

1หลักสูตร โดยเริ่มเปิดการศึกษารุ่นที่ 1 เมื่อ พ.ศ.2546 ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจนถึงปีการศึกษา พ.ศ. 2549 ซึ่งตรงกับหลักสูตร วปม.รุ่นที่ 4

พ.ศ.2547 พลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงกลาโหม ได้อนุมัติให้วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรเปิดรับนักศึกษาชาวต่างประเทศเข้า ศึกษาในหลักสูตร วปอ. ซึ่งเป็นครั้งแรกที่นักศึกษาชาวต่างประเทศเข้ารับการศึกษ ปัจจุบันมี นักศึกษาดังชาติจากประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงเข้ารับการศึกษานในหลักสูตร วปอ. ทุกปีการศึกษา

ปีการศึกษา 2550 สภาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร โดยมีพลเอก บุญรอด สมทัต รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และประธานสภาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรได้มีมติให้ ปิดหลักสูตร วปม. ด้วยเหตุผลที่ว่าหลักสูตรเน้นในเรื่องของความมั่นคงแห่งชาติและการรักษา ผลประโยชน์แห่งชาติเป็นสำคัญ เนื้อหาของบทเรียนนี้มีความใกล้เคียงกับหลักสูตร วปอ. และ หลักสูตร ปรอ. จึงเปิดโอกาสให้นักการเมืองเข้ารับการศึกษานในหลักสูตร วปอ. และ ปรอ. ได้จนถึง ปัจจุบัน

3.2.3 ปณิธาน

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร จะต้องเป็นสถาบันการศึกษาชั้นนำในภูมิภาค เอเชีย ที่มีความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ ด้านยุทธศาสตร์ และความมั่นคงในทุกมิติ

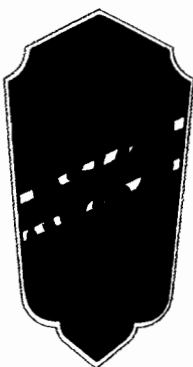
3.2.4 ปรัชญา

พึงใช้ความรู้ความเข้าใจในวิทยาการขั้นสูงด้านยุทธศาสตร์ กอปรกับความร่วมมือ อย่างใกล้ชิด และการประสานงาน อย่างแน่นแฟ้นของผู้บริหารระดับสูงของประเทศ เป็นพื้นฐาน สำคัญในการรักษาความมั่นคงและสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ประเทศชาติ

3.2.5 วิสัยทัศน์

“วปอ.เป็นสถาบันสร้างความรู้ สร้างคน สร้างชาติ”

3.2.6 เครื่องหมาย รัษฎาภิรักษ์

รูปโล่และแถบธงชาติไทย หมายถึง สิ่งที่ใช้ป้องกันภัย และอันตรายเมื่อนำมาใช้รวมกันกับภาพธงชาติจึงมีความหมายถึง การป้องกันประเทศ ให้อยู่รอดปลอดภัย

สีฟ้าอ่อน หมายถึง การป้องกันประเทศและราชอาณาจักรไทยให้อยู่รอด ปลอดภัย

ภาพที่ 3.2 เครื่องหมาย รัษฎาภิรักษ์

พระมหามงกุฎพร้อมรัศมี เป็นสีของพื้นโล่ ซึ่งเป็นสีของท้องฟ้า อันเป็นสิ่งที่สูง มีความหมายว่าเป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงของประเทศ หมายถึง สถาบันพระมหากษัตริย์

อุณาโลม เป็นเครื่องหมายที่ใช้ในพิธีทางศาสนาโดยทั่วไป เพื่อให้หมายถึง ศาสนาประจำชาติ

จักร หมายถึง กองทัพบก สมอเรือ หมายถึง กองทัพเรือ ปีกนก หมายถึง กองทัพอากาศ

ราชสีห์และคชสีห์ หมายถึง กระทรวง ทบวง ต่างๆ

ดาวห้าแฉก หมายถึง การผนึกกำลังต่างๆทั้ง 5 ฝ่าย ได้แก่ ทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ ตำรวจ/พลเรือน และภาคเอกชน ให้เป็นหนึ่งเดียว

ช่อชัยพฤกษ์ หมายถึง ชัยชนะอันเกิดจากความสามัคคี ความพร้อมเพรียงกันของบุคคลทุกฝ่ายในชาติ

3.2.7 พระบรมราโชวาท

“.....การป้องกันรักษาความมั่นคงของประเทศในปัจจุบัน มีปัญหาต่างๆ ที่ละเอียดลึกซึ้งเกี่ยวพันซับซ้อนอยู่มาก จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความสามารถและความรอบรู้ อย่างสูง พร้อมทั้งความร่วมมือประสานงานกันอย่างมีเอกภาพของหน่วยงานราชการทุกหน่วย ท่านทั้งหลายต่างเป็นผู้บังคับบัญชาระดับสูงของหน่วยราชการทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน ทั้งได้ผ่านหลักสูตรการศึกษอบรมพิเศษจากสถาบันการรักษาความมั่นคงระดับสูงของชาติมาแล้ว ถือได้ว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถชัดเจนทั้งในหลักวิชาและในการปฏิบัติงานร่วมกัน จึงควรอย่างยิ่งที่จะตั้งตัวตั้งใจให้เที่ยงตรง หนักแน่น ในอันที่จะปฏิบัติ บริหารงานของแต่ละคนให้สอดคล้องส่งเสริมกัน โดยเติมกำลังความรู้ความสามารถ ให้งานส่วนรวมของชาติดำเนินพร้อมกันไปสู่เป้าหมาย คือ ความมั่นคงปลอดภัยให้ประชาชนอุ่นใจและมั่นใจว่า แผ่นดินไทยนั้นเป็นถิ่นอันประเสริฐสุดที่ทุกคนจะอยู่อาศัยร่วมกันด้วยความผาสุกร่มเย็นตลอดไป”

สมเด็จพระนางฯ จุฬาฯ เพียรพร้อมเพรียงกัน ชาตินมั่นคง ความรอบรู้ ความเข้าใจ ความร่วมมือ การประสานงานเป็นยอดปรารถนา ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

3.2.8 โครงสร้างการจัดหน่วย แบ่งเป็น 4 ฝ่าย ประกอบด้วย

3.2.8.1 ฝ่ายบริหาร ได้แก่ ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบดำเนินงานของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร

3.2.8.2 ฝ่ายนโยบายและแผน กำหนดนโยบายการศึกษาและแผนการศึกษา เป็นความรับผิดชอบของคณะกรรมการ 2 ชุด คือ

1. สภาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (สภา วปอ.) ตามระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรสถาบันป้องกันประเทศ (ฉบับ 2) พ.ศ. 2551 มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นประธาน และมีรองผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ(ทำหน้าที่ด้านวิชาการ) เป็นกรรมการและเลขานุการ

2. คณะกรรมการการศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ มีอำนาจหน้าที่ พิจารณาและจัดทำโครงการศึกษาและหลักสูตรการศึกษารวมทั้งกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ให้เป็นไปตามนโยบายของสภาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ใช้คำย่อว่า “กศษ.วปอ.สปท.” มี ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เป็นประธานกรรมการ และมีผู้อำนวยการกองพัฒนาการศึกษา วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เป็นกรรมการและเลขานุการ

3.2.8.3 ฝ่ายอำนวยการ คือหน่วยงานระดับกองที่มีหน้าที่อำนวยการศึกษาและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนดไว้

3.2.8.4 ฝ่ายวิชาการ คือหน่วยงานระดับกอง ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบงานทางด้านวิชาการในสาขาต่าง ๆ ประกอบด้วยกองวิชาการที่จัดตั้งตามอัตรา 5 กอง คือ

1. กองยุทธศาสตร์ และความมั่นคง (กยม.)
2. กองการเมืองและการทหาร (กมท.)
3. กองการเศรษฐกิจและสังคมจิตวิทยา (กศส.)
4. กองวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม (กвт.)
5. กองเอกสารวิจัย และห้องสมุด (กอส.)

3.2.9 หลักสูตร จัดการศึกษาเป็น 2 หลักสูตร คือ

3.2.9.1 หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร มีชื่อย่อว่า หลักสูตร วปอ.

3.2.9.2 หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร ภาครัฐร่วมเอกชน มีชื่อย่อว่า หลักสูตร ปรอ.

แต่ละหลักสูตร จัดการศึกษาเป็น 2 ส่วน คือ ปฐมนิเทศ และหลักสูตรหลัก โดยเรียนหลักสูตรปฐมนิเทศเหมือนกันทั้ง วปอ. และ ปรอ. แต่จะเรียนแตกต่างกันในหลักสูตรหลัก ดังรายละเอียดตามตารางที่ 1 และ ตารางที่ 2 ตามลำดับ

ตารางที่ 3.1 แสดงรายละเอียดหลักสูตรปริญญาตรี เรียนร่วมกันทั้งวปอ.และปรอ.

หลักสูตรปริญญาตรี	
๑	ประเทศไทยในสังคมโลก
๒	แนวความคิดในการวิเคราะห์และพัฒนานโยบายรัฐ
๓	หลักพื้นฐานอนาคตศึกษา
๔	หลักพื้นฐานและแนวคิดด้านยุทธศาสตร์
๕	หลักพื้นฐานและแนวคิดด้านการเมือง
๖	หลักพื้นฐานและแนวคิดด้านเศรษฐกิจ
๗	หลักพื้นฐานและแนวคิดด้านสังคมจิตวิทยา
๘	หลักพื้นฐานและแนวคิดด้านการทหาร
๙	การปฏิบัติการทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม
๑๐	หลักพื้นฐานและแนวคิดด้านวิทยาศาสตร์
๑๑	ระเบียบวิธีการวิจัย

ตารางที่ 3.2 แสดงรายวิชาหลักสูตรหลักทั้ง วปอ. และ ปรอ.

หลักสูตรหลัก			
วปอ.		ปรอ.	
๑) โครงสร้างยุทธศาสตร์ชาติและสถานการณ์ทั่วไป	เรียนร่วม ทุกวิชา	๑) โครงสร้างยุทธศาสตร์ชาติและสถานการณ์ทั่วไป	
๒) ปัจจัยอ้างอิงอำนาจแห่งชาติ		๒) ปัจจัยอ้างอิงอำนาจแห่งชาติ	
๓) การเมืองกับความมั่นคงแห่งชาติ	เรียน ร่วม ราย วิชา	๓) สภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจ	
๔) การบริหารธุรกิจกับความมั่นคงแห่งชาติ		๔) การเมือง สังคม การทหารกับความมั่นคงแห่งชาติ	
๕) สัมพันธวิทยากับความมั่นคงแห่งชาติ		๕) [Redacted]	
๖) การทหารกับความมั่นคงแห่งชาติ		๖) [Redacted]	
๗) [Redacted]		๗) [Redacted]	
๘) [Redacted]		๘) [Redacted]	

3.2.10 การจัดการหลักสูตร

3.2.10.1 การบรรยาย

3.2.10.2 การถกแถลง

3.2.10.3 การสัมมนา

3.2.10.4 การประเมินผล

3.2.10.5 การทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

3.2.10.6 การทำยุทธศาสตร์ชาติ

3.2.11 การพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ

การศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างชาติให้มั่นคงในการป้องกันราชอาณาจักรจำเป็นต้องหาหนทางปฏิบัติโดยกำหนดเป็นนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นจะต้องทำความเข้าใจในเรื่องของนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติให้ชัดเจนก่อน นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งเป็นผลผลิตมาจากผลประโยชน์แห่งชาตินั้นมีความเป็นมาอย่างไร ต้องทำความเข้าใจเรื่องวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติก่อนว่าได้อะไรอย่างไร แล้วจึงกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ และมาตรการเฉพาะ อันเป็นหนทางปฏิบัติที่จะเสริมสร้างชาติให้มั่นคงต่อไป

ผลประโยชน์แห่งชาติ หมายถึง "แนวความคิดที่ได้ใคร่ครวญอย่างรอบคอบที่สุดแล้วจากบรรดาองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งประมวลขึ้นเป็นความต้องการที่สำคัญที่สุดที่ชาติจะขาดเสียมิได้ ทั้งนี้ รวมถึงการคุ้มครองตนเอง ความเป็นเอกราชบูรณภาพแห่งชาติ ความมั่นคงทางทหาร เสถียรภาพทางเศรษฐกิจกับบรรดาความมั่งคั่งทั้งหลายที่จะพึงมี" จำแนกออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1. จำแนกตามลักษณะความสำคัญ (Degree of Primacy) ได้แก่

ผลประโยชน์แห่งชาติที่มีความสำคัญสูงสุด (Vital Interests) กับผลประโยชน์แห่งชาติระดับรอง (Secondary Interests)

2. จำแนกตามลักษณะความยั่งยืน (Degree of Permanence) ได้แก่

ผลประโยชน์แห่งชาติถาวร (Permanent Interests) กับผลประโยชน์แห่งชาติไม่ถาวร (Variable Interests)

3. จำแนกตามลักษณะความเจาะจง (Degree of Generality) ได้แก่

ผลประโยชน์แห่งชาติทั่วไป (General Interests) กับผลประโยชน์แห่งชาติเฉพาะ (Specific Interests)

วัตถุประสงค์แห่งชาติ หมายถึง "จุดหมาย เป้าหมาย หรือความมุ่งหมายต่าง ๆ อันเป็นหลักมูลฐานของชาติซึ่งจะต้องหาหนทางให้บรรลุถึงในที่สุด โดยจะต้องกำหนดนโยบายอย่างใดอย่างหนึ่งเข้าหาและจะต้องใช้ความเพียรพยายามตลอดจนต้องนำทรัพยากรต่างๆ ของชาติมาใช้ให้บรรลุถึง" จำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. วัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติ หมายถึง "จุดหมาย เป้าหมาย หรือความมุ่งหมายต่าง ๆ อันเป็นหลักมูลฐานของชาติ

2. วัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติ หมายถึง "เป้าหมายต่าง ๆ ของชาติ ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องมั่นคงถาวรยั่งยืนและบางครั้งก็ไม่สามารถจะดำเนินการให้บรรลุถึงได้ทั้งหมด เป้าหมายเหล่านี้อาจมีลักษณะเป็นการชั่วคราวที่จะก้าวไปสนองวัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติ

การประเมินยุทธศาสตร์ชาติ เป็นการดำเนินการวิธีเพื่อการวิเคราะห์เลือกกำหนด วัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติ และนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ จากสภาวะแวดล้อมทั้งภายในและ ภายนอกประเทศ กับเพื่อการวิเคราะห์กำลังอำนาจแห่งชาติที่มีอยู่ จุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อตกลง ในการใช้ทรัพยากรของชาติให้บังเกิดผลมากที่สุด ในการประเมินนั้นแม้นโยบายที่ได้มาอาจจะไม่ ถึงขั้นที่จะเป็นนโยบายที่ดีที่สุดแต่ก็ยอมให้มีการเสี่ยง ข้อมูลขั้นพื้นฐานโดยทั่วไปมักจะได้มาจาก แหล่งต่างๆ นำมารวบรวมและประมวลเข้าด้วยกัน เพื่อให้มีการประเมินได้อย่างกว้างขวาง

ตารางที่ 3.6 แสดงรายละเอียดขั้นตอนการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ

3.3 กลุ่มตัวอย่าง

ได้คัดเลือก ศิษย์เก่า วปอ. (ทั้งหลักสูตร วปอ.และ ปรอ.) รุ่นที่ 50-52 รุ่นละ 2 คน รวมเป็น 6 คนดังนี้

3.3.1 พันเอก ยุทธนาสินธุ์ ศรีนุรัตน์เดชา วปอ.2550 รองผู้อำนวยการสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง

3.3.2 นาย สุรพิทย์ กิรีดิบุตร วปอ.50 รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

3.3.3 รองศาสตราจารย์นายแพทย์สรนิต ศิลธรรม วปอ.51 รองอธิการบดีฝ่ายนโยบายและสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหิดล

3.3.4 พลตำรวจตรี วัฒนา สักกวัตร วปอ.51 รองผู้บัญชาการสำนักงานกฎหมายและคดี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

3.3.5 พลตรี สหสส์ สูงใหญ่ วปอ.52 หัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำรองเสนาธิการทหาร

3.3.6 พลตำรวจโท ชัยยง กิรีดิขจร วปอ.52 ผู้บัญชาการจรตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

3.4 การสัมภาษณ์เชิงลึก

การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือที่ใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งจุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหา และอุปสรรค เพื่อนำมาบูรณาการและวิเคราะห์หาหนทางในการแก้ปัญหา ตลอดจนกำหนดบทบาทของวปอ.ในอนาคต สรุปได้ดังนี้

3.4.1 ชื่อสถาบัน “วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร” โครงสร้าง การจัดหน่วย ตามพรฎ.แบ่งส่วนราชการ และกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการ บก.ทหารสูงสุด กท.พ.ศ.2533“...ให้วปอ.เป็น หน่วยขึ้นตรงของ สปท. (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ โดยที่ สปท. เป็น นขต. ของกองทัพอไทย (บก.ทหารสูงสุด) วปอ. ควรเป็นส่วนราชการขึ้นตรงต่อ ต่อ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม (รมว.กท.) เนื่องจากการบริหารจัดการ ผู้รับการศึกษาจากกระทรวง ทบวง กรม ภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน การเป็นส่วนขึ้นตรงต่อ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (สปท.) เป็นสายการบริหารจัดการที่ยาวเกินไป

3.4.2 การกิจ ของ วปอ. “...มีหน้าที่ประสานและวิจัยวิทยาการเกี่ยวกับการป้องกันราชอาณาจักร ให้แก่ข้าราชการ.....เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ และเพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย การวางแผนและการอำนวยความสะดวกการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ” ควรขยายขอบเขตภารกิจของ วปอ. ให้กว้างขวางขึ้นเป็น

วิทยาการเกี่ยวกับ“การป้องกันราชอาณาจักรและยุทธศาสตร์ชาติ” และไม่ควรถูกจำกัดเฉพาะภาคราชการ เพราะมีภาคเอกชนร่วมเรียนด้วย และในข้อเท็จจริงภาคเอกชนก็มีส่วนในการรักษาความมั่นคงแห่งชาติด้วย

3.4.3 การจัดการศึกษา ควรจัดการศึกษาเพียงหลักสูตรเดียว คือ หลักสูตร วปอ. แต่ให้ผู้เข้ารับการศึกษามาจากทุกภาคส่วนดั้งเดิม รวมถึงภาคเอกชนและนักการเมือง ส่วนเนื้อหาหลักสูตรต้องไม่ให้ซ้ำซ้อนกับสถาบันพระปกเกล้า และมุ่งเน้นการบูรณาการในการแก้ปัญหาของชาติในอนาคต

3.4.4 หลักสูตร แบ่งเป็น 2 ส่วนคือหลักสูตรปฐมนิเทศและ หลักสูตรหลัก หลักสูตรหลัก ควรต้องมีการปรับปรุง และจัดเวลาว่างเพื่อให้นักศึกษาฝึกคิดแก้ปัญหาโจทย์ยากๆ ของชาติ ควรเพิ่ม “ปัจฉิมนิเทศ” เพื่อเป็นการสรุปรวบรวมองค์ความรู้จากที่ศึกษามาทั้งหมด เนื่องจากใช้ระยะเวลาในการศึกษานาน (11 เดือน) ความรู้ที่ได้รับในตอนต้นอาจลืมนั่นไป

3.4.5 การบริหารการศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการการศึกษาวิทยาลัย ฯ และคณะกรรมการสภาวิทยาลัย ฯ ซึ่งมี รมว.กท. เป็นนายกสภา วปอ. โดยตำแหน่งมีความจำเป็นต้องมีและควรหมุนเวียนคนรุ่นใหม่เข้ามาในคณะกรรมการอย่างน้อย ๑ ใน ๓ ส่วน คณะกรรมการสภาวิทยาลัย ควรมีความเข้าใจทั้งบทบาททางวิชาการและบทบาททางการบังคับบัญชาและใช้บทบาทในการส่งเสริมการศึกษามากกว่าการบังคับบัญชา

3.4.6 วิธีดำเนินการศึกษา ควรเป็นการบรรยาย 40% นอกนั้นเป็นการศึกษาแบบอื่น ๆ เน้นเชิญมืออาชีพ มีประสบการณ์สูง มาให้ข้อคิดเห็น และแจกเอกสารให้ไปอ่านเอง จะได้ประโยชน์มาก การอภิปราย การสัมมนาเหมาะสม การถกเถียงเป็นคณะ นำปัญหาสำคัญของชาติมาถกเถียงเพิ่มขึ้น ควบคู่ไปกับเรื่องที่ผู้บังคับบัญชาและหน่วยงานฝากให้ช่วยคิด การดูกิจการภายในประเทศ ควรดูทั้งภาพกว้างทั่วภูมิภาค และทางลึกในพื้นที่ๆมีปัญหาจริง การดูกิจการต่างประเทศ ควรกำหนดไว้ในแผนการศึกษาประจำปี พร้อมทั้งจัดงบประมาณสนับสนุน ส่วนการดูงานหน่วยงาน ฯ

3.4.7 การจัดทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคล ต้องให้ความสำคัญและความเข้มข้น ควรเน้นการอ้างอิง ที่มาที่ไปของเอกสารให้ได้มาตรฐานสูง เอกสารวิจัยเป็นลิขสิทธิ์ของ วปอ. วปอ. ควรใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้เหล่านั้นรวมถึงการให้นำมาเสนอต่อที่ประชุม เพราะสิ่งที่ได้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ และแสดงถึงศักยภาพ วปอ.

3.4.8 การเขียนบทความ จากความรู้และประสบการณ์ของตนเอง ควรจะมีการสนับสนุนให้ทำมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการกำหนดคะแนนให้มากเพียงพอที่จะชักจูงให้ผู้เข้ารับการ

อบรมสนใจที่จะเขียนบทความ เพราะแต่ละท่านที่มาศึกษาต่างเปรียบพร้อมไปด้วยความรู้และประสบการณ์การทำงาน ซึ่งไม่สามารถหาได้จากตำรา

3.4.9 การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ นอกจากจะเป็นการทดสอบขีดความสามารถของนักศึกษาแล้วยังเป็นการระดมความรู้ ความคิดจากประสบการณ์ของแต่ละคน นอกจากนั้นยังสร้างความสัมพันธ์อันจะนำไปสู่ความร่วมมือกันในอนาคต ซึ่ง 4 หน่วยงานรัฐมนตรี และผู้ร่วมฟังระดับผู้นำจะได้นำไปใช้ประโยชน์เพื่อส่วนรวมต่อไป

3.4.10 วัฒนธรรมองค์กร เช่น การมีรุ่น , การเรียก “พี่” เป็นวัฒนธรรมที่สะท้อนความเป็นคนไทยและการให้เกียรติผู้อื่น เป็นจุดเด่นของ วปอ. ที่ควรรักษาไว้ และยังเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลที่มาจากต่างความรู้ ต่างอาชีพ ต่างองค์กร และต่างวัย ให้เกิดความรัก ความสามัคคี ถึงแม้จะสำเร็จการศึกษาไปแล้วก็ตาม

3.4.11 การได้รับพระราชทาน ปริญญาบัตร พร้อมเข็มรัฐาภิรักษ์ นับเป็นเกียรติอย่างยิ่งต่อผู้ได้รับ เพราะเป็นหลักสูตรการศึกษาระดับสูงสุดของประเทศ

3.4.12 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการของสถาบัน เป็นไปตามแนวทางของชาติ ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และความมั่นคงจะเกิดขึ้นได้ คนไทยจะต้องผนึกกำลังร่วมกันดำเนินการ

3.4.13 วปอ. กับการมีส่วนร่วมสนับสนุนสังคมในทุก ๆ ด้าน ควรมีการสนับสนุนให้มีบทบาทเพิ่มมากขึ้น เป็นสิ่งที่ดี และส่งเสริมความเป็นไทย การแลกเปลี่ยนความรู้ที่มีในแต่ละคนให้กับเพื่อน วปอ. ในภาคธุรกิจ มีส่วนให้ผู้บริหารที่เป็น นศ.วปอ. ตกลงใจได้ถูกต้อง เป็นการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจทางอ้อม ความผูกพันระหว่างพี่ ๆ วปอ. ส่งเสริมให้เกิดความรักสามัคคีระหว่างส่วนราชการ องค์กร และบุคคล เป็นการสนับสนุนให้สังคมไทยเป็นปึกแผ่นยิ่งขึ้น

3.4.14 บทบาทในการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับเอกชน ระหว่างนักศึกษาด้วยกัน บทบาทในด้านนี้เห็นได้เด่นชัด การที่ วปอ. ได้จัดให้ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนมาเรียนร่วมกัน ถือได้ว่า วปอ. ได้ทำหน้าที่ประสานความร่วมมืออย่างดียิ่งเยี่ยมแล้ว เพราะความร่วมมือนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความมั่นคงเช่นกัน

3.4.15 บทบาทในการเสริมสร้างเสถียรภาพของรัฐบาล คือการให้ความรู้ซึ่งองค์ความรู้เป็นการกำหนดยุทธศาสตร์ และความมั่นคงแห่งชาติทุกด้าน โดยภาพรวมเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชนได้มีโอกาสทำความคุ้นเคย ก็ย่อมทำให้การประสานงานในทุกมิติมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ ซึ่งถือได้ว่าทำให้รัฐมีเสถียรภาพ (ไม่แน่ใจนิยามของคำว่า “รัฐบาล”) คำตอบนี้มุ่งเน้นถึงเสถียรภาพของรัฐ นักศึกษาที่มาจากภาคการเมืองมีความเข้าใจ เพื่อนข้าราชการมากขึ้น ความเห็นอกเห็นใจกัน นำมาสู่การเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเมืองวิชาการที่ได้รับจาก วปอ.

สามารถนำไปใช้สร้างความมั่นคงในทุกด้าน และเป็นการเสริมสร้างเสถียรภาพของรัฐบาลยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การนำเสนอยุทธศาสตร์ชาติต่อ นรมฯ เป็นการเสริมสร้างทางหนึ่ง ซึ่งรัฐบาลสามารถนำไปใช้เป็นนโยบายบริหารประเทศได้

3.4.16 แนวความคิดที่มีต่อสถาบัน ฯ ในการสร้างความมั่นคงแห่งชาติ วปอ. เป็นองค์กร / สถาบันที่มีความสำคัญ ในการผลิตบุคลากรที่มีศักยภาพในการสร้างความมั่นคงแห่งชาติ ถือว่า มีบทบาทสูงในการสร้างความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่ง วปอ. ได้ตอบสนองตามภารกิจ และวิสัยทัศน์แล้ว

3.4.17 บทบาทของ วปอ. ในทศวรรษหน้า ควรเน้นบทบาทหลักทางวิชาการ ในเรื่องความมั่นคงทุกมิติ โดยให้ความสำคัญ เพิ่ม 3 เรื่องคือ “ความมั่นคงของมนุษย์” , ความมั่นคงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความมั่นคงด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร กำหนดบทบาท วปอ. และทิศทางมุ่งสู่องค์ความรู้ในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ สร้างเครือข่าย และมีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยการศึกษาอื่น ๆ เป็นประจำทุกปี มีการปรับตัวและปรับโครงสร้างเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในแต่ละช่วงเวลา โดยยึดผลประโยชน์และความมั่นคงของประเทศไทยเป็นที่ตั้ง บทบาทและหน้าที่ไม่น่าที่จะเปลี่ยนแปลงไป เพราะเป็นอุดมการณ์ของ วปอ. ในอันที่จะผลิตผู้ที่กล้าคิด กล้าทำ กล้านำประเทศ สู่ทิศทาง “ประเทศมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง อยู่ในโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี”

3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเป็น 2 ส่วนคือ

3.5.1 รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

3.5.1.1 เอกสาร 36 ปี วปอ. กรรมการดำเนินการจัดทำหนังสือที่ระลึก วปอ. พ.ศ.2534.

3.5.1.2 ระเบียบวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ว่าด้วยเครื่องหมายอันเป็นสัญลักษณ์ วปอ.2508.

3.5.1.3 รายงานประจำปี

3.5.1.4 การเข้ารับการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร , พลตรี ดร.ประสาธ สุขเกษตร บริษัท ไพรินท์ นู๊คเน็ท จำกัด , กันยายน 2552.

3.5.1.5 ประวัติ วปอ.สปท., พลตรี ดร.ประสาธ สุขเกษตร ,บริษัท ไพรินท์ นู๊คเน็ท จำกัด , กันยายน 2552.

3.5.1.6 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.5.1.7 หลัก แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง

3.5.2 จัดทำการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเอกสาร ส่งทางเมลล์อิเล็กทรอนิกส์

3.6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ใช้เทคนิคการวิจัย EDFR เป็นเทคนิควิจัยอนาคต โดยผสมผสานระหว่างเทคนิค EFR (Ethnographic Futures Research) กับเดลฟาย (Delphi) เข้าด้วยกัน ขั้นตอนของ EDFR คล้ายคลึงกับวิธีการของ เดลฟาย (Delphi) แต่มีการปรับปรุงวิธีให้มีความยืดหยุ่น และมีความเหมาะสมมากขึ้น ซึ่งอาจสรุปได้เป็นขั้นตอน ดังนี้

3.6.1 การกำหนด และเตรียมกลุ่มตัวอย่าง

3.6.2 การสัมภาษณ์ เริ่มสัมภาษณ์จาก ภาพอนาคตทางที่ดี (Optimistic Realistic Scenario) ภาพอนาคตทางที่ไม่ดี (Pessimistic Realistic Scenario) ภาพอนาคตที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด

3.6.3 การสังเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อเขียนแนวโน้มในแบบสอบถาม

3.6.4 สร้างเครื่องมือ คือ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทุกคนมารวมกัน คัดทอนข้อความที่ซ้ำกันหรือตัดส่วนที่เกินไปจากกรอบของการวิจัยที่กำหนดไว้ออกไป โดยการหาถ้อยคำที่ครอบคลุมข้อความทั้งหมด ทั้งนี้ผู้วิจัยได้พยายามรักษาถ้อยคำของผู้ให้สัมภาษณ์ไว้ให้มากที่สุด การเขียนควรเป็นภาษาที่สั้นกะทัดรัด

3.6.5 การเขียนภาพอนาคต การนำผลการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ผลตามเกณฑ์ที่กำหนด และพิจารณาความสอดคล้องของคำตอบ

3.6.6 การวิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาตัวแปรต้นทั้งหมด อันได้แก่

3.6.6.1 นโยบายสภาวะปอ. ในการบริหารจัดการ

3.6.6.2 มติคณะกรรมการวิชาการ เพื่อกำหนดหลักสูตร

3.6.6.3 นักศึกษารุ่นที่กำลังศึกษา

3.6.6.4 การตรวจสอบสภาวะแวดล้อมทั้งในประเทศ ภูมิภาค และในโลก

3.6.6.5 ความมั่นคงแห่งชาติ ทั้ง 5 ด้าน คือ การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร และวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี พลังงาน และสิ่งแวดล้อม

3.6.6.6 สถานการณ์ปัจจุบัน และการคาดการณ์ในอนาคต (ทศวรรษ)

ใช้เครื่องมือ คือ เอกสาร หลักการ ทฤษฎี พระราชบัญญัติ และผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ หาจุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค และโอกาส ในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และกำหนดเป็น “บทบาทของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรในทศวรรษหน้า” ต่อไป

บทที่ 4

ผลการศึกษา

4.1 แนวโน้มในทศวรรษหน้า

4.1.1 ด้านเศรษฐกิจ ความเป็นไปได้มาก และเป็นภาพอนาคตที่พึงประสงค์มากที่สุด คือ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

ทั้งนี้เพราะปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชทรงพระราชดำริ เป็นแนวทางใหม่ในการพัฒนาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับ ปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ในขอบเขตที่กว้างขวาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงชี้แนวทาง การ ใช้ชีวิตและการปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ครอบครัวไปจนถึงชุมชน ระดับรัฐ ในการดำเนินทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง ของกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป ความมีเหตุผล รวมถึงการมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการ เปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก นอกจากนั้นปรัชญาเศรษฐกิจยังให้ความสำคัญต่อความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและ ดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ดำเนิน ชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ ด้วยเหตุนี้ในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (2550-2554 : ฎ-ธ) จึงได้ัญเชิญปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวปฏิบัติ ควบคู่กับการพัฒนาแบบบูรณาการองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทฤษฎีแบบบูรณาการเป็นองค์รวมสามารถปฏิบัติได้จริง โดยการ ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และวิถีการพัฒนาประเทศให้ดำเนิน ทางสายกลาง เกิดความสมดุลพอดี

เป็นภาพอนาคตที่พึงประสงค์มาก คือ รัฐบาลจะเน้นระบบเศรษฐกิจระดับรากหญ้าควบคู่กับเศรษฐกิจที่เน้นการส่งออก เทคโนโลยีจะถูกนำมาใช้ในการทำธุรกิจการค้าอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะการค้าในรูปแบบของ e-Commerce ด้วยการส่งถ่ายข้อมูลด้วยความรวดเร็วผ่านทางเครือข่ายทางโทรคมนาคมต่าง ๆ ทำให้การติดต่อทางธุรกิจสามารถดำเนินการได้อย่างคล่องตัว และทันต่อภาวะการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่ต้องการข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง รวดเร็วเพื่อการตัดสินใจทางการค้า เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546 :9-12) ความก้าวหน้าของเครือข่ายสารสนเทศทำให้แต่ละปัจเจกบุคคล สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากมุมต่าง ๆ ของโลกได้มารวดเร็ว และเท่าเทียมกัน ทำให้การแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศเพื่อความอยู่รอดมีความจำเป็นมากขึ้น สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่เร้าให้แต่ละประเทศต้องก้าวเข้าสู่เวทีของการแข่งขันระดับนานาชาติ การติดต่อและการแลกเปลี่ยนทางการค้า การศึกษา การเมือง และวัฒนธรรมที่มีมากขึ้น

เป็นภาพอนาคตที่ไม่พึงประสงค์มาก คือ กระแสเศรษฐกิจบริโภคนิยม วัตถุนิยมจะมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งของเยาวชน ปัญหาทางการเมืองจะมีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ FTA จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ

แนวโน้มบริบทด้านเศรษฐกิจในทศวรรษหน้า

1. ภาพอนาคตที่พึงประสงค์มากที่สุด คือ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

2. รัฐบาลจะเน้นระบบเศรษฐกิจระดับรากหญ้าควบคู่กับเศรษฐกิจที่เน้นการส่งออก

3. รัฐกำหนดเงินอุดหนุนด้านการศึกษาเพิ่มขึ้น

4. วปอ.สปท.เป็นหน่วยการศึกษาด้านความมั่นคงในระดับภูมิภาค

5. เทคโนโลยีจะถูกนำมาใช้ในการทำธุรกิจการค้าอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะการค้าในรูปแบบของ e-Commerce

6. กระแสเศรษฐกิจบริโภคนิยมวัตถุนิยมจะมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน

7. ช่องว่างระหว่างคนจนและคนรวยจะกว้างขึ้น

8. ปัญหาทางการเมืองจะมีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

9. FTA จะส่งผลกระทบต่อโรงเรียนคาทอลิกในด้านการแข่งขันทางการศึกษาด้านสังคมในทศวรรษหน้า

4.1.2 ด้านสังคมจิตวิทยา ในอนาคตสังคมมีความเป็นเมืองและเป็นสากลมากขึ้น เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าดังกล่าว ระบบสารสนเทศและการคมนาคม รวมทั้งการโยกย้ายแรงงานจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรมและการบริการเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ประชากรในชนบทต่างมุ่งที่จะอพยพโยกย้าย เข้าสู่ในเขตเมืองมากขึ้น จากความก้าวหน้าดังกล่าวยังก่อให้เกิดเครือข่ายการติดต่อสื่อสาร การใช้ Internet เชื่อมโยงกันในด้านต่าง ๆ ทั่วโลก ส่งผลให้การเผยแพร่วัฒนธรรมและค่านิยมต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากต่างประเทศสามารถแทรกซึมเข้ามาได้โดยง่าย เช่น โครงการ Internet ตำบล เป็นต้น ภาพดังกล่าวเกิดขึ้นจริงในระยะเวลาปัจจุบัน ซึ่งลักษณะดังกล่าวหากไม่ได้รับการดูแลอย่างดีอาจส่งผลให้วัฒนธรรมในท้องถิ่นหรือเอกลักษณ์ต่าง ๆ ของความเป็นไทยถูกกลืนให้เลือนหายไป

การคอร์รัปชันกระทำได้อย่างยากขึ้น เนื่องจากความก้าวหน้าของระบบข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีสารสนเทศ ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งข่าวได้ง่าย การได้รับอิทธิพลจากกลุ่มการค้าระดับประเทศ ระดับโลก ซึ่งบีบบังคับให้ประเทศในกลุ่มต้องมีนโยบายเพื่อแสดงถึงความซื่อสัตย์และโปร่งใสของประเทศ โดยใช้อำนาจต่อรองทางการค้า มีความโปร่งใสในการบริหารจัดการ ซึ่งที่เห็นได้ชัดเจนคือ กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ทำให้เกิดการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้อย่างใกล้ชิดมากขึ้น จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้การคอร์รัปชันกระทำได้อย่างยากขึ้น ประกอบกับมีองค์การเอกชนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อการตรวจสอบ

แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในสังคมไทยในอนาคต อีกประการหนึ่ง คือ วิกฤตคุณธรรมจริยธรรม สังคมไทยเริ่มเข้าสู่ภาวะวิกฤต สะท้อนได้จากพฤติกรรมของคนในสังคมได้เริ่มมีสำนึกในเรื่องของความถูกต้อง ความดี ความละเลย คุณธรรมประจำใจ กฎเกณฑ์ทางศีลธรรม และสิทธิหน้าที่ วิกฤตด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ตกต่ำสะท้อนในหลาย ๆ ด้าน เช่น ปัญหาความรุนแรงที่เพิ่มขึ้นในสังคม ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหายาเสพติด โสเภณี ปัญหาการคดโกงฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น จริยธรรมของคนไทยมีแนวโน้มเสื่อมถอยลง คนขาดความศรัทธาในหลักศาสนาและไม่ได้นำหลักธรรมมาใช้ในการดำรงชีวิตเท่าที่ควร ประกอบกับวัฒนธรรมต่างชาติที่มีผลต่อพฤติกรรมและวิถีชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนไป

การเปลี่ยนโครงสร้างประชากรของประเทศไทยในอนาคต เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่จะส่งผลกระทบต่อสังคมไทยในอนาคต ทั้งนี้เนื่องจากความสำเร็จของการวางแผนครอบครัว ทำให้ภาวะการเจริญพันธุ์ของประชากรน้อยลง สัดส่วนประชากรวัยเด็กลดลง วัยแรงงานเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ในขณะที่ประชากรวัยสูงอายุมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ความก้าวหน้าทางการแพทย์ทำให้คนไทยมีอายุโดยเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้น สังคมไทยจะมีคนที่อยู่ในวัยสูงอายุมากขึ้นโดย

กระจายอยู่ทั้งเมืองและชนบท การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ต้องกำหนดนโยบายประชากรในอนาคตให้เหมาะสม โดยมุ่งเน้นคุณภาพชีวิต การกระจายตัว

ในอนาคตจะตระหนักเรื่องสิทธิมนุษยชนมากขึ้น เนื่องจากการผลักดันจากนานาชาติหรือองค์กรอื่น ๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อประเทศไทยทำให้เกิดกระแสการเรียกร้องสิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวาง หลายประเทศเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นเครื่องต่อรองทางเศรษฐกิจ การเคลื่อนไหวด้านสิทธิมนุษยชนที่รุนแรง และทำให้บทบาทด้านอำนาจเผด็จการทางการเมืองให้ลดน้อยลง การปฏิรูปการศึกษายังเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้คนไทยตระหนักถึงสิทธิและบทบาทของตนเองเพิ่มมากขึ้น

แนวโน้มบริบทด้านสังคมในทศวรรษหน้า

1. รัฐบาลจะเร่งขยายโอกาสทางการศึกษา
2. สังคมไทยจะตื่นตัวสนใจภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาญี่ปุ่น จีน อังกฤษ เยอรมัน ฝรั่งเศส
3. การศึกษาจะมุ่งตอบสนองความต้องการของสังคม
4. สังคมไทยจะยังคงมีวัฒนธรรมการเคารพ นบนาบ เชื่อฟัง ซึ่งเป็นสิ่งจรรโลงความสามัคคีอันดีของสมาชิกในสังคม
5. ประชาชนยกย่องผู้มีอำนาจเป็นหลัก
6. ปัญหาครอบครัวแตกแยกจะมีมากขึ้น
7. ปัญหาทางเพศ ยาเสพติดจะรุนแรง
8. สังคมจะอยู่ในยุคของวัฒนธรรมแห่งความตายทางด้านจิตวิญญาณ
9. ความเอื้ออาทร โอบอ้อมอารีต่อกันของคนในสังคมจะลดลง
10. วิถีดำเนินชีวิตของคนในสังคมจะเร่งรีบและซับซ้อนมากขึ้น วิถีชีวิตแบบไทยจะหายไปจากสังคม ประชาชนจะยึดถือค่านิยมทางวัตถุนิยม
11. สังคมไทยจะยังคงยอมรับ “ระบบอุปถัมภ์” มากกว่า “ระบบคุณธรรม”
12. ประชากรจะย้ายถิ่นฐานเพื่อแสวงหางานทำในเมืองใหญ่
13. ประชาชนจะขาดความสนใจด้านศาสนา
14. สังคมเมืองและสังคมชนบทจะแตกต่างกันมากยิ่งขึ้นในการรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร และวิถีชีวิตของประชาชน ประชาชนจะไม่สนใจเรื่องคุณธรรม จริยธรรม
15. การไหลบ่าทางวัฒนธรรมข้ามชาติจะทวีความรุนแรง
16. สังคมเกษตรกรรมจะลดลงและอยู่ในวงจำกัด สังคมจะมุ่งผลสัมฤทธิ์มากกว่าความเอื้ออาทรต่อกัน และครอบครัวไทยจะเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น

4.1.3 ด้านการเมือง การเมืองในอนาคตเป็นประชาธิปไตยสูงขึ้น เนื่องจากกระแสการพัฒนาประชาธิปไตย พร้อมกับกระแสของเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ประเทศไทยถูกกดดันจากสังคมโลกให้ปรับตัวสู่ความเป็นประชาธิปไตยที่สูงขึ้น การที่ประเทศไทยมีการก่อตั้งสถาบันทางสังคมใหม่ ๆ ขึ้นตามรัฐธรรมนูญเพื่อเข้ามาทำหน้าที่ปกป้องสิทธิเสรีภาพ และรับประกันความเสมอภาคของปัจเจกบุคคล การที่ประเทศไทยเปิดประเทศมากขึ้น ประชาชนในประเทศก็สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ด้วยปัจจัยเหล่านี้เป็นเหตุให้ประเทศไทยต้องพัฒนาประชาธิปไตยมากขึ้น

การเมืองในอนาคตจะอยู่ภายใต้อิทธิพลการจู่โจมของโลกใหม่ โดยเฉพาะด้านการค้า เนื่องจากการเมืองจะผูกอยู่กับการใช้สิทธิ อำนาจต่อรองทางด้านการค้า เพื่อสร้างแรงกดดันให้ประเทศสมาชิกและประชาคมโลกต้องตัดสินใจยอมปฏิบัติตาม นอกจากนั้นการเมืองยังอยู่ภายใต้กรอบที่จู่โจมโลกใหม่ กล่าวคือ สิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย การกระจายอำนาจการปกครองที่ดี การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ความโปร่งใส เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะถูกเชื่อมโยงเข้ากับระบบเศรษฐกิจ เช่น การกีดกันทางการค้าโดยใช้เรื่องสิทธิมนุษยชน

การเมืองที่โปร่งใสมากขึ้น อิทธิพลของการค้าเสรี ข้อมูลข่าวสาร ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ ทำให้เกิดการตรวจสอบได้ง่ายขึ้น การคอร์รัปชันต่าง ๆ ทำได้ยากขึ้นเพราะมีการตรวจสอบจากประชาชน นอกจากนั้นด้วยข้อกฎหมายจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ได้สนับสนุนให้ประชาชนมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการ การให้ประชาชนมีสิทธิขอคำชี้แจงจากราชการก่อนที่รัฐจะลงมือดำเนินโครงการใด ๆ อันจะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน การชี้แจงบัญชีทรัพย์สินของนักการเมือง การเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกส่งผลให้ประชาชนมีความเข้าใจในการเมืองมากขึ้น เกิดการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลโดยภาคประชาชน ประชาชนตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของตนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

แนวโน้มบริบทด้านการเมืองในทศวรรษหน้า

1. สังคมไทยจะตระหนักในการปกครองแบบประชาธิปไตย
2. การกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นจะชัดเจนขึ้น
3. การเมืองจะให้ความสำคัญกับนโยบายด้านการศึกษาเป็นนโยบายหลักประการหนึ่ง
4. การกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาให้กับท้องถิ่นจะมีความชัดเจน
5. การเมืองจะเป็นระบบประชาธิปไตยที่สร้างความเจริญก้าวหน้า การมีชีวิตที่ดีของประชาชน การเมืองจะมีเสถียรภาพ และการเมืองจะมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้
6. พรรคการเมืองจะอยู่ภายใต้อิทธิพลของระบบทุนนิยม ไม่นั่นคง มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย และพรรคการเมืองจะไม่เข้มแข็ง

4.1.4 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ เพิ่มบทบาทและความสำคัญของความรู้ในสังคมเป็นการเปิดระบบการเรียนรู้ใหม่ของประชาชน ความรู้จะกลายเป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้หมด ผู้คนสามารถเรียนรู้จากการศึกษาอย่างไม่เป็นทางการได้มากมาย ในเวลาเดียวกันความรู้จะกลายเป็นปัจจัยสำคัญต่อการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ซึ่งถือว่าเป็นทุนความรู้ (Knowledge Capital) อันจะมีผลต่อการกำหนดสภาพสังคมไทยในอนาคต ซึ่งนับว่าเป็นการปรับเปลี่ยนสังคมไทยให้เปลี่ยนไปจากเดิมในทัศนะของ ชงยุทธ ศักดิ์ชัยพานิชกุล (2547: 151) ระบบสื่อสารที่สะดวกรวดเร็ว ได้เข้ามามีผลกระทบต่อการทำงาน ในด้านดีก็คือ การติดต่อผ่านระบบ On-Line ทำให้ไม่ต้องเดินทางมาพบปะกันด้วยตนเอง การติดต่อทางธุรกิจ แม้กระทั่งการประชุม จึงทำให้สะดวกรวดเร็วด้วยระบบการประชุมทางไกล แต่ผลในอีกด้านก็คือ ทำให้ลดการรู้จักกันเป็นส่วนตัวลง และความผูกพันจะเป็นในเชิงหน้าที่การงาน มากกว่าความสัมพันธ์ส่วนตัว คนส่วนใหญ่จะว่าหาว่าขาดเพื่อน และต้องหันมาหาความบันเทิงอื่นทดแทน เป็นสังคมที่แต่ละคนเอาเพียงตัวเองเท่านั้น เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) ทำการวิจัยภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ โดยกล่าวถึงปัจจัยที่กำหนดสภาพสังคมไทยในอนาคต โดยมองอนาคตของประเทศไทยออกเป็น 2 ด้าน กล่าวคือ ปัจจัยภายนอกที่เป็นผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ และปัจจัยเฉพาะภายในประเทศไทย ซึ่งจำแนกโดยสรุปได้ว่า ปัจจัยภายนอก อันสืบเนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ การเชื่อมโยงของข้อมูลข่าวสาร การเชื่อมโยงทางความรู้ ที่รวดเร็ว ฯลฯ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่ออนาคตของสังคมไทย โดยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจะมีบทบาทในการกำหนดรูปแบบการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยาการด้านคอมพิวเตอร์ วิทยาการด้านการสื่อสาร โทรคมนาคม เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต เทคโนโลยีการแพทย์ เทคโนโลยีทางการเกษตร เทคโนโลยีชีวภาพและพันธุวิศวกรรมศาสตร์ ฯลฯ การพัฒนาสู่เทคโนโลยีจะมีผลทำให้วิถีดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งสังคมไทยแปรเปลี่ยนไปอย่างมาก ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชงยุทธ ศักดิ์ชัยพานิชกุล (2547:147-166) ซึ่งได้วิเคราะห์ลักษณะอนาคตสังคมไทย และทิศทางที่ควรจะเป็น โดยพิจารณาสภาพปัจจุบันและแนวโน้มในอีก 10 ปีข้างหน้า พบว่าความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ที่ทำให้ข้อมูลข่าวสารแพร่กระจายได้รวดเร็ว สังคมไทยรับเอาความเจริญแบบตะวันตก ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมการแต่งกาย การรับประทาน สิ่งบันเทิง การใช้ชีวิตประจำวัน วิธีการทำงานการบริหาร

ความก้าวหน้าของเครือข่ายสารสนเทศทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้โดยง่าย รวดเร็ว และเท่าเทียมกัน ทำให้การแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศมีมากขึ้นประเทศไทยต้องเข้าสู่เวทีของการแข่งขันระดับนานาชาติ คู่แข่งขันจากภายนอกสามารถรุกเข้าสู่ตลาด

ภายในได้อย่างง่ายดาย ส่งผลให้การพยายามช่วงชิงความได้เปรียบในการแข่งขัน รวมทั้งยังมีแนวโน้มที่จะขยายตัวจากระดับระหว่างประเทศสู่ระดับชีวิตประจำวันของประชาชนมากขึ้นด้วย ซึ่งจะมีผลต่อการกำหนดทิศทางการเรียนรู้ของประเทศไทยในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับที่ ینگยุทธ ศักดิ์ชัยพานิชกุล (2547 :150) สังคมอนาคตจะเป็นสังคมที่มีความทันสมัยด้วยเทคโนโลยีซึ่งมีบทบาททั้งในที่ทำงานและครอบครัว ในที่ทำงานจะประกอบด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย สะดวก รวดเร็ว เช่น การบันทึกข้อมูลด้วยกระดาษ เปลี่ยนเป็นการบันทึกข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ การทำงานไม่ต้องพบหน้ากันแต่อาศัยการสื่อสาร คุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงานต้องเป็นผู้มีความรู้ทางเทคโนโลยี มิฉะนั้นจะล้าหลังและตกงาน สังคมจะเป็นสังคมที่เร่งรีบ เพื่อให้ได้ผลผลิตสูงและจะก่อให้เกิดความเครียดสูง ในครัวเรือนจะมีเครื่องอำนวยความสะดวก ผู้คนจะมีความเป็นอยู่ สะดวกสบายขึ้น ติดต่อสื่อสารกันง่ายขึ้น สินค้าที่เคยเป็นสินค้าฟุ่มเฟือยกลายเป็นสิ่งที่ขาดเสียมิได้ในบ้านสมัยใหม่ เช่น รถยนต์ เครื่องปรับอากาศ เครื่องโทรศัพทมือถือ เครื่องเล่นวีซีดี เป็นต้น การบริโภคสิ่งบันเทิงจะสูงขึ้น ดังนั้น ค่าใช้จ่ายก็จะเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว เพราะต้องหาเงินมาซื้อสินค้าเหล่านี้เพื่อให้ทัดเทียมคนในสังคม ทำให้ระบบสินเชื่อ ระบบเงินผ่อน ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมอยู่ในปัจจุบันเติบโตเร็วและผู้คนส่วนใหญ่จะมีหนี้สินมากขึ้น

ผลของเทคโนโลยียุคโลกาภิวัตน์ ทำให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่าย การติดต่อ แลกเปลี่ยนทางการค้า การศึกษา การเมือง และวัฒนธรรมที่มีมากขึ้น อีกทั้งระเบียบโลกใหม่ (New World Order) ที่จะเข้ามามีอิทธิพลอย่างมากในยุคอนาคต ดังนั้นเพื่อความอยู่รอดสังคม จำเป็นต้องประสานความร่วมมือกับส่วนอื่น ๆ

แนวโน้มบริบทด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ ในทศวรรษหน้า

1. ประชาชนจะนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในชีวิตประจำวัน
2. เทคโนโลยีสารสนเทศจะมีบทบาทในการเรียนการสอน
3. เทคโนโลยีสารสนเทศจะเป็นหัวใจของการบริหารและการจัดการของทุก

องค์กร

4. การจัดการศึกษาระบบทางไกลจะแพร่หลาย
5. ความไวของการเชื่อมโยงข้อมูลจะเป็นอำนาจในการตัดสินใจของผู้นำ
6. เทคโนโลยีสารสนเทศจะทำให้สภาพจิตใจของคนต่ำลง
7. สื่อลามกอนาจารจะมาพร้อมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่แพร่หลายกว้างขวางและ

รวดเร็ว

- 8.เยาวชนจะฟุ้งเฟ้อกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในฐานะเครื่องประดับ แฟชั่น

อย่างหนึ่ง

9. เยาวชนจะใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตในทางที่ไม่ถูกต้อง

10. ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีจะส่งผลให้การศึกษาระหว่างเมืองและชนบทแตกต่างกัน

11. เทคโนโลยีจะเข้ามาแทนที่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

12. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจะมุ่งสนองตอบต่อค่านิยมบริโภคนิยม

4.2 ผลกระทบในทศวรรษหน้า

ปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตน์ได้แทรกซึมและส่งผลกระทบให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าปัจจุบันและแนวโน้มในทศวรรษหน้าจะส่งผลต่อด้านต่าง ๆ คือ

4.2.1 การคมนาคม การสื่อสารถึงกันอย่างรวดเร็วทั่วทั้งโลก การเปลี่ยนแปลง ณ จุดหนึ่งจุดใดในโลก จะกระทบและรู้กันไปทั่ว

4.2.2 มีการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีใหม่มากมาย ซึ่งส่งผลให้สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงอย่างมหาศาล สังคมและชุมชนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนไปจากวิถีชีวิตเดิม

4.2.3 มีการสร้างกฎเกณฑ์ และการกีดกันระหว่างผู้ที่แข็งแกร่ง และผู้ที่ด้อยกว่าทั้งทางตรงและทางอ้อม มีการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และรุนแรงเป็นอย่างยิ่ง

4.2.4 โลกมีทั้งการแข่งขัน และความร่วมมือ ในขณะที่มีการแข่งขันกันอย่างมากมายในด้านธุรกิจ การศึกษา ฯลฯ แต่ในขณะเดียวกันก็มีความร่วมมือจับกันเป็นกลุ่ม เป็นพันธมิตรกันเพื่อร่วมแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกัน

4.2.5 มีการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

4.2.6 มีการเผชิญหน้ากันด้วยภูมิปัญญา (knowledge competition) โลกปัจจุบัน ไม่ได้แข่งขันเพียงด้านกำลังเงิน กำลังคนเท่านั้น แต่เป็นการแข่งขันกันด้วยคุณภาพ ภูมิปัญญา ซึ่งจะเห็นได้ว่าการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานเน้นที่ความสามารถของบุคคล

4.2.7 มีความเจริญรุ่งเรืองของผู้ที่แข็งแกร่ง ขณะที่เกิดการล้มละลาย ล่มสลายของผู้ที่อ่อนแอ การพัฒนาตนเองไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยที่เสริมสร้างบทบาทของการพัฒนา คือ “นโยบาย ยุทธศาสตร์ และกลไกระดับชาติ”

4.3 ปัญหา และอุปสรรค

การบริหารจัดการ ในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

4.3.1 ปัญหาเรื่องกำลังพล ที่ไม่เพียงพอ

4.3.2 ปัญหาเรื่องงบประมาณไม่พอเพียง

4.3.3 ปัญหาจากสายการบังคับบัญชาที่ยาวเกินไป และเกิดความลักลั่นในขั้นตอน

4.3.4 จำนวนหลักสูตร และจำนวนนักศึกษาไม่สอดคล้องกับสถานที่และบุคลากร วปอ.

4.3.5 ข้าราชการ วปอ. ควรได้รับการพิจารณาให้ศึกษาในทุกหลักสูตรของแต่ละปี

4.4 แนวทางการกำหนดบทบาท วปอ.สปท. ในทศวรรษหน้า

เป็นการยากมากที่จะประเมินผลความซับซ้อน และปรากฏการณ์ในเวลา 10 ปีข้างหน้า และเป็นการยากที่จะแยกแยะผลที่ส่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของคนในสังคม รวมถึงการเพิ่มศักยภาพของสวัสดิการสังคม ของประชาชน การค้าขายแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ และการมาลงทุนของชาวต่างชาติ โดยมีกุญแจสำคัญที่จะเป็นแรงขับเคลื่อนในทศวรรษหน้า คือ ความเป็นอิสระเศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีการสื่อสาร (การย่อโลกให้เล็กลง เช่น อินเทอร์เน็ต)

เทคโนโลยี 3 เทคโนโลยีที่สำคัญ คือ เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) เทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology) และนาโนเทคโนโลยี (Nanotechnology) ซึ่งเทคโนโลยีเหล่านี้ มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ทั้งในปัจจุบันและยังรวมไปถึงในทศวรรษหน้า อันจะนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงในระดับประชาคมโลก

แนวทางที่ดีที่สุดในการเตรียมตัวเพื่อทศวรรษหน้า คือ การเปิดรับและการเปลี่ยนแปลง ค่อยเป็นค่อยไป ในทุกๆด้าน และกล้าเผชิญปัญหาที่ท้าทาย โดยวิเคราะห์ความมั่นคงในทศวรรษ หน้าเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

4.4.1 ปรับปรุง พัฒนานโยบาย และแผนรองรับ มากำหนดลงในหลักสูตรให้สอดคล้องกับด้านความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงไป โดยคำนึงถึงสาธารณะภัย และภัยธรรมชาติเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันภัย ระวังภัย บรรเทาภัย และฟื้นฟูภายหลังจากการเกิดภัย รวมทั้งให้มีแผนปฏิบัติการ มาตรการ ในการเตรียมพร้อมของหน่วยงาน โดยสามารถประสานและเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานพลเรือน ทหาร และภาคประชาชน ในการบริหารจัดการภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทันเวลา แนวโน้มด้านการวางแผนของ วปอ.สปท.ในทศวรรษหน้า

4.4.1.1 เน้นคุณธรรม จริยธรรม ของผู้บริหารจะเป็นเอกลักษณ์ที่เด่นชัด

4.4.1.2 คอบวิสัยทัศน์ของ วปอ.สปท. คือ สร้างคน สร้างความมั่นคง สร้างชาติ

4.4.1.3 กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจนในการวางแผน

4.4.1.4 วปอ.สปท. เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านความมั่นคง และยุทธศาสตร์

4.4.1.5 มีการวางแผนที่มีงู่มาตรฐานระดับสากล

4.4.1.6 นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ

4.4.1.7 นำการวิเคราะห์สถานการณ์มาใช้ในการวางแผน

4.4.1.8 การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

4.4.1.9 การบริหาร วปอ.สพท.จะอยู่ในรูปคณะกรรมการ

4.4.1.10 มีกระบวนการในการเตรียมบุคลากรทดแทน

4.4.2 เสริมสร้าง บุคลากร และพัฒนาประสิทธิภาพของ ระบบการบริหารจัดการข้อมูล การบริหารจัดการระบบการสื่อสาร ที่มีเอกภาพและนักศึกษาทั้งรุ่นปัจจุบัน และศิษย์เก่าที่มีศักยภาพ แนวโน้มด้านการจัดการของ วปอ.สพท. ในทศวรรษหน้า

4.4.2.1 เน้นการทำงานเป็นทีม

4.4.2.2 เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

4.4.2.3 มีการกระจายอำนาจบริหารโดยแบ่งหน้าที่ชัดเจน

4.4.2.4 มีการติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

4.4.2.5 มีการนำเสนอผลงานในรูปของการแถลงยุทธศาสตร์ชาติ และเอกสารวิจัย

ต่อสาธารณชน

4.4.2.6 มีการจัดโครงสร้างที่สอดคล้องกับนโยบายสภา วปอ.

4.4.2.7 การทำงานแบบเครือข่าย กับนักศึกษาที่มีศักยภาพ ทั้งศิษย์เก่า และปัจจุบัน

4.4.2.8 หลักสูตรยืดหยุ่น ปรับตัวได้ตามสถานการณ์

4.4.2.9 ผู้บริหาร มีตำแหน่งผู้บัญชาการ

4.4.3 เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและทักษะของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน และนักศึกษา ทั้งรุ่นปัจจุบัน และศิษย์เก่า

4.4.4 ให้มีระบบการบริหารจัดการ อย่างมีเอกภาพ ประสิทธิภาพ และทันเหตุการณ์ โดยกำหนดหน่วยงานและผู้รับผิดชอบ

4.4.5 ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึก และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

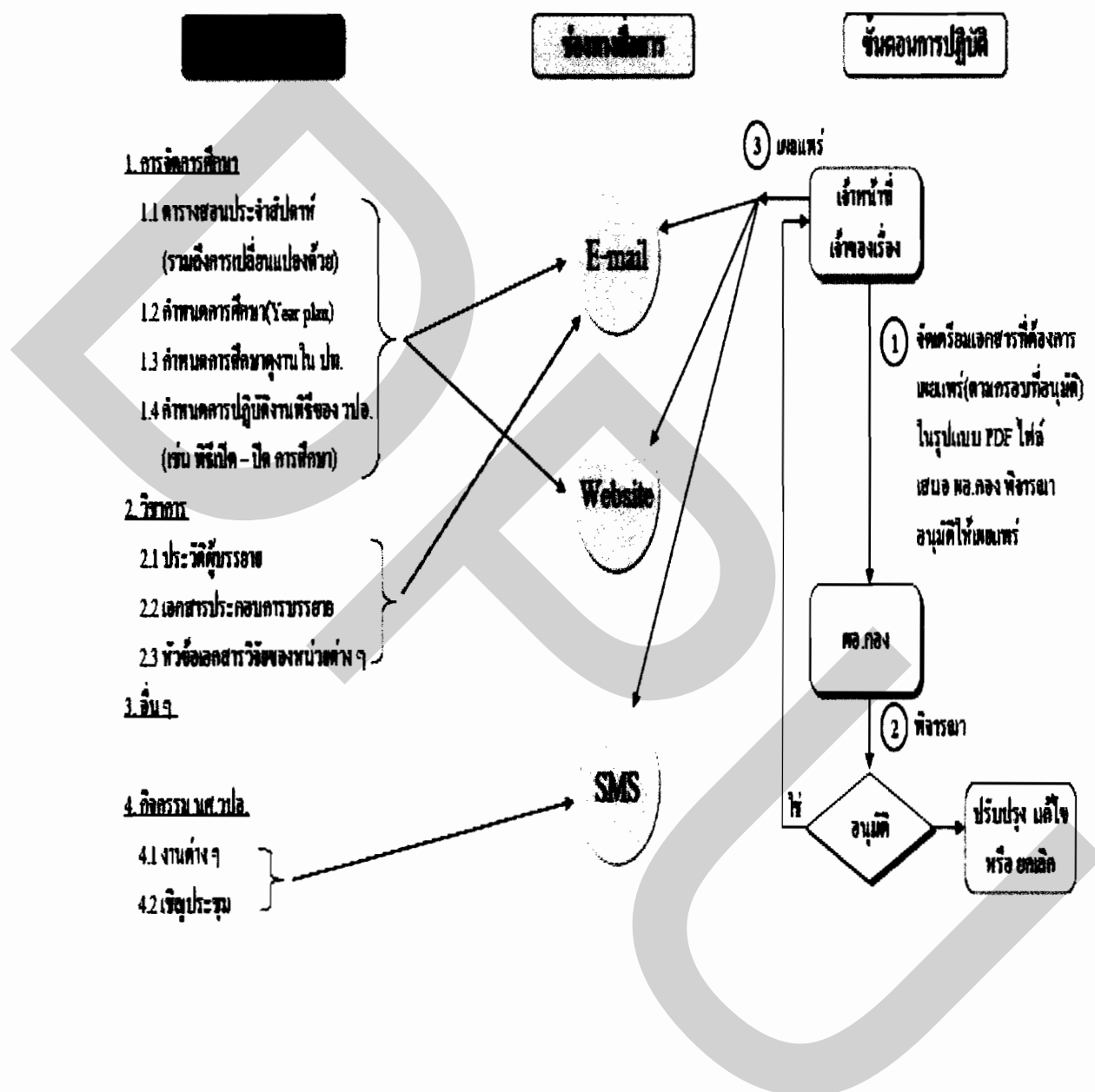
4.4.6 ส่งเสริมและประสานความร่วมมือกับต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของ วปอ.

4.4.7 เพิ่มประสิทธิภาพมาตรการต่างๆ เช่น การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางอิเล็กทรอนิกส์, การพัฒนาหลักสูตร, การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อความมั่นคง

4.4.8 วปอ. ควรไปขึ้นสายการบังคับบัญชากับ รมว.กท. เพราะ วปอ. มีสภา วปอ. ในการบริหาร

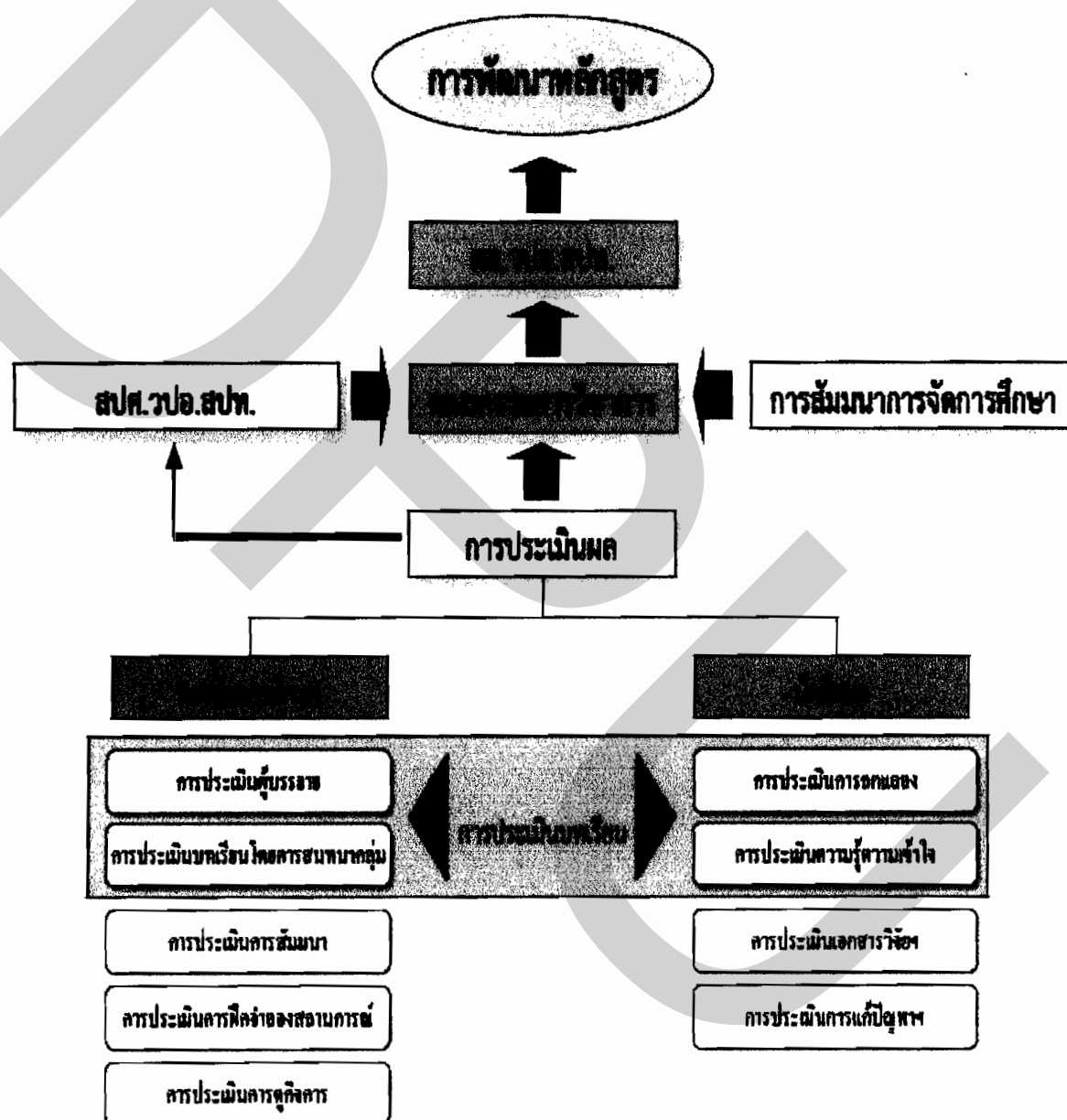
4.4.9 มีการพัฒนาหลักสูตร โดยสร้างเครือข่าย และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ตารางที่ 4.1 แสดงเครือข่าย และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

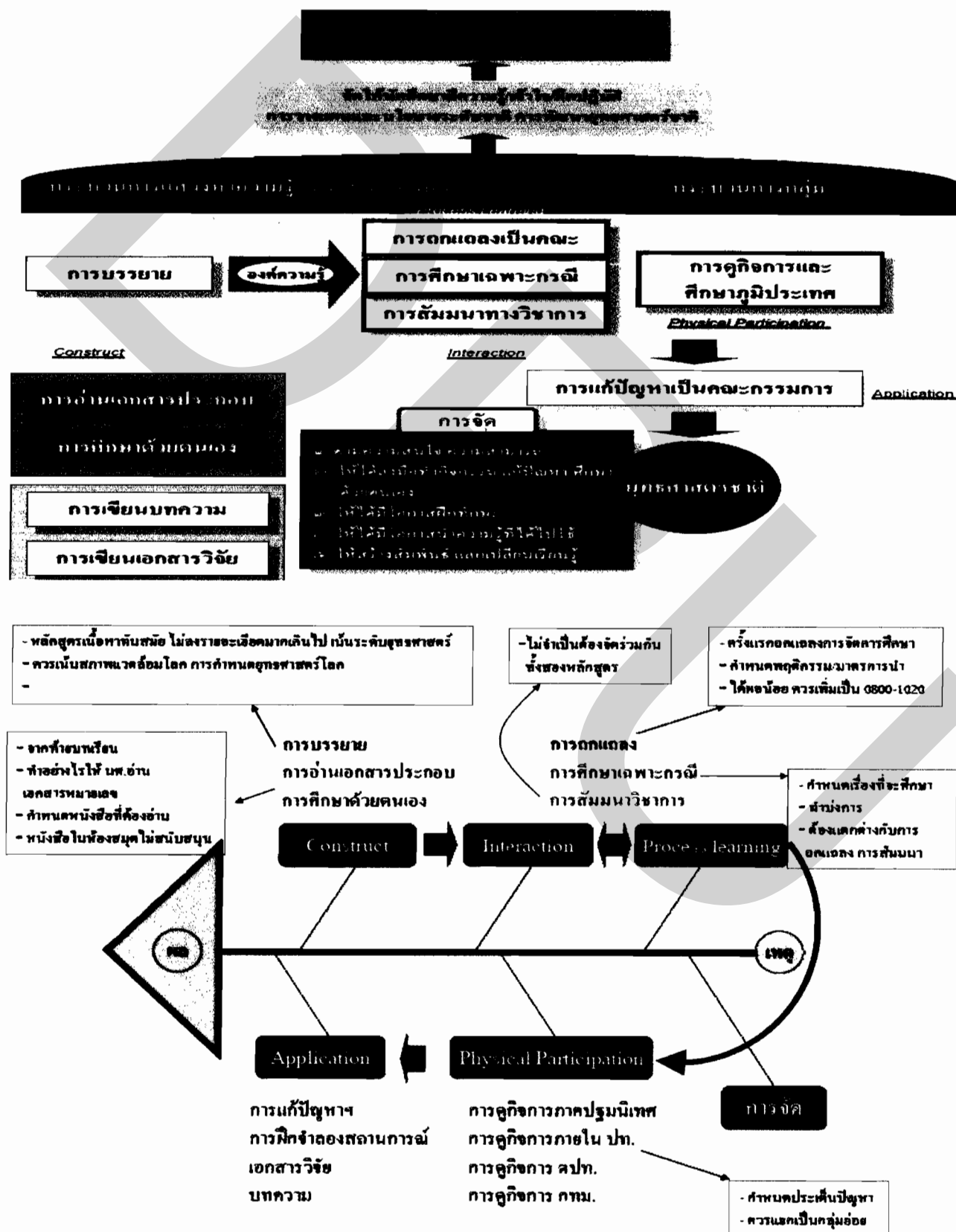
4.3.10 มีการประเมินผลการดำเนินงานจากหลักสูตร เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ นำมาปรับปรุงและพัฒนาหน่วย ต่อไป

ตารางที่ 4.2 แสดงการประเมินผลการดำเนินงานจากหลักสูตร

4.3.11 สร้างหน่วยเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ตารางที่ 4.3 แสดงโครงสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้

4.3.12 พัฒนาหลักสูตรปฐมวัย และหลักสูตรหลัก

ตารางที่ 4.4 เปรียบเทียบหลักสูตรปฐมวัยของเดิม และเมื่อได้รับการพัฒนา

หลักสูตรปฐมวัย	
เดิม	
๑. ทัศนคติในสังคมโลก	๑. กระบวนการเรียนรู้ในวัย
๒. แนวความคิดในการวิเคราะห์และพัฒนานโยบายรัฐ	๒. ขบวนการและกลไกของสังคมไทยตามวัฒนธรรมแห่งชาติ
๓. หลักพื้นฐานขนาดศึกษา	๓. บทบาทของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาสังคมไทย
๔. หลักพื้นฐานและแนวคิดด้านสุขภาพสัตว์	๔. การคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจในระดับยุทธศาสตร์
๕. หลักพื้นฐานและแนวคิดด้านการเมือง	๕. การนำและการบริหารจัดการต่อการเปลี่ยนแปลง
๖. หลักพื้นฐานและแนวคิดด้านเศรษฐกิจ	๖. การบริหารจัดการในภาวะวิกฤติ
๗. หลักพื้นฐานและแนวคิดด้านสังคมจิตวิทยา	๗. ผู้บริหารกับการใช้ประโยชน์จาก IT
๘. หลักพื้นฐานและแนวคิดด้านการทหาร	๘. การพัฒนาคุณภาพของผู้บริหาร
๙. การปฏิบัติทางทหารที่ไม่ใช้สงคราม	๙. การเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากร
๑๐. หลักพื้นฐานและแนวคิดด้านวิทยาศาสตร์ฯ	๑๐. แนวความคิดในการวิเคราะห์และพัฒนานโยบายของรัฐ
๑๑. ระบอบวิถีการวิจัย	๑๑. ทฤษฎีด้านความมั่นคง

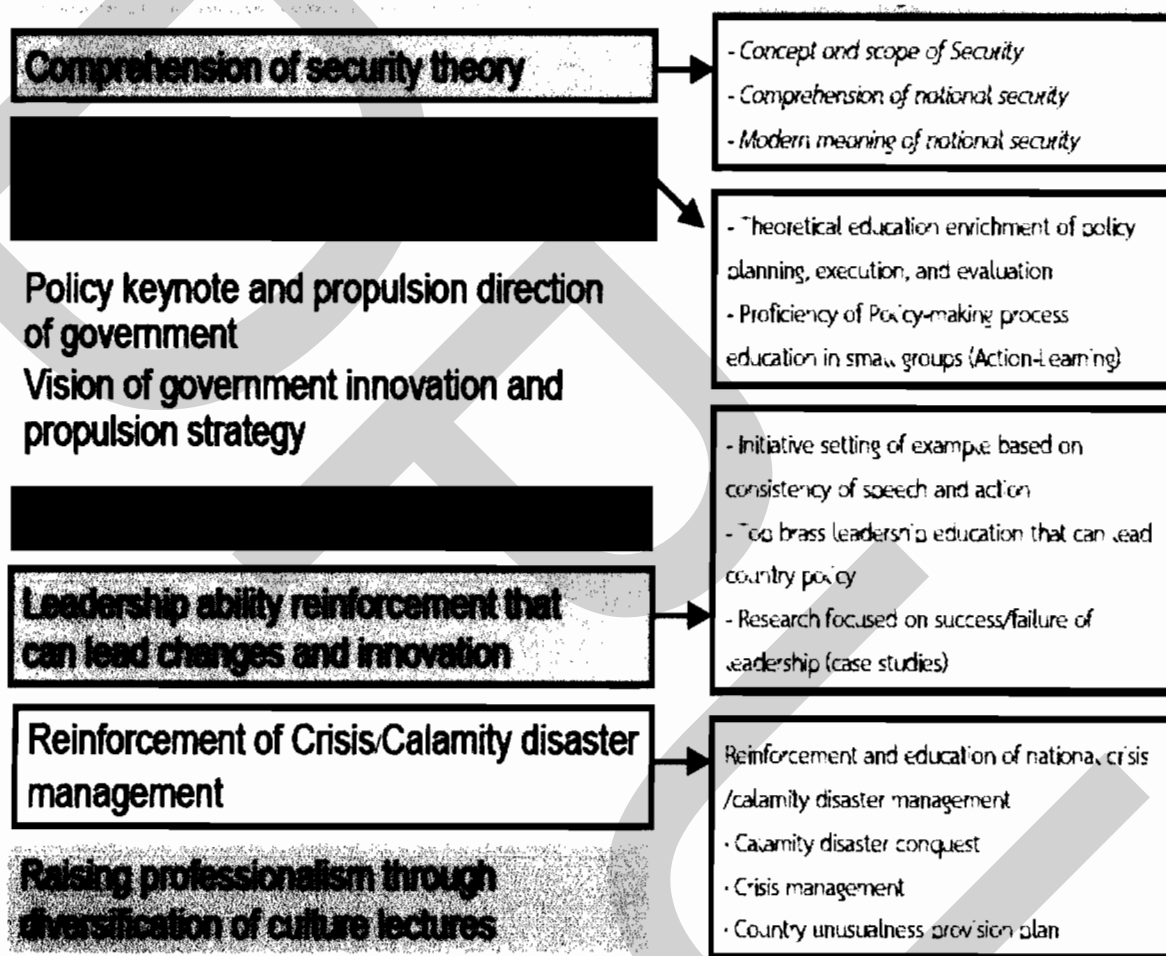
ตารางที่ 4.5 แสดงหลักสูตรหลัก ทั้ง วปอ. และ ปรอ.

หลักสูตรหลัก (ใหม่)			
วปอ.		ปรอ.	
๑	อุดมศาสตร์ทั่วไป	๑	อุดมศาสตร์ทั่วไป
๒	การเมืองกับวัฒนธรรมกับสังคม	๒	การเมืองกับวัฒนธรรมกับสังคม
๓	การศึกษากับวัฒนธรรมกับสังคม	๓	การศึกษากับวัฒนธรรมกับสังคม
๔	สังคมจิตวิทยากับวัฒนธรรมกับสังคม	๔	สังคมจิตวิทยากับวัฒนธรรมกับสังคม
๕	การทหารกับวัฒนธรรมกับสังคม	๕	การทหารกับวัฒนธรรมกับสังคม
๖	วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี กับวัฒนธรรมกับสังคม	๖	วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี กับวัฒนธรรมกับสังคม
		เรียนร่วม	
		ทุกวิชา	
		เรียนร่วม	
		รายวิชา	

4.3.13 พัฒนา เป็นมหาวิทยาลัยป้องกันประเทศ (NDU)

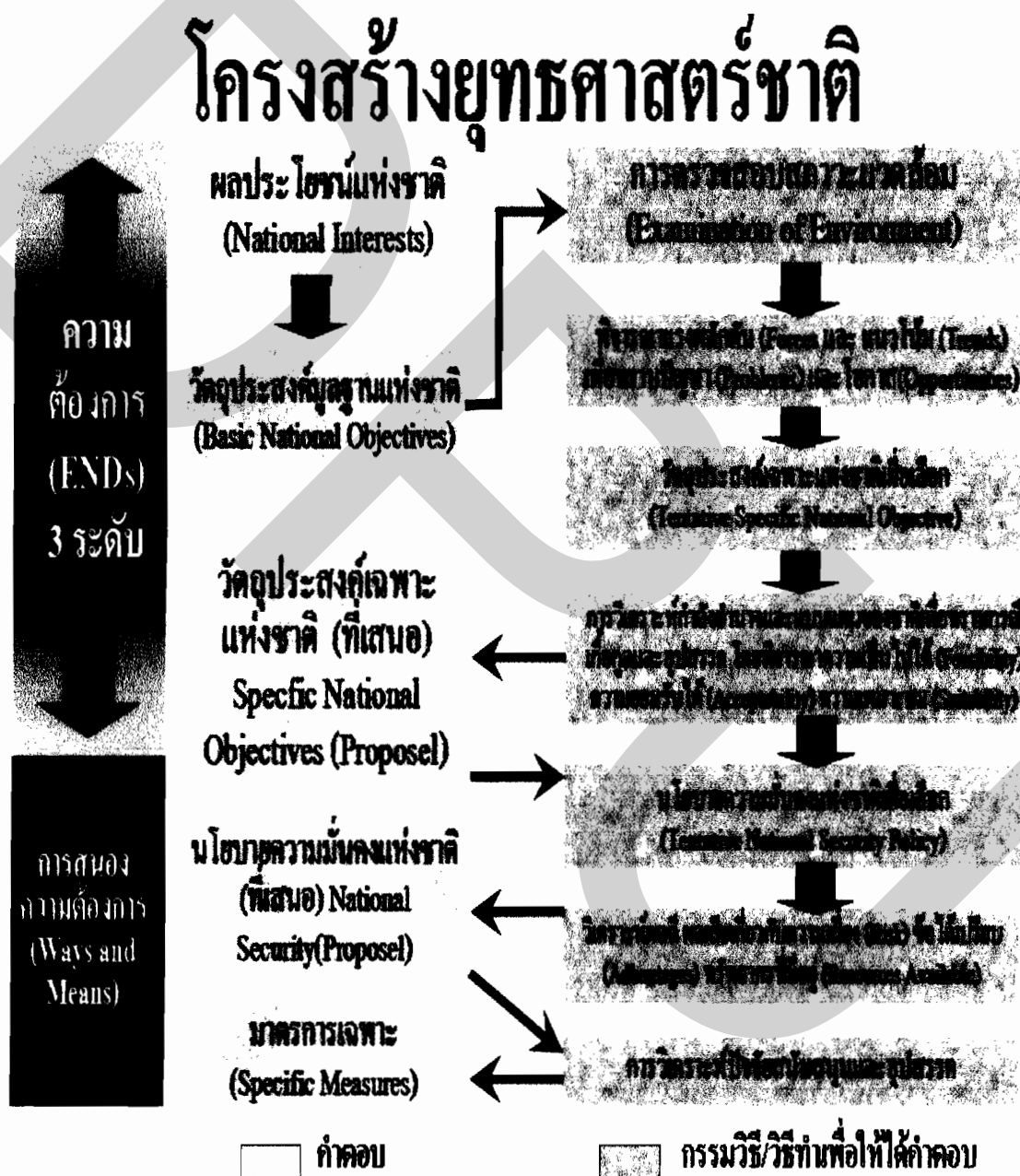
ตารางที่ 4.6 โครงสร้างการบริหารจัดการเมื่อเป็น NDU ตามโครงสร้าง NDU ของเกาหลีใต้

KNDU : NDC Core Subject

4.3.14 การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ เสนอต่อรัฐบาลเพื่อกำหนดเป็นนโยบายในการบริหารและแก้ปัญหาที่สำคัญของชาติ

ตารางที่ 4.7 โครงสร้างยุทธศาสตร์ชาติ

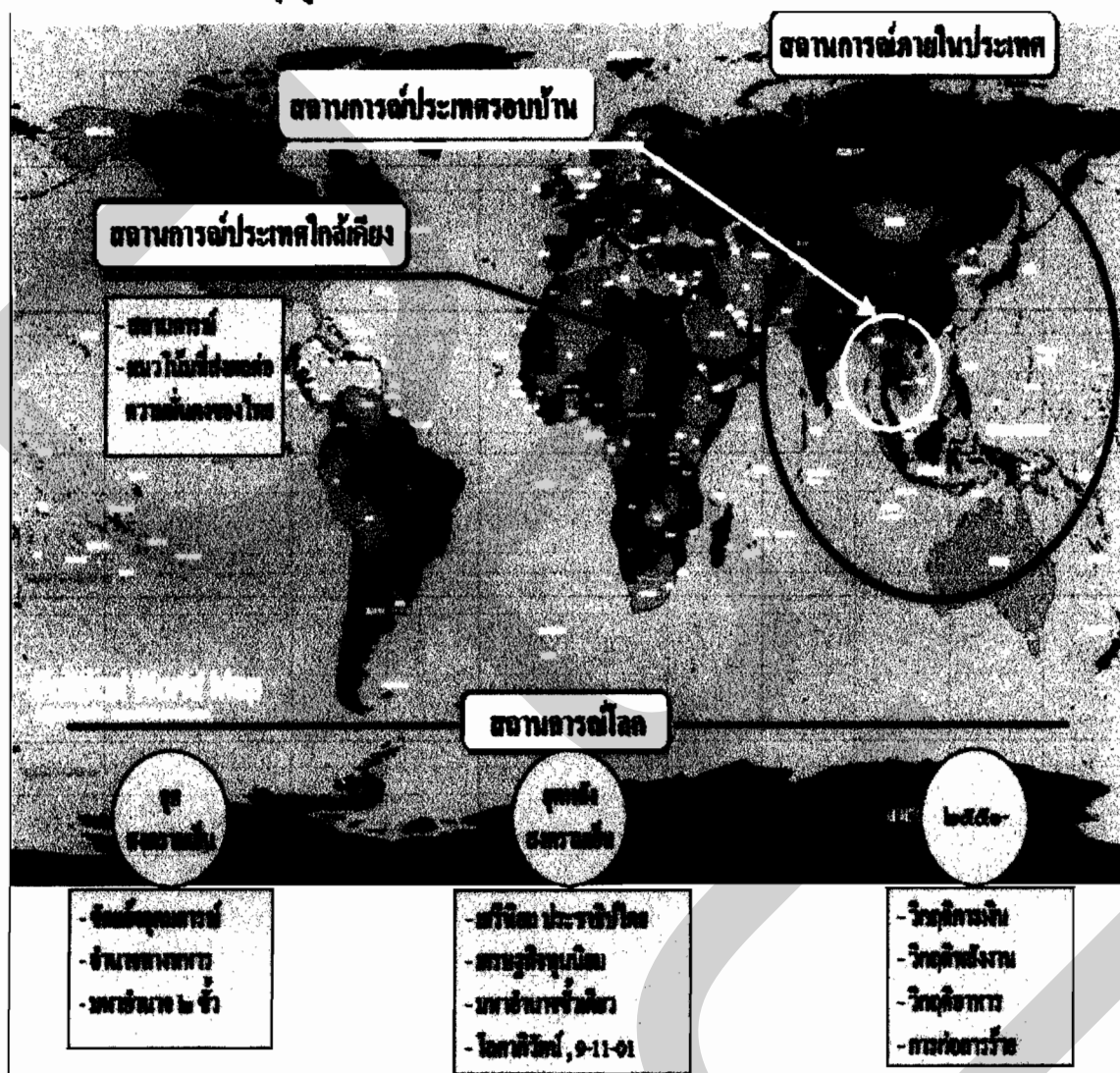
4.3.15 ตอบวิสัยทัศน์

ตารางที่ 4.8 แสดงขั้นตอนหลักสุดท้ายที่ตอบวิสัยทัศน์

4.3.16 มุ่งสู่สากล

ตารางที่ 4.9 แสดงการมุ่งสู่สากล

โลกในทศวรรษหน้าจะวุ่นวายมากยิ่งขึ้นและแตกต่างไปจากช่วงสงครามเย็นที่มีความแน่นอนชัดเจนค่อนข้างสูง จึงต้องสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมทั้งภายในและระหว่างประเทศ โลกในทศวรรษหน้าจะเป็นเรื่องของการทำงานที่ประเทศจับกลุ่มและเปลี่ยนกลุ่มไปตามผลประโยชน์ร่วมกันเป็นเรื่อง ๆ การวางแผนนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพจึงต้องอาศัยความยืดหยุ่น นวัตกรรมและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในสภาพแวดล้อม

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 แนวโน้มในทศวรรษหน้าด้านต่าง ๆ

แนวโน้มบริบทด้านเศรษฐกิจในทศวรรษหน้า

1. ภาพอนาคตที่พึงประสงค์มากที่สุด คือ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
2. รัฐบาลจะเน้นระบบเศรษฐกิจระดับรากหญ้าควบคู่กับเศรษฐกิจที่เน้นการส่งออก
3. รัฐบาลจะเพิ่มเงินอุดหนุนด้านการศึกษาเพิ่มขึ้น
4. วปอ.สพท. เป็นหน่วยการศึกษาด้านความมั่นคงในระดับภูมิภาค
5. เทคโนโลยีจะถูกนำมาใช้ในการทำธุรกิจการค้าอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะการค้าในรูปแบบของ e-Commerce

รูปของ e-Commerce

6. กระแสเศรษฐกิจบริโภคนิยมวัตถุนิยมจะมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน
7. ช่องว่างระหว่างคนจนและคนรวยจะกว้างขึ้น
8. ปัญหาทางการเมืองจะมีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ
9. FTA จะส่งผลกระทบต่อโรงเรียนคาทอลิกในด้านการแข่งขันทางการศึกษาด้าน

สังคมในทศวรรษหน้า

แนวโน้มบริบทด้านสังคมในทศวรรษหน้า

1. รัฐบาลจะเร่งขยายโอกาสทางการศึกษา
2. สังคมไทยจะตื่นตัวสนใจภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาญี่ปุ่น จีน อังกฤษ

เยอรมัน ฝรั่งเศส

3. การศึกษาจะมุ่งตอบสนองความต้องการของสังคม
4. สังคมไทยจะยังคงมีวัฒนธรรมการเคารพ นบนอบ เชื่อฟัง ซึ่งเป็นสิ่งจรรโลงความสามัคคีอันดีของสมาชิกในสังคม
5. ประชาชนยกย่องผู้มีอำนาจเป็นหลัก

6. ปัญหาครอบครัวแตกแยกจะมีมากขึ้น
7. ปัญหาทางเพศ ยาเสพติดจะรุนแรง
8. สังคมจะอยู่ในยุคของวัฒนธรรมแห่งความตายทางด้านจิตวิญญาณ
9. ความเอื้ออาทร โอบอ้อมอารีต่อกันของคนในสังคมจะลดลง
10. วิถีดำเนินชีวิตของคนในสังคมจะเร่งรีบและซับซ้อนมากขึ้น วิถีชีวิตแบบไทย

จะหายไปจากสังคมประชาชนจะยึดถือค่านิยมทางวัตถุนิยม

11. สังคมไทยจะยังคงยอมรับ “ระบบอุปถัมภ์” มากกว่า “ระบบคุณธรรม”
12. ประชากรจะย้ายถิ่นฐานเพื่อแสวงหางานทำในเมืองใหญ่
13. ประชาชนจะขาดความสนใจด้านศาสนา
14. สังคมเมืองและสังคมชนบทจะแตกต่างกันมากยิ่งขึ้นในการรับรู้ ข้อมูล ข่าวสารและวิถีชีวิตของประชาชน ประชาชนจะไม่สนใจเรื่องคุณธรรม จริยธรรม
15. การไหลบ่าทางวัฒนธรรมข้ามชาติจะทวีความรุนแรง
16. สังคมเกษตรกรรมจะลดลงและอยู่ในวงจำกัด สังคมจะมุ่งผลสัมฤทธิ์มากกว่าความเอื้ออาทรต่อกัน และครอบครัวไทยจะเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น

แนวโน้มบริบทด้านการเมืองในทศวรรษหน้า

1. สังคมไทยจะตระหนักในการปกครองแบบประชาธิปไตย
2. การกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นจะชัดเจนขึ้น
3. การเมืองจะให้ความสำคัญกับนโยบายด้านการศึกษาเป็นนโยบายหลักประการหนึ่ง
4. การกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาให้กับท้องถิ่นจะมีความชัดเจน
5. การเมืองจะเป็นระบบประชาธิปไตยที่สร้างความเจริญก้าวหน้า การมีชีวิตที่ดีของประชาชน การเมืองจะมีเสถียรภาพ และการเมืองจะมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้
6. พรรคการเมืองจะอยู่ภายใต้อิทธิพลของระบบทุนนิยม ไม่นั่นคง มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย และพรรคการเมืองจะไม่เข้มแข็ง

7. การเมืองจะเน้นระบบอุปถัมภ์

แนวโน้มบริบทด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในทศวรรษหน้า

1. ประชาชนจะนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในชีวิตประจำวัน
2. เทคโนโลยีสารสนเทศจะมีบทบาทในการเรียนการสอน
3. เทคโนโลยีสารสนเทศจะเป็นหัวใจของการบริหารและการจัดการของทุกองค์กร
4. การจัดการศึกษาระบบทางไกลจะแพร่หลาย

5. ความไวของการเชื่อมโยงข้อมูลจะเป็นอำนาจในการตัดสินใจของผู้นำ
6. เทคโนโลยีสารสนเทศจะทำให้สภาพจิตใจของคนต่ำลง
7. สื่อลามกอนาจารจะมาพร้อมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่แพร่หลายกว้างขวางและ

รวดเร็ว

อย่างหนึ่ง

- 8.เยาวชนจะพึงพิงเพื่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในฐานะเครื่องประดับ แฟชั่น
9. เยาวชนจะใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตในทางที่ไม่ถูกต้อง
10. ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีจะส่งผลให้การศึกษาระหว่างเมืองและชนบท

แตกต่างกัน

11. เทคโนโลยีจะเข้ามาแทนที่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
 12. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจะมุ่งสนองตอบต่อค่านิยมบริโภคนิยม
- แนวโน้มด้านการวางแผนของ วปอ.สปท. ในทศวรรษหน้า

1. เน้นคุณธรรม จริยธรรม ของผู้บริหารจะเป็นเอกลักษณ์ที่เด่นชัด
2. ตอบวิสัยทัศน์ของ วปอ.สปท. คือ สร้างคน สร้างความมั่นคง สร้างชาติ
3. กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจนในการวางแผน
4. วปอ.สปท. เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านความมั่นคง และยุทธศาสตร์
5. มีการวางแผนที่มุ่งสู่มาตรฐานระดับสากล
6. นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ
7. นำการวิเคราะห์สถานการณ์มาใช้ในการวางแผน
8. การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง
9. การบริหาร วปอ.สปท. จะอยู่ในรูปคณะกรรมการ
10. มีกระบวนการในการเตรียมบุคลากรทดแทน

แนวโน้มด้านการจัดองค์การของ วปอ.สปท. ในทศวรรษหน้า

1. เน้นการทำงานเป็นทีม
2. เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
3. มีการกระจายอำนาจบริหารโดยแบ่งหน้าที่ชัดเจน
4. มีการติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง
5. มีการนำเสนอผลงานในรูปของการแถลงยุทธศาสตร์ชาติ และเอกสารวิจัยต่อ

สาธารณชน

6. มีการจัดโครงสร้างที่สอดคล้องกับนโยบายสภา วปอ.

7. การทำงานแบบเครือข่าย กับนักศึกษาที่มีศักยภาพ ทั้งศิษย์เก่า และปัจจุบัน
8. หลักสูตรยืดหยุ่น ปรับตัวได้ตามสถานการณ์
9. ผู้บริหาร มีตำแหน่งผู้บัญชาการ

วปอ.สพท. เป็นสถาบันซึ่งสถาปนาขึ้นมาครบ 57 ปีในปี (พ.ศ.2555) มีศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วกว่า 5,000 คน เป็นหน่วยที่รับภารกิจหลักจากกองบัญชาการกองทัพไทย ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีฝึกอบรม สัมมนา ตำรวจสภาพแวดล้อม และค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อวัตถุประสงค์หลัก คือการสร้างความร่วมมือ และประสานงานกันระหว่างข้าราชการทุกฝ่าย พนักงานรัฐวิสาหกิจ และเอกชนในรูปของการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อสนับสนุนความมั่นคงแห่งชาติ จากการศึกษาบทบาทการดำเนินงานของ วปอ.สพท. โดยใช้ช่วงปีการศึกษา 2550-2552 พบว่าการดำเนินงานสามารถตอบปรัชญา วิสัยทัศน์ ของหน่วยได้ แม้จะพบกับปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการ ตลอดจนผลกระทบและการคาดการณ์ในทศวรรษต่อไป แต่โลกต้องหมุนต่อไป สถานการณ์มีเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ภารกิจในการ “สร้างคน สร้างความมั่นคง สร้างชาติ” จะหยุดนิ่งไม่ได้ ต้องหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และพัฒนาในการสร้างสิ่งใหม่ๆต่อไปไม่หยุดนิ่ง

จากการศึกษาจึงได้กำหนดเป็นแนวทางเพื่อกำหนดบทบาทของ วปอ.ในทศวรรษหน้าไว้ 16 ด้าน คือ

- 5.1.1 ปรับปรุง พัฒนานโยบาย และแผนรองรับ ให้สอดคล้องกับด้านความมั่นคง
- 5.1.2 เสริมสร้าง บุคลากร และพัฒนาประสิทธิภาพของ ระบบการบริหารจัดการข้อมูล
- 5.1.3 เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและทักษะของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน และนักศึกษา
- 5.1.4 ให้มีระบบการบริหารจัดการ อย่างมีเอกภาพ ประสิทธิภาพ และทันเหตุการณ์
- 5.1.5 ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึก และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
- 5.1.6 ส่งเสริมและประสานความร่วมมือกับต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของ วปอ.
- 5.1.7 เพิ่มประสิทธิภาพมาตรการต่างๆ
- 5.1.8 ขึ้นสายการบังคับบัญชา กับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
- 5.1.9 มีการพัฒนาหลักสูตร โดยสร้างเครือข่าย และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
- 5.1.10 มีการประเมินผลการดำเนินงานจากหลักสูตร เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ
- 5.1.11 สร้างหน่วยเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
- 5.1.12 พัฒนาหลักสูตรปฐมนิเทศ และหลักสูตรหลัก
- 5.1.13 พัฒนา เป็นมหาวิทยาลัยป้องกันประเทศ (NDU)
- 5.1.14 การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ

5.1.15 ตอบวิสัยทัศน์

5.1.16 มุ่งสู่สากล

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ในฐานะที่เป็นสถาบันการศึกษาระดับสูงของประเทศ ที่ประสานวิชาการเกี่ยวกับการป้องกันราชอาณาจักรให้แก่ข้าราชการภาครัฐและนักธุรกิจเอกชน ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน ในอันที่จะต้องป้องกัน ต่อสู้ การจัดสรรกำลัง การปกครอง และการรักษาความสงบของประเทศ เพื่อวัตถุประสงค์หลัก คือการสร้างความร่วมมือ และประสานงานกันระหว่างข้าราชการทุกฝ่าย พนักงานรัฐวิสาหกิจ และเอกชนในรูปของการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อสนับสนุนความมั่นคงแห่งชาติ จึงมีความจำเป็นที่ต้องปรับบทบาท เพื่อให้ตอบรับกับวิสัยทัศน์และพันธกิจ ตลอดจนสอดคล้องและพร้อมรับกับสถานการณ์ของประเทศและของโลกที่จะเปลี่ยนแปลงไปในทศวรรษหน้า

สิ่งที่ควรคำนึงถึง คือ ต้องดำรงสถานภาพหน่วยงานทางวิชาการ มีความเป็นกลางทางการเมือง วิจัยให้ข้อคิดเห็นต่อสังคม เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติและประชาชนการคัดเลือกนักศึกษาต้องเป็นไปตามคุณสมบัติที่ วปอ.กำหนด ควรเป็นหน่วยขึ้นตรงต่อ รมว.กท.เพื่อการบริหารจัดการ และตอบรับกับสภาวปอ.ที่มี รมว.กท.เป็นประธานสภา วปอ.

ให้ความสำคัญกับบุคลากร ทั้งที่เป็นเจ้าหน้าที่ และนักศึกษา เน้น “การมีส่วนร่วม” กำหนดแนวทางการทำงานที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในทุกๆ ด้าน นับตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์และการดำเนินงาน ให้เป็นไปในทิศทางที่พึงปรารถนา โดยยึดหลักการพึ่งตนเอง และการสร้างความเข้มแข็งซึ่งเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อที่จะก่อให้เกิดพลังที่จะร่วมกันพัฒนาผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่ต่อเนื่องและมั่นคง

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 วปอ. ต้องดำรงสถานภาพหน่วยงานทางวิชาการ มีความเป็นกลางทางการเมือง วิจัยให้ข้อคิดเห็นต่อสังคม เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติและประชาชน

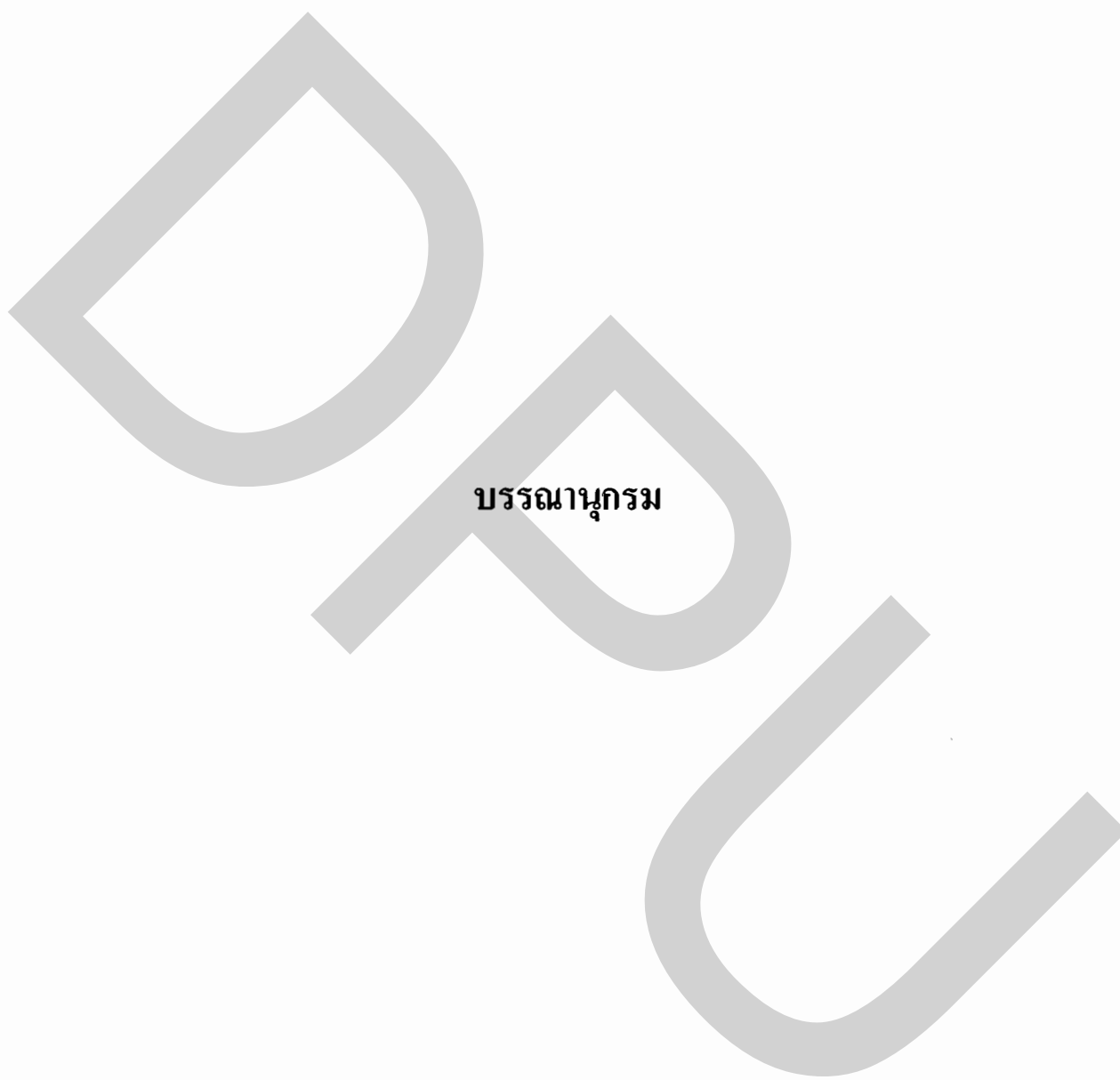
5.3.2 การคัดเลือกนักศึกษาต้องเป็นไปตามคุณสมบัติที่ วปอ. กำหนด

5.3.3 การจัดการศึกษา 3 วันใน 1 สัปดาห์ ส่วน 2 วันที่เหลือ เป็นเวลาสำหรับ วปอ. ในการบริหารจัดการทางการศึกษา เนื่องจากนักศึกษามีงานประจำที่สำคัญต่อองค์กรของตนเอง การเรียนที่มากเกินไปไม่ส่งผลดีต่อนักศึกษา

5.3.4 ควรกำหนดที่นั่งศึกษาสำหรับข้าราชการ วปอ. ที่มีคุณสมบัติครบ เพื่อเป็นแรงจูงใจในการรับราชการและเป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยกับนักศึกษา

5.2.5 วปอ.ควรเป็นหน่วยขึ้นตรงต่อ รมว.กท. เพื่อการบริหารจัดการ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์.

กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

เกื้อ วงศ์บุญสิน สุวณี สุรเสียงสังข์ จินตนาเพชรานนท์ ปรีชา มิตรานนท์ และกิตติ ล้มสกุล.

(2546). การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย (พ.ศ. 2543-2568) ผลต่อการ

กำหนดทิศทางการนโยบายประชากรในอนาคต. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ

พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ไครรงค์ เจนการ. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีผลต่อแนวทางการออกแบบการเรียนการสอนและการ

ประเมินผล : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

[http:// planet.tvi.cc.nm.as/ide/Document/Learning](http://planet.tvi.cc.nm.as/ide/Document/Learning)

ธีรนนท์ นันทขว้าง.(2550) . ความมั่นคงแห่งชาติ – ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสังคมไทยใน

อนาคต . กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย.

ทิสนา แคมมณี, (2542) : นวัตกรรมการเรียนการสอน สร้างเมื่อ: 2009-02-22 09:43:21

แก้ไขเมื่อ: 2009-02-22 09:43:22

นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2554) : <http://www.kru-ittth.com>

แนวคิดทางการจัดการแห่งทศวรรษ. โดย ผู้จัดการ 360° รายสัปดาห์ 2 กุมภาพันธ์ 2553 12:11 น.

บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา.(2548). *แนวคิดความสำคัญของการศึกษากับความมั่นคงแห่งชาติ

สถาบันดำรงราชานุภาพ.วารสารดำรงราชานุภาพ,ปีที่ 3 ,ฉบับที่ 9

ประภัสร์ เทพชาตรี,ดร.(2554). สภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศในอนาคต : ผลกระทบต่อไทย.

ไทยโพสต์ 11 กรกฎาคม 2554

ประสาธ สุขเกษม,พลตรี ดร. (2552). การเข้ารับการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

บริษัทไพรินทร์ บุ๊คเน็ท จำกัด

----- (2552) . ประวัติ วปอ.สปท. บริษัทไพรินทร์ บุ๊คเน็ท จำกัด

----- (2508) . ระเบียบวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ว่าด้วยเครื่องหมายอันเป็นสัญลักษณ์

วปอ.

พสุ เดชะรินทร์. (2548) . มุมมองใหม่ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย . กรุงเทพฯธุรกิจ

ภาวिका ธาราศรีสุทธี, และวิบูลย์ ไชวณะบุตร. (2542). **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา.**

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิชัย ชูเชิด. (2547). **แนวคิดของควมมั่นคง.** กรุงเทพฯ: วิสิทธิ์พัฒนา.

ศิริพงษ์ เสาภายน. (2548). **หลักการบริหารการศึกษา : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ.** พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ บั๊ค พอยท์.

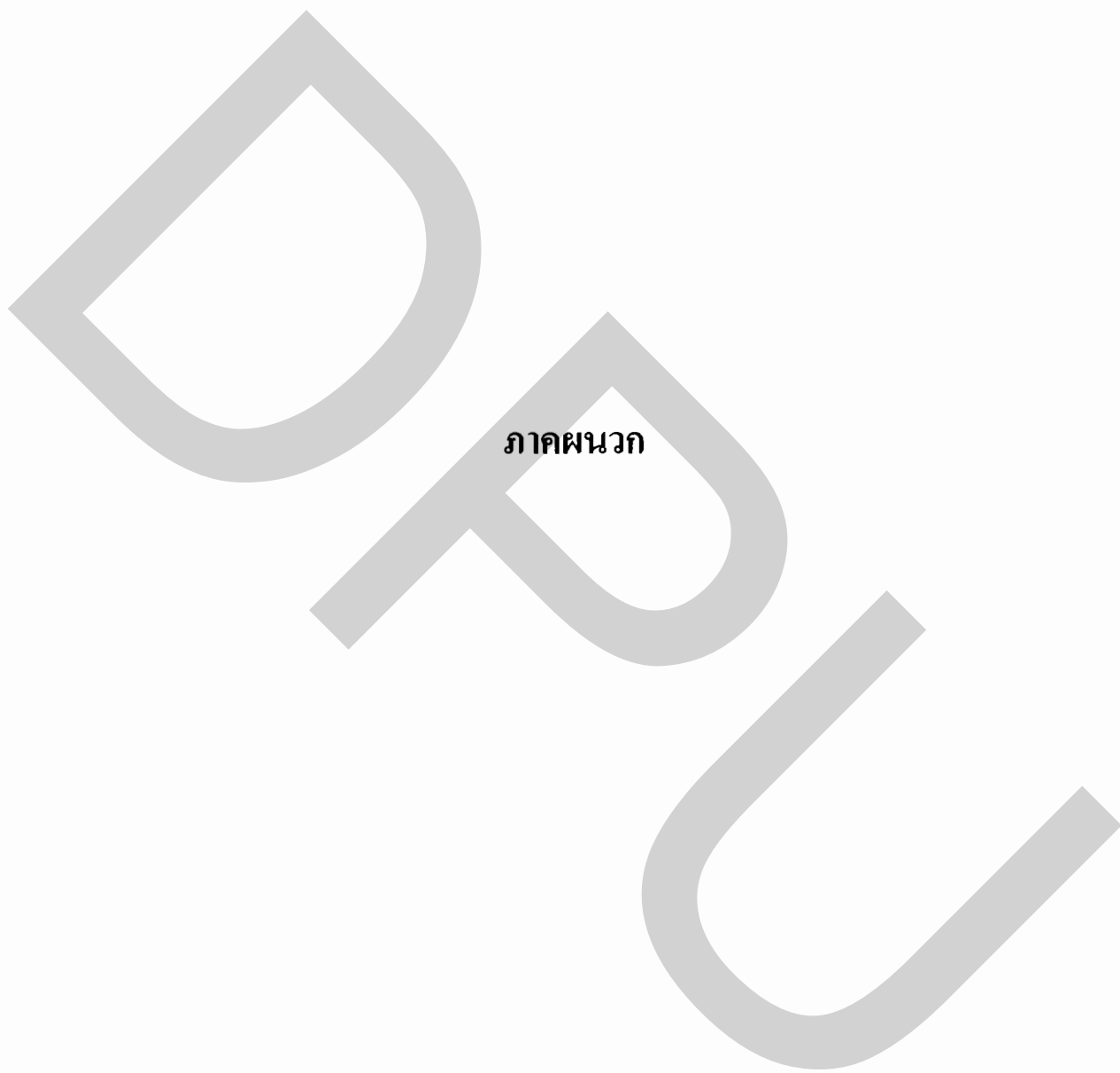
สมศักดิ์ คงเที่ยง, (ม.ป.ป.) **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา.** กรุงเทพฯ : มิตรภาพการพิมพ์

และสตีวดีโอ

สุรชาติ บำรุงสุข (เขียนร่วม, 2536) **ยุทธศาสตร์ : แนวคิดและกรณีศึกษา (รายงานการวิจัย).**

กรุงเทพฯ

เอกสาร 36 ปี วปอ. กรรมการดำเนินการจัดทำหนังสือที่ระลึก วปอ.,พ.ศ.2534.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง “บทบาทของ วปอ.ในการสร้างความมั่นคงแห่งชาติในทศวรรษหน้า”

เรียน(ท่านผู้ให้สัมภาษณ์)

ขออนุญาต สัมภาษณ์ แนวความคิดท่าน เรื่อง “ บทบาทของ วปอ.ในการสร้างความมั่นคงแห่งชาติ” ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหารระดับสูงของประเทศ และเป็นศิษย์เก่า ของ วปอ.สปท. ข้อมูลที่ได้รับจะนำไปพัฒนา และกำหนดบทบาทของ วปอ.ในทศวรรษหน้า เพื่อให้สถาบันแห่งนี้ ได้สร้างบุคลากร และมีบทบาทในการสร้างความมั่นคงของชาติสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถาบันต่อไป

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ยศ-ชื่อ-สกุล.....

วปอ.รุ่น.....ปรอ.รุ่น.....

ตำแหน่งในขณะให้สัมภาษณ์.....

ส่วนที่ 2 มุมมองในมิติต่างๆ ของวปอ.สปท. เป็นอุปสรรค หรือโอกาส ในการสร้างความมั่นคงของชาติ

มุมมองในมิติต่างๆต่อความมั่นคงของชาติ	แนวคิดของท่าน
1. ชื่อสถาบัน “วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร” โครงสร้าง การจัดหน่วย ตาม พรฎ.แบ่งส่วนราชการ และกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการ บก.ทหารสูงสุด กท. พ.ศ.2533 “....ให้ วปอ.เป็น นขต.ของ สปท โดยที่ สปท. เป็น นขต.ของ กองทัพบกไทย (บก.ทหารสุ.สุด)	
2. การกิจ ของ วปอ. สปท.“....มีหน้าที่ประสานและวิจัย วิทยาการเกี่ยวกับการป้องกันราชอาณาจักร ให้แก่ ข้าราชการ.....เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ และ เพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย การวางแผนและการอำนวยการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ”	
3. การจัดการศึกษา - หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ) - หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน (ปรอ)	
4. การพัฒนาหลักสูตร - หลักสูตรปฐมนิเทศ - หลักสูตรหลัก	
5. การบริหารการศึกษา - คณะกรรมการการศึกษาวิทยาลัยฯ - คณะกรรมการสภาวิทยาลัยฯ	

6. วิธีดำเนินการศึกษา - การบรรยาย - การอภิปราย - การสัมมนา - การทดลองเป็นคณะ - การแก้ปัญหาเป็นคณะกรรมการ - การดูกิจการและศึกษาภูมิประเทศ * ภายในประเทศ * ต่างประเทศ * การดูงานหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน	
7. การจัดทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคล	
8. การเขียนบทความ จากความรู้และประสบการณ์ของตนเอง	
9. การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ แดงต่อ นรม.	

ส่วนที่ 3 มุมมองในรั้ว วปอ.

มุมมองในรั้ว วปอ. ต่อความมั่นคงของชาติ	ความรู้สึก, ความคิดของท่าน
1. วัฒนธรรมองค์กร เช่น การมีรุ่น, การเรียก “พี่” ฯ	
2. การได้รับพระราชทาน ปริญญาบัตร พร้อมเข็ม รัฐาภิรักษ์	
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการของสถาบัน	
4. วปอ. สปท. กับการมีส่วนร่วมสนับสนุนด้านสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม	
5. วปอ. สปท. กับการมีส่วนร่วมสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ	
6. วปอ. สปท. กับการมีส่วนร่วมสนับสนุนด้านการทหาร	
7. บทบาทในการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ กับเอกชน	
8. บทบาทในการเสริมสร้างเสถียรภาพของรัฐบาล	
9. แนวความคิดที่มีต่อสถาบัน ฯ ในการสร้างความมั่นคง แห่งชาติ	

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

มุมมองในรั้ว วปอ.สปท. ต่อความมั่นคงของชาติ	แนวความคิดของท่าน
1. บทบาทของ วปอ.สปท. ในทศวรรษหน้า	
2. ข้อเสนอแนะอื่นๆ	

ลงชื่อ.....ผู้รับรองข้อมูล

ตำแหน่ง.....

วันที่ เดือน..... 2554

นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2554)¹

นโยบายการวิจัยของชาติระหว่าง พ.ศ. 2551-2554 ได้กำหนดไว้ดังนี้

1. เน้นการบูรณาการด้านการวิจัยที่สอดคล้องกับแนวนโยบายและยุทธศาสตร์ การพัฒนาประเทศ สามารถเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2553) การปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ ตามมติคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 แผนแม่บทการวิจัยของสภาวิจัยแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 ที่ วช. กำลังจัดทำ รวมทั้งนโยบายและแนวทางการวิจัยของชาติระยะยาว พ.ศ. 2552-2571 โดยการวิจัยจะตอบสนองความต้องการของชุมชนและปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนเพื่อการพัฒนาประเทศ พร้อมกับดำเนินการควบคู่กับการวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ อันเป็นรากฐานอันสำคัญของการพัฒนาประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืน
2. ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ตลอดจนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมกันเสนอแนะ ปฏิบัติ และติดตามผล เพื่อให้เกิดการพัฒนางานวิจัยในทุกภาคส่วนและทุกระดับของประเทศ อีกทั้งเพื่อส่งเสริมให้เกิงานวิจัยที่มีการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและตอบสนองการพัฒนาประเทศมากขึ้น
3. เน้นงานวิจัยตามยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2554) ซึ่งมีการจัดลำดับความสำคัญและความจำเป็นของกลยุทธ์การวิจัยที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศ บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำผลการวิจัยที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และ
4. จัดสรรงบประมาณการวิจัยให้กระจายไปยังหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งในภูมิภาค โดยมีกระบวนการบริหารจัดการงบประมาณเพื่อการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ และมีกลไกกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิจัยในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค อันจะนำไปสู่การสร้างเครือข่ายการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาศูนย์กลางการวิจัยเฉพาะทาง และการพัฒนาบุคลากรการวิจัยร่วมกัน
5. ดำเนินยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2554) อย่างเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ โดยมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ
6. ให้นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2554) เป็นพื้นฐานเชิงนโยบายที่เชื่อมโยงกับการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ แผนแม่บทการวิจัยของสภาวิจัยแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 รวมทั้งนโยบายและแนวทางการวิจัยของชาติระยะยาว พ.ศ. 2552-2571 ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนางานวิจัยที่มีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนของประเทศ

¹ ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติ ในคราวประชุมครั้งที่ 2/2552 เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2552

นโยบายการวิจัยของชาติดังกล่าวจะรองรับ วิสัยทัศน์การวิจัยของชาติ คือ “ประเทศไทยมีงานวิจัยที่มีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน” โดยมี พันธกิจการวิจัยของชาติ คือ “พัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการวิจัยของประเทศให้สูงขึ้น และสร้างฐานความรู้ที่มีคุณค่าเพื่อสามารถประยุกต์และพัฒนาวิทยาการที่เหมาะสม รวมทั้งคอยขุดคุ้ยปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ โดยใช้ทรัพยากรและเครือข่ายวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ ที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม”

เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์และพันธกิจการวิจัยของชาติ (พ.ศ.2551-2554) จึงได้กำหนด ยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ.2551-2554) รวม 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้คือ

1. ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

เป้าประสงค์การวิจัย : สร้างเสริมองค์ความรู้เพื่อเป็นพื้นฐานสู่การสร้างศักยภาพ และความสามารถเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างสมดุล และยั่งยืน โดยคำนึงถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัด : 1. ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ มีกระบวนการวิจัยที่สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ มีการถ่ายทอดผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย สร้างเสริมองค์ความรู้ และนำภูมิปัญญามาใช้ประโยชน์ ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและก่อให้เกิดผลกระทบในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ

2. งบประมาณการวิจัยที่จัดสรรให้หน่วยงานภาครัฐภายใต้ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1

เป้าหมาย : 1. มีจำนวนผลงานวิจัยที่มีการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจและสาธารณะในระดับชุมชน และระดับ ประเทศ ไม่น้อยกว่า 6,000 ผลงาน หรือไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของโครงการวิจัย

2. มีการจัดสรรงบประมาณการวิจัยให้หน่วยงานภาครัฐ ภายใต้ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 33 ของงบประมาณการวิจัยที่จัดสรรให้หน่วยงานภาครัฐทั้งหมด

งบประมาณที่คาดว่าจะใช้	พ.ศ. 2551	พ.ศ. 2552	พ.ศ. 2553	พ.ศ. 2554	รวม
ล้านบาท	6,089	7,436	8,555	9,600	31,680

ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร ซึ่งครอบคลุม การสร้างมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรและประมง รวมทั้งการพัฒนาองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการวิจัย เพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางอุตสาหกรรมและการบริการ ซึ่งครอบคลุมถึงการท่องเที่ยว การพัฒนาพลังงาน โลจิสติกส์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยคำนึงถึงบทบาทการ

แข่งขันของประเทศภายใต้การเปลี่ยนแปลง ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ รวมทั้งสัมพันธภาพกับประเทศเพื่อนบ้าน และสร้างองค์ความรู้เพื่อรองรับการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยดำเนินการบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมุ่งก่อให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ซึ่งกำหนดกลยุทธ์การวิจัยที่ให้ความสำคัญในเรื่องต่าง ๆ รวม 9 กลยุทธ์ และ 38 แผนงานวิจัย ดังนี้

กลยุทธ์การวิจัยที่ 1 สร้างมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรและประมง และการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันและการพึ่งพาตนเองของสินค้าเกษตรและประมง ประกอบด้วย 8 แผนงานวิจัย ดังนี้

1.1 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการผลิตพืชเศรษฐกิจเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและนำไปสู่การแข่งขันและการพึ่งพาตนเอง ได้แก่ ข้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อย มันสำปะหลัง พืชผัก ผลไม้ และไม้ดอกไม้ประดับ

1.2 การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับปศุสัตว์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและนำไปสู่การแข่งขันและการพึ่งพาตนเอง ได้แก่ สุกร โคเนื้อ ไก่เนื้อ โคนม สัตว์ปีก และแพะ

1.3 การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับประมงและการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและนำไปสู่การแข่งขันและการพึ่งพาตนเอง

1.4 การวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรและประมง

1.5 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรและประมง

1.6 การวิจัยเกี่ยวกับการผลิตอาหารปลอดภัย

1.7 การวิจัยเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

1.8 การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบชลประทานที่เหมาะสม ในพื้นที่และการใช้น้ำชลประทานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อการผลิตทางการเกษตรและประมง

กลยุทธ์การวิจัยที่ 2 พัฒนาองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 4 แผนงานวิจัย ดังนี้

2.1 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 การวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการสร้างองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ

2.3 การวิจัยเกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์สินค้าของท้องถิ่น

2.4 การวิจัยเกี่ยวกับการจัดการผลิตและการตลาดสินค้าในระดับชุมชนที่เหมาะสม โดยใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

กลยุทธ์การวิจัยที่ 3 พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางอุตสาหกรรมให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 6 แผนงานวิจัย ดังนี้

- 3.1 การวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางอุตสาหกรรมเป้าหมาย
- 3.2 การวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มศักยภาพของการเป็นฐานการผลิตภาคอุตสาหกรรม
- 3.3 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาวัตถุดิบในประเทศและการเพิ่มมูลค่าสินค้าเพื่อพัฒนาศักยภาพการผลิตและการตลาด
- 3.4 การวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มสมรรถนะและพัฒนาศักยภาพด้านอุตสาหกรรมเกษตรของประเทศ
- 3.5 การวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มสมรรถนะและพัฒนาศักยภาพเครื่องมือ อุปกรณ์ และวิธีการทางการเกษตรสำหรับประเทศไทย
- 3.6 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาและการสร้างตลาดภายในประเทศ

กลยุทธ์การวิจัยที่ 4 พัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 4 แผนงานวิจัย ดังนี้

- 4.1 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว
- 4.2 การวิจัยเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยว
- 4.3 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 4.4 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว

กลยุทธ์การวิจัยที่ 5 พัฒนาอุตสาหกรรมผลิตพลังงานชีวภาพและพลังงานทางเลือกอื่น ประกอบด้วย 4 แผนงานวิจัย ดังนี้

- 5.1 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตพลังงานชีวภาพ
- 5.2 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตพลังงานทางเลือกอื่น
- 5.3 การวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานและการประหยัดการใช้พลังงานประเภทต่าง ๆ แบบมีส่วนร่วม

5.4 การวิจัยเกี่ยวกับพลังงานทดแทนในภาคการขนส่ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการขนส่งทุกประเภท

กลยุทธ์การวิจัยที่ 6 ยกระดับประสิทธิภาพและมาตรฐานการให้บริการด้านโลจิสติกส์และการขนส่งสาธารณะที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย 5 แผนงานวิจัย ดังนี้

- 6.1 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐาน และยกระดับประสิทธิภาพการให้บริการด้านโลจิสติกส์
- 6.2 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านโลจิสติกส์

6.3 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมและระบบการจัดส่งและกระจายสินค้าที่มีมาตรฐาน และการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการขนส่งผลผลิตที่มีประสิทธิภาพ

6.4 การวิจัยเกี่ยวกับความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของวิธีการขนส่งต่าง ๆ

6.5 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการขนส่งระบบรางของประเทศ

กลยุทธ์การวิจัยที่ 7 วิจัยเพื่อยกระดับประสิทธิภาพและมาตรฐานการให้บริการขนส่งสาธารณะ
ประกอบด้วย 2 แผนงานวิจัย ดังนี้

7.1 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานและยกระดับประสิทธิภาพการให้บริการด้านการขนส่งสาธารณะ

7.2 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการขนส่งสาธารณะ

กลยุทธ์การวิจัยที่ 8 เพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประกอบด้วย 2 แผนงานวิจัย ดังนี้

8.1 การวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มสมรรถนะและพัฒนาศักยภาพขีดความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

8.2 การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับระบบฐานข้อมูลและการเชื่อมโยงข้อมูล ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและผู้ให้บริการ

กลยุทธ์การวิจัยที่ 9 พัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ประกอบด้วย 3 แผนงานวิจัย ดังนี้

9.1 การวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจและเสถียรภาพทางการเงิน และแนวทางการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากวิกฤตการเงิน การเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการค้า ข้อตกลงการค้าเสรี และการเชื่อมโยงอาเซียนสู่สากล

9.2 การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพและการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน

9.3 การวิจัยเกี่ยวกับกลไกที่เหมาะสมในการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และการพัฒนาศักยภาพของประเทศเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN Economic Community)

2. ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางสังคม

เป้าประสงค์การวิจัย : สร้างเสริมองค์ความรู้เพื่อเป็นพื้นฐานสู่การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางสังคม

ตัวชี้วัด : 1. ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ มีกระบวนการวิจัยที่สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ มีการถ่ายทอดผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย สร้างเสริมองค์ความรู้ และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ เพื่อก่อให้เกิดคุณค่าทางสังคม และก่อให้เกิดผลกระทบในด้านการพัฒนาสังคม

2. งบประมาณการวิจัยที่จัดสรรให้หน่วยงานภาครัฐภายใต้ยุทธศาสตร์การวิจัย
ที่ 2

เป้าหมาย :1. มีจำนวนผลงานวิจัยที่มีการนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสังคมและเชิงสาธารณะในระดับชุมชนและระดับประเทศ ไม่น้อยกว่า 5,000 ผลงาน หรือไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของโครงการวิจัย

2. มีการจัดสรรงบประมาณการวิจัยให้หน่วยงานภาครัฐภายใต้ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 28 ของงบประมาณการวิจัยที่จัดสรร ให้หน่วยงานภาครัฐทั้งหมด

งบประมาณที่คาดว่าจะใช้	พ.ศ. 2551	พ.ศ. 2552	พ.ศ. 2553	พ.ศ. 2554	รวม
ล้านบาท	5,368	5,961	6,611	8,600	26,540

ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง วัฒนธรรม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต สวัสดิการเพื่อความมั่นคงของชีวิต ตลอดจนการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การสร้างความเข้มแข็งและการสร้างภูมิคุ้มกันของท้องถิ่นและสังคม รวมทั้งการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความยากจน นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ และผู้สูงอายุ และการเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศ โดยกำหนดกลยุทธ์การวิจัยที่ให้ความสำคัญในเรื่องต่าง ๆ รวม 10 กลยุทธ์ และ 45 แผนงาน วิจัย ดังนี้

กลยุทธ์การวิจัยที่ 1 ปฏิรูปการศึกษา กระบวนการเรียนการสอน ทั้งในและนอกระบบ ตลอดจนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ระบบสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่น ประกอบด้วย 3 แผนงานวิจัย ดังนี้

1.1 การวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา

1.2 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมกับท้องถิ่น

1.3 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง

กลยุทธ์การวิจัยที่ 2 ส่งเสริม อนุรักษ์และพัฒนาคุณค่าทางศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ที่หลากหลาย ประกอบด้วย 2 แผนงานวิจัย ดังนี้

2.1 การวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริม อนุรักษ์ และพัฒนาคุณค่าทางศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของชาติ บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.2 การวิจัยเกี่ยวกับองค์ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม และสร้างสรรค์งานศิลป์ ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

กลยุทธ์การวิจัยที่ 3 ส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรคอุบัติใหม่ การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายและจิตใจ การพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพ รวมถึงการคุ้มครองผู้บริโภค ประกอบด้วย 7 แผนงานวิจัย ดังนี้

3.1 การวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข

3.2 การวิจัยเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชนในภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ

3.3 การวิจัยเกี่ยวกับการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี

3.4 การวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันโรคอุบัติใหม่

3.5 การวิจัยเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพและเสริมสร้างความมั่นคงด้านสุขภาพอนามัย

3.6 การวิจัยเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายและจิตใจ

3.7 การวิจัยเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค

กลยุทธ์การวิจัยที่ 4 พัฒนาและการคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ประกอบด้วย 2 แผนงานวิจัย ดังนี้

4.1 การวิจัยเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือก เพื่อสร้างองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและการคุ้มครองภูมิปัญญา

4.2 การวิจัยเกี่ยวกับสมุนไพรเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์และสาธารณสุข

กลยุทธ์การวิจัยที่ 5 พัฒนาศักยภาพทางการกีฬา ประกอบด้วย 2 แผนงานวิจัย ดังนี้

5.1 การวิจัยเกี่ยวกับการกีฬาเพื่อการพัฒนาสังคม

5.2 การวิจัยเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์การกีฬา

กลยุทธ์การวิจัยที่ 6 พัฒนาขีดสมรรถนะและศักยภาพของหน่วยงานภาครัฐและภาค เอกชน และการบริหารรัฐกิจ ประกอบด้วย 5 แผนงานวิจัย ดังนี้

- 6.1 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐและภาคเอกชน
- 6.2 การวิจัยเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนากฎหมาย ตลอดจนระบบงานยุติธรรมของประเทศ
- 6.3 การวิจัยเกี่ยวกับการมีคุณธรรมและจริยธรรม และการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคม
- 6.4 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการต่อต้านและป้องกันการทุจริตและการประพฤติดมิชอบของภาคราชการและภาคเอกชน
- 6.5 การวิจัยเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารจัดการและการบริหารรัฐกิจที่มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์การวิจัยที่ 7 จัดการปัญหาอาเสพติด ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และปัญหาผู้มีอิทธิพล ประกอบด้วย 3 แผนงานวิจัย ดังนี้

- 7.1 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายบริหารจัดการปัญหาอาเสพติด
- 7.2 การวิจัยเกี่ยวกับการแก้ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- 7.3 การวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามผู้มีอิทธิพล โดยใช้มาตรการทางสังคม และกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

กลยุทธ์การวิจัยที่ 8 ส่งเสริมความเข้มแข็งและการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของท้องถิ่นและสังคม ประกอบด้วย 9 แผนงานวิจัย ดังนี้

- 8.1 การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเสริมความเข้มแข็งของท้องถิ่น กระบวนการและกลไกสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนาระเบียบชุมชน และสวัสดิการเพื่อความมั่นคงของชีวิต
- 8.2 การวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมกระบวนการออมและการสร้างหลักประกันรายได้ ตลอดจนความมั่นคงในครัวเรือน
- 8.3 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตให้กับเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ และผู้สูงอายุ
- 8.4 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาองค์ความรู้ด้านประชาสังคม และการจัดการความรู้เพื่อขจัดความยากจนและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของท้องถิ่นและสังคม
- 8.5 การวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมของสังคมไทย

8.6 การวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้าบริการทางเพศ

8.7 การวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้าแรงงาน ตลอดจนการจัดการงานและอาชีพ

8.8 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพของแรงงานในสาขาต่าง ๆ

8.9 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการองค์การของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตทางการเกษตร

กลยุทธ์การวิจัยที่ 9 เสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ และบูรณาการการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในประเทศ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย 11 แผนงานวิจัย ดังนี้

9.1 การวิจัยเกี่ยวกับความมั่นคงในประเทศ

9.2 การวิจัยเกี่ยวกับหลักการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” คุณภาพชีวิตและสังคม และการสร้างความสมานฉันท์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนและในประเทศ

9.3 การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการและผลกระทบอันเนื่องมาจากผู้ลักลอบเข้าเมือง แรงงานต่างด้าวและแรงงานต่างถิ่น

9.4 การวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพและประสิทธิภาพงานการข่าวและการประชาสัมพันธ์ภาครัฐ

9.5 การวิจัยเกี่ยวกับการยื้ออายุการใช้งาน การผลิตและสร้างชิ้นส่วนอะไหล่ยุทโธปกรณ์ทดแทนการจัดหาจากต่างประเทศ

9.6 การวิจัยเกี่ยวกับหลักการและหลักนิยามเพื่อการใช้กำลังในการรักษาความมั่นคงและป้องกันประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ

9.7 การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาแสนยานุภาพด้านต่าง ๆ ของประเทศ

9.8 การวิจัยเกี่ยวกับการดูแลรักษาความมั่นคงและความปลอดภัยทางบก ทางทะเล และทางอากาศ

9.9 การวิจัยเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อความมั่นคง

9.10 การวิจัยเกี่ยวกับกฎหมายเพื่อการปกป้องและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางบกและทางทะเล และเพื่อรองรับกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการใช้พื้นที่ทางบกและทะเล

9.11 การวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและการดำเนินการแก้ไขปัญหาคาความขัดแย้งจากการประกาศเขตพื้นที่เหลื่อมทับหรือทับซ้อนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

กลยุทธ์การวิจัยที่ 10 วิจัยเพื่อการปฏิรูปการเมืองไทยให้มีเสถียรภาพและมีธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 1 แผนงานวิจัย ดังนี้

10.1 การวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูปการเมือง โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เพื่อวางระบบการบริหารประเทศให้มีเสถียรภาพประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพสังคมไทย ในแนวทางการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

3. ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 3 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางวิชาการและทรัพยากรบุคคล

เป้าประสงค์การวิจัย : พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและการพึ่งพาตนเองโดยใช้ฐานความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวิทยาการต่าง ๆ

ตัวชี้วัด : 1. ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ มีกระบวนการวิจัยที่สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ มีการถ่ายทอดผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย สร้างเสริมองค์ความรู้ ทั้งการวิจัยพื้นฐานและการวิจัยประยุกต์อันก่อให้เกิดผลกระทบในด้านการพัฒนาประเทศ

2. งบประมาณการวิจัยที่จัดสรรให้หน่วยงานภาครัฐภายใต้ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 3

เป้าหมาย : 1. มีจำนวนผลงานวิจัยที่มีการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ สังคมและสาธารณะในระดับชุมชนและระดับประเทศ ไม่น้อยกว่า 3,000 ผลงาน หรือไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของโครงการวิจัย

2. มีการจัดสรรงบประมาณการวิจัยให้หน่วยงานภาครัฐภายใต้ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 27 ของงบประมาณการวิจัยที่จัดสรรให้หน่วยงานภาครัฐทั้งหมด

งบประมาณที่คาดว่าจะใช้	พ.ศ. 2551	พ.ศ. 2552	พ.ศ. 2553	พ.ศ. 2554	รวม
ล้านบาท	5,068	6,846	8,786	5,710	26,410

ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาของประเทศ เพื่อพัฒนาสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ตลอดจนเสริมสร้างศักยภาพการวิจัยของประเทศ โดยกำหนดกลยุทธ์การวิจัยที่ให้ความสำคัญในเรื่องต่าง ๆ รวม 2 กลยุทธ์ และ 6 แผนงานวิจัย ดังนี้

กลยุทธ์การวิจัยที่ 1 พัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ทางวิทยาศาสตร์ ทางสังคมศาสตร์ และการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ในวิทยาการต่าง ๆ ประกอบด้วย 4 แผนงานวิจัย ดังนี้

1.1 การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์และองค์ความรู้ใหม่ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น เทคโนโลยีชีวภาพ วัสดุศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสาร นาโนเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข สัตว์ทดลองและวิธีการอื่นเพื่อทดแทนการใช้สัตว์ เทคโนโลยีด้านอวกาศโทรปกรณ์ เป็นต้น

1.2 การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์และองค์ความรู้ใหม่ทางสังคมศาสตร์

1.3 การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์และองค์ความรู้ใหม่ทางวิทยาการอื่น ๆ

1.4 การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการต่อยอดภูมิปัญญาของประเทศเชิงพาณิชย์และสาธารณะ เพื่อการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศและเพื่อการพึ่งพาตนเอง

กลยุทธ์การวิจัยที่ 2 สร้างศักยภาพและความสามารถของทรัพยากรบุคคลในวิทยาการต่าง ๆ ประกอบด้วย 2 แผนงานวิจัย ดังนี้

2.1 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพและความสามารถของนักวิจัยรุ่นใหม่ นักวิจัยและนักบริหารการวิจัย ในวิทยาการต่าง ๆ ของภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนนักวิจัยในชุมชนท้องถิ่นในภาคประชาชน

2.2 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาผู้ช่วยนักวิจัยในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

4. ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 4 การเสริมสร้างและพัฒนาทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์การวิจัย : พัฒนาองค์ความรู้และฐานข้อมูล เพื่อการบริหารจัดการและการพัฒนาทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบ โดยท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วม

ตัวชี้วัด : 1. ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ มีกระบวนการวิจัยที่สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ มีการถ่ายทอดผลการ วิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย พัฒนา องค์ความรู้ และก่อให้เกิดผลกระทบในด้านการพัฒนาประเทศ

2. งบประมาณการวิจัยที่จัดสรรให้หน่วยงานภาครัฐภายใต้ยุทธศาสตร์การวิจัย
ที่ 4

เป้าหมาย : 1. มีจำนวนผลงานวิจัยที่มีการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ สังคมและ สาธารณะ ในระดับชุมชนและระดับประเทศ ไม่น้อยกว่า 1,500 ผลงาน หรือไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของโครงการวิจัย

2. มีการจัดสรรงบประมาณการวิจัยให้หน่วยงานภาครัฐภายใต้ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 8 ของงบประมาณการวิจัยที่จัดสรรให้หน่วยงานภาครัฐทั้งหมด

งบประมาณที่คาดว่าจะใช้	พ.ศ. 2551	พ.ศ. 2552	พ.ศ. 2553	พ.ศ. 2554	รวม
ล้านบาท	1,617	1,843	2,060	2,100	7,620

ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยมีส่วนร่วมของประชาชนและสังคม รวมทั้งการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรสัตว์น้ำ และที่เกี่ยวกับภัยธรรมชาติ โดยกำหนดกลยุทธ์การวิจัยที่ให้ความสำคัญในเรื่องต่าง ๆ รวม 4 กลยุทธ์ และ 19 แผนงานวิจัย ดังนี้

กลยุทธ์การวิจัยที่ 1 บริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 9 แผนงานวิจัย ดังนี้

1.1 การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

1.2 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

1.3 การวิจัยเกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อเสริมสร้างคุณค่า (value creation) ของผลิตภัณฑ์และทรัพยากรธรรมชาติ

1.4 การวิจัยเกี่ยวกับการใช้มาตรการทางสิ่งแวดล้อมเพื่อแก้ปัญหาการกีดกันทางการค้าและมาตรการอื่น ๆ ระหว่างประเทศ

1.5 การวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศกับการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรทางเกษตร ประมง และชายฝั่ง

1.6 การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.7 การวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์พื้นที่ที่สำคัญและมีความเปราะบางเชิงนิเวศ

1.8 การวิจัยเพื่อฟื้นฟูและเพิ่มความสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าชายเลน และทรัพยากรชายฝั่ง และการจัดการไฟป่า

1.9 การวิจัยเกี่ยวกับมลพิษ การจัดการมลพิษ และผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากมลพิษ

กลยุทธ์การวิจัยที่ 2 สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการฟื้นฟูบำรุงดิน รวมทั้งการใช้ประโยชน์ที่ดิน ประกอบด้วย 3 แผนงานวิจัย ดังนี้

- 2.1 การวิจัยเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ทางดิน
- 2.2 การวิจัยเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพและการฟื้นฟูบำรุงดิน
- 2.3 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนา การอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรดินอย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์การวิจัยที่ 3 พัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการและสร้างความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการน้ำของประเทศ ประกอบด้วย 4 แผนงานวิจัย ดังนี้

- 3.1 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการน้ำของประเทศที่มีประสิทธิภาพ
- 3.2 การวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการสร้างเขื่อนและฝาย
- 3.3 การวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ในเชิงบูรณาการศาสตร์ทางอุทกนิยามวิทยา อุทกวิทยาและชลศาสตร์ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
- 3.4 การวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ในการบูรณาการระหว่างน้ำใต้ดินและน้ำผิวดินในการจัดการน้ำ

กลยุทธ์การวิจัยที่ 4 สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติจากธรรมชาติ ประกอบด้วย 3 แผนงานวิจัย ดังนี้

- 4.1 การวิจัยเกี่ยวกับภัยพิบัติจากธรรมชาติและผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
- 4.2 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบฐานข้อมูล ระบบการพยากรณ์เตือนภัยและระบบการเฝ้าระวังเกี่ยวกับอุบัติภัยทางธรรมชาติ
- 4.3 การวิจัยเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นและเกี่ยวข้องในพื้นที่ที่มีความเปราะบางหรือเสี่ยงต่อภัยพิบัติอันเกิดจากภาวะโลกร้อน ตลอดจนกรณีพิบัติและการเกิดคลื่นยักษ์ในทะเล

5. ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 5 การบริหารจัดการความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของประเทศสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ด้วยยุทธวิธีที่เหมาะสม

เป้าประสงค์การวิจัย : พัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการความรู้ของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ

- ตัวชี้วัด :**
1. ระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยและความรู้ ของประเทศ
 2. งบประมาณการวิจัยที่จัดสรรให้หน่วยงานภาครัฐภายใต้ยุทธศาสตร์การวิจัย

เป้าหมาย : 1. มีระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยและความรู้ของประเทศที่มีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ โดยมีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ

2. มีการจัดสรรงบประมาณการวิจัยให้หน่วยงานภาครัฐภายใต้ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 4 ของงบประมาณการวิจัยที่จัดสรรให้หน่วยงานภาครัฐทั้งหมด

งบประมาณที่คาดว่าจะใช้	พ.ศ. 2551	พ.ศ. 2552	พ.ศ. 2553	พ.ศ. 2554	รวม
ล้านบาท	858	914	988	990	3,750

ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการด้านการวิจัยของประเทศ โดยกำหนดกลยุทธ์การวิจัยที่ให้ความสำคัญในเรื่องต่าง ๆ รวม 2 กลยุทธ์ และ 7 แผนงานวิจัย ดังนี้

กลยุทธ์การวิจัยที่ 1 วิจัยเพื่อพัฒนาระบบบริหารงานวิจัยของประเทศ ตลอดจนการบริหารจัดการความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของประเทศ และจากต่างประเทศ ผู้การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ประกอบด้วย 5 แผนงานวิจัย ดังนี้

1.1 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารงานวิจัยของประเทศ ตลอดจนการบริหารจัดการความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของประเทศ ผู้การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ

1.2 การวิจัยเกี่ยวกับระบบการคุ้มครองสิทธิประโยชน์และทรัพย์สินทางปัญญา และแนวทางการผลักดันสู่การสร้างทรัพย์สินทางปัญญาและการนำทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และสาธารณะ

1.3 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาฐานข้อมูลการวิจัยและดัชนีด้านการวิจัยที่เหมาะสมแก่การพัฒนาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการและการพัฒนาประเทศ

1.4 การวิจัยเกี่ยวกับการเข้าถึงทรัพยากรทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวิทยาการสาขาต่าง ๆ ตลอดจนองค์ความรู้ในประเทศและจากต่างประเทศ

1.5 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาองค์กรวิจัยระดับชุมชน

กลยุทธ์การวิจัยที่ 2 วิเคราะห์และประเมินผลเพื่อการพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการวิจัยของประเทศที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 2 แผนงานวิจัย ดังนี้

2.1 การวิจัยเกี่ยวกับระบบการวิเคราะห์และประเมินผลเพื่อการพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการวิจัยของประเทศที่มีประสิทธิภาพ

2.2 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการวิจัยของประเทศ

กลุ่มเรื่องที่ควรวิจัยเร่งด่วนตามนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2554)

จาก 5 ยุทธศาสตร์การวิจัยดังกล่าว เมื่อนำมาพิจารณาจัดความสำคัญ เป็นกลุ่มเรื่องที่ควรวิจัยเร่งด่วน โดยคำนึงถึงวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น ความต้องการผลงานวิจัยและความรู้ เพื่อเร่งแก้ไขปัญหาและนำไปสู่การเสริมสร้างและการพัฒนาประเทศโดยเร็ว และสามารถตอบสนองนโยบายและยุทธศาสตร์เร่งด่วนของรัฐบาล ทำให้สามารถกำหนดเป็นกลุ่มเรื่องที่ควรวิจัยเร่งด่วนรวม 12 กลุ่มเรื่อง (Priority-based Research Areas) ซึ่งจากการประมาณการโดยฐานความจำเป็นด้านงบประมาณเพื่อการวิจัยจากระดับภูมิภาคและจากหน่วยงานต่าง ๆ ในกลุ่มเรื่องที่ควรวิจัยเร่งด่วนดังกล่าวคาดว่าจะใช้งบประมาณเพื่อการวิจัยเร่งด่วน ปีละประมาณ 16,800 ล้านบาท ดังนี้

1. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง

การวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควบคู่กับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิต ขจัดความยากจน และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน รวมทั้งการต่อยอดภูมิปัญญาให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ตลอดจนการจัดการงานและอาชีพในอนาคตของสังคมไทย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ : ลดปัญหาความยากจน ลดปัญหาการว่างงาน ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง

ประมาณการงบประมาณ : คาดว่าจะใช้ปีละ 2,000 ล้านบาท

2. ความมั่นคงของรัฐและการเสริมสร้างธรรมาภิบาล

การวิจัยเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ กฎหมาย การมีส่วนร่วม คุณธรรม จริยธรรม เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล สวัสดิการเพื่อความมั่นคงของชีวิต ความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้าน ปัญหาสถานการณ์ชายแดน การพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการด้านความมั่นคง รวมทั้งการบริหารรัฐกิจร่วมระหว่างรัฐบาล ท้องถิ่น และกลุ่มประชาสังคม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ : เกิดความมั่นคงในประเทศ มีความสมานฉันท์และความเป็นธรรมในสังคม ประชาชนมีความสุข

ประมาณการงบประมาณ : คาดว่าจะใช้ปีละ 2,450 ล้านบาท

3. การปฏิรูปการศึกษา

การวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา การจัดการศึกษา และรูปแบบการศึกษาที่เชื่อมโยงสู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการบริหารจัดการการเรียนรู้ระบบเศรษฐกิจชุมชน และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ : ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา มีการพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่น และก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ทุกระดับ

ประมาณการงบประมาณ : คาดว่าจะใช้ปีละ 1,000 ล้านบาท

4. การจัดการน้ำ

การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ ทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน ทั้งในและนอกระบบชลประทานของประเทศ ให้มีประสิทธิภาพและประหยัด รวมทั้งการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบต่างๆ ต่อการจัดการทรัพยากรน้ำในอนาคต

ผลที่คาดว่าจะได้รับ : มีการบริหารจัดการน้ำอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

ประมาณการงบประมาณ : คาดว่าจะใช้ปีละ 900 ล้านบาท

5. ภาวะโลกร้อนและพลังงานทางเลือก

การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับภาวะโลกร้อน พลังงานทดแทน พลังงานชีวภาพ พืชพลังงาน และพลังงานทางเลือก ที่ก่อให้เกิดความคุ้มค่า ประหยัด มีประสิทธิภาพ และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ : มีองค์ความรู้เกี่ยวกับภาวะโลกร้อนและแนวทางการบริหารจัดการที่เหมาะสมเพื่อลดผลกระทบจากภาวะโลกร้อน รวมทั้งประหยัดเงินตราต่างประเทศในการนำเข้าพลังงาน ลดการขาดแคลนพลังงาน ลดมลพิษจากการใช้พลังงาน รวมถึงลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของประเทศ

ประมาณการงบประมาณ : คาดว่าจะใช้ปีละ 1,100 ล้านบาท

6. การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกและลดการนำเข้า

การวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและเพิ่มผลิตภาพการผลิต เพื่อพัฒนาศักยภาพการส่งออกในกลุ่มสินค้าที่สร้างรายได้หลักจากการส่งออกและสร้างรายได้ให้กับชุมชน การวิจัยเพื่อต่อ

ขอตกมปิฏญญาให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่และการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร มาตรฐานสินค้าเกษตร ความปลอดภัยของอาหาร (Food Safety) และความมั่นคงด้านอาหาร (Food Security)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ : เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ขจัดความยากจน เสริมสร้างความมั่นคงให้ชุมชน และพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม

ประมาณการงบประมาณ : คาดว่าจะใช้ปีละ 3,500 ล้านบาท

7. การป้องกันโรคและการรักษาสุขภาพ

การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ ประสิทธิภาพการให้บริการทางการแพทย์ การคิด เชื้อ วิทยาการใหม่ ทางสาธารณสุข การพึ่งพาตนเองและเสริมสร้างความมั่นคงด้านสุขภาพ รวมถึงการ วิจัยและพัฒนาบุคลากรการแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์แผนไทย และแพทย์ทางเลือก และการวิจัยเพื่อต่อ ขอตกมปิฏญญาให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ : คุณภาพชีวิตของประชาชนและระบบการจัดการสาธารณสุขดีขึ้น ตลอดจนมีความมั่นคงด้านสุขภาพของประเทศ

ประมาณการงบประมาณ : คาดว่าจะใช้ปีละ 2,200 ล้านบาท

8. การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ

การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ การพัฒนาคุณค่าความ หลากหลายทางชีวภาพ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสมและยั่งยืน การเชื่อมต่อภูมิ ปัญญาท้องถิ่นกับองค์ความรู้ใหม่ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ และการเสริมสร้าง จิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ : คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

ประมาณการงบประมาณ : คาดว่าจะใช้ปีละ 800 ล้านบาท

9. เทคโนโลยีใหม่และเทคโนโลยีที่สำคัญเพื่ออุตสาหกรรม

การวิจัยและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างเทคโนโลยีใหม่ เทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีที่ สำคัญสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมทุกระดับ การวิจัยเพื่อขึ้นำการพัฒนาการประดิษฐ์คิดค้นและนวัตกรรม สู่เชิงพาณิชย์ รวมทั้งการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ : เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันโดยมีเทคโนโลยีที่นำไปสู่ การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่สนับสนุนภาคการผลิต ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ

ประมาณการงบประมาณ : คาดว่าจะใช้ปีละ 1,800 ล้านบาท

10. การบริหารจัดการการท่องเที่ยว

การวิจัยเพื่อการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยว

ผลที่คาดว่าจะได้รับ : เพิ่มรายได้ให้กับประเทศ และสร้างรายได้ให้กับชุมชน นำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชน

ประมาณการงบประมาณ : คาดว่าจะใช้ปีละ 800 ล้านบาท

11. สังคมผู้สูงอายุ

การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ ระบบและมาตรการการส่งเสริม ดูแล การจัดการสวัสดิภาพและสวัสดิการผู้สูงอายุให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม การส่งเสริมบทบาทของผู้สูงอายุในสถาบันสังคมและชุมชน รวมทั้งการนำศักยภาพของผู้สูงอายุมาใช้ในการพัฒนาประเทศ และการถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่สังคม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ : ผู้สูงอายุมีศักยภาพที่พัฒนาขึ้นเพื่อสร้างคุณค่าให้กับสังคม ตลอดจนมีสวัสดิการและสวัสดิภาพต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตให้เกิดความมั่นคง

ประมาณการงบประมาณ : คาดว่าจะใช้ปีละ 50 ล้านบาท

12. ระบบโลจิสติกส์

การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์อย่างบูรณาการ ทั้งในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาประสิทธิภาพและมาตรฐานการให้บริการด้านโลจิสติกส์ การพัฒนาบุคลากรด้านโลจิสติกส์ และระบบบริหารจัดการขนส่งที่เหมาะสม รวมทั้งการเชื่อมโยงระบบขนส่งและโลจิสติกส์ในภูมิภาคและเครือข่ายคมนาคมกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุน การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว ความมั่นคง ตลอดจนส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ : ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ประมาณการงบประมาณ : คาดว่าจะใช้ปีละ 200 ล้านบาท

มาตรฐานการศึกษาของชาติ

ความจำเป็นที่ต้องมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 31 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริม และกำกับดูแลการจัดการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผนและมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา มาตรา 33 กำหนดให้สภาการศึกษาทำหน้าที่พิจารณาเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติ และพิจารณาเสนอนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ และมาตรา 34 กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการอาชีวศึกษา และคณะกรรมการอุดมศึกษา มีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐาน และ/หรือหลักสูตรแต่ละระดับ ที่สอดคล้องกับความต้องการของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ

มาตรฐานการศึกษาของชาติ เป็นสาระเกี่ยวกับอุดมการณ์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของชาติที่พึงประสงค์ มีไว้เป็นหลักสำหรับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการอาชีวศึกษา และคณะกรรมการอุดมศึกษา นำไปใช้กำหนดแนวทางการพัฒนาและจัดการศึกษา เพื่อประกันว่าผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เต็มตามศักยภาพและตรงตามความต้องการ อย่างคุ้มค่า เสมอภาคและเป็นธรรม

ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีมาตรฐานการศึกษาของชาติ มีแต่มาตรฐานสำหรับการประเมินภายนอกของสถาบันการศึกษาทุกระดับ จำเป็นต้องมีมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาทุกประเภท (การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย) และทุกระดับ (การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาระดับอาชีวศึกษา และการศึกษาระดับอุดมศึกษา)

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ มีดังนี้

1. หน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ และเอกชน ผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาแต่ละประเภท และแต่ละระดับ ใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นหลักในการกำหนดนโยบาย แผนการพัฒนา และจัดการศึกษา รวมทั้งมาตรฐานการศึกษาแต่ละประเภทและแต่ละระดับ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาอย่างมีมาตรฐานในภาพรวม และมีการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

2. กระทรวงศึกษาธิการมีประเด็นสาระสำคัญ และตัวบ่งชี้ เป็นแนวทางสำหรับการกำกับดูแล การติดตามตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการจัดการศึกษา

3. ประชาชน และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา มีความมั่นใจว่าจะได้รับการศึกษาตามสิทธิ และมีคุณภาพไม่ต่ำกว่ามาตรฐานการศึกษาของชาติ และมีแนวทางในการร่วมตรวจสอบการจัดการศึกษาของชาติ

4. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มีข้อมูลเป็นฐานอย่างหนึ่งในการพิจารณา กำหนดเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษาของชาติในช่วงเวลาต่อไป

5. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) มีข้อมูลเป็นฐาน สำหรับการกำหนดวิธีการ การกำหนดเกณฑ์ และการดำเนินงานการประเมินคุณภาพสถานศึกษา

วัตถุประสงค์ของการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ

สภาการศึกษา พิจารณาเสนอมาตรฐานการศึกษาของชาติ ต่อกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีวัตถุประสงค์ของการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ ดังนี้

2.1 เป็นเป้าหมาย และแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาของชาติระดับมหภาค ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญที่การพัฒนาผู้เรียน

2.2 เป็นหลักและเป็นแนวทาง สำหรับการกำหนดนโยบาย แผนการพัฒนาและจัดการศึกษา รวมทั้งมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา

2.3 เป็นพื้นฐานสำหรับการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติในช่วงเวลาต่อไป

2.4 เป็นเครื่องมือกำกับการตรวจราชการ การนิเทศ การติดตามและประเมินผล และการประกันคุณภาพ เพื่อให้ทราบสถานภาพและความก้าวหน้าในการจัดการศึกษาของชาติระดับมหภาค

2.5 เป็นมาตรฐานสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา

สาระของมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ

สภาการศึกษาพิจารณากำหนดกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ จากข้อมูลสารสนเทศต่อไปนี้ คือ แผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ เกี่ยวกับนโยบายด้านการศึกษา ตามสารบบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 หมวด 5 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 วิสัยทัศน์/ทิศทางการพัฒนาการศึกษาของไทย คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ สภาพแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลก

ความคิดเห็นของนักวิชาการและประชาชน และมาตรฐานการศึกษาของชาติของประเทศต่าง ๆ เพื่อนำมาด้อยอดและประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทของไทย

มาตรฐานการศึกษาของชาติ ประกอบด้วยสาระสำคัญ 4 ประเด็น

- 3.1 อุดมการณ์ หลักการในการจัดการศึกษาของชาติ
- 3.2 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก
- 3.3 การจัดการศึกษา
- 3.4 แนวนำสู่การปฏิบัติ

แนวทางการใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ

เนื่องจากมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นเรื่องใหม่ ที่เริ่มใช้เป็นครั้งแรก สภาการศึกษา จึงวางแนวทางการใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ ดังนี้

4.1 มาตรฐานการศึกษาของชาติฉบับนี้ กำหนดเป้าหมาย และยุทธศาสตร์การศึกษาในระดับมหภาคช่วงระยะเวลา 5 ปี ซึ่งสอดคล้องตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2548-2553

4.2 สภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีความประสงค์ให้ส่วนราชการทุกกระทรวง กรม สำนัก สถานศึกษา และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้ใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และมีความประสงค์ให้ผู้เรียนทุกกลุ่มทุกระดับ ได้ใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ เป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบว่าตนได้รับการศึกษาเต็มตามสิทธิของตน

4.3 มาตรฐานการศึกษาของชาติฉบับนี้ เป็นมาตรฐานหลักโดยไม่มีการกำหนดเกณฑ์ มาตรฐานขั้นต่ำ จึงมีความยืดหยุ่นเพียงพอที่หน่วยปฏิบัติแต่ละหน่วยสามารถกำหนดเกณฑ์ มาตรฐานที่มีลักษณะเฉพาะ สอดคล้องกับสภาพความพร้อม และช่วงเวลาได้

มาตรฐานที่ 1 อุดมการณ์ หลักการในการจัดการศึกษาของชาติ การศึกษาตลอดชีวิต เพื่อทุกคน และทุกคนเพื่อการศึกษา

การศึกษาตลอดชีวิต เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตและสังคมที่บูรณาการอย่างสมดุลระหว่าง ปัญญาธรรม คุณธรรมและวัฒนธรรม เพื่อคนไทยทุกคน โดยทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ที่มีคุณค่า เต็มตามศักยภาพ ตรงตามความต้องการ แด่ต้นทุนต่ำ รัฐสนับสนุนการจัดการศึกษา มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในวัยเรียน และพัฒนา ทรัพยากรบุคคลวัยทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และตรวจสอบได้ อย่างมั่นใจว่าการศึกษายเป็นกระบวนการพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา ประเทศอย่างยั่งยืน ให้สามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติจริง

ตัวบ่งชี้

1. อุดมการณ์

- ทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการจัดและรับการศึกษาเข้าใจและถือปฏิบัติตามแนวทางการจัดการศึกษา ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนามนุษย์และสังคม

2. การศึกษาเต็มตามสิทธิอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

- คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่รัฐจัดให้อย่างทั่วถึง
- คนไทยส่วนใหญ่รู้ ใช้สิทธิ และได้รับสิทธิในการศึกษาทุกรูปแบบอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

3. หลักการจัดการศึกษาในภาพรวม

- การจัดการศึกษาทุกระบบ (การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย) มีคุณภาพเทียบเท่ามาตรฐานสากล และสัมพันธ์เชื่อมโยงถึงกัน
- ขอบข่ายและปริมาณความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน องค์กร และชุมชน เพิ่มขึ้นทุกปี ทั้งในด้านการจัด การกำกับ สนับสนุน และการตรวจสอบผลการจัดการศึกษา
- ผลการจัดอันดับคุณภาพระบบการศึกษาของไทย ไม่ด้อยกว่าประเทศที่มีงบประมาณทางการศึกษาใกล้เคียงกัน และอยู่ในภูมิภาคเดียวกัน
มาตรฐานที่ 2 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมือง และพลโลกคนไทยเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข

เป้าหมายของการจัดการศึกษา อยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น "คนเก่ง คนดี และมีความสุข" โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย เต็มตามศักยภาพ และตรงตามความต้องการ ทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ ปัญญา ความรู้และทักษะ คุณธรรมและจิตสำนึกที่พึงประสงค์

คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยเบญจคุณ หรือ คุณ 5 ประการ

1. คุณลักษณะ มีรูปลักษณ์ (สุขภาพ บุคลิกภาพ) กิจลักษณ์ (พฤติกรรม ทักษะ ความสามารถ) ดี

2. คุณค่า มีประสบการณ์จากการเรียนรู้ สัมพันธ์เชื่อมโยงกับการพัฒนาชีวิต

3. คุณประโยชน์ มีชีวิตที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ร่วมสร้างและให้สิ่งดีแก่สังคม

4. คุณภาพ มีชีวิตร่มเย็นเป็นสุข พออยู่พอกิน เป็นสมาชิกครอบครัว พลเมืองและพลโลกที่ดี

5. คุณธรรม มีความดี เข้าถึงความงามและความจริง ดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วาจาสุจริต และมโนสุจริต

เบญจคุณ อันเป็นลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยดังกล่าว จักเกิดขึ้นได้ด้วยการจัดการเรียนรู้ของครู และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตาม "พระราชทาน 3 ประการ คือ ขອງมีความเพียรที่บริสุทธิ์ ปัญญาที่เฉียบแหลม กำลังกายที่สมบูรณ์" (จาก...การวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย เพื่อตอบคำถามว่า "เราจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้อะไร?" จากข้อมูลหลายแหล่ง และการบูรณาการตามแนวพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องพระมหาชนก (สุนน อมรวิวัฒน์, 2546) ดังนี้

1. ความเพียรที่บริสุทธิ์ (pure perseverance) ประกอบด้วย

1) ความสามารถ (performance and skills) เป็นผู้รัก ใฝ่ใจในหน้าที่การงาน มีทักษะทางภาษา ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงาน ทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต ทักษะการคิดคำนวณ ทักษะการค้นคว้าทดลองพิสูจน์เหตุผล ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการจัดการ

2) คุณธรรมและจิตสำนึก (morality and conscience) มีคุณธรรมในการกระทำ ด้านความละเอียดซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูรู้คุณ ความไม่เห็นแก่ตัว ความปรารถนาดี เอื้อเฟื้อต่อกัน ความจริงใจ และความขยันหมั่นเพียร และมีจิตสำนึกในการกระทำ ด้านจิตสำนึกความรับผิดชอบ จิตสำนึกในคุณค่าของตนและผู้อื่น จิตสำนึกความเป็นไทย จิตสำนึกประชาธิปไตย

2. ปัญญาที่เฉียบแหลม ประกอบด้วย

3) ความฉลาดรู้ (knowledge and wisdom) เป็นผู้รู้จริง รู้ครบถ้วน รู้เหตุผล รู้เท่าทัน รู้เชื่อมโยงความเป็นไทยกับสากล รู้จักตนเอง รู้จักสังคมและธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รู้วิธีทำมาหากิน และสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิต

4) สติปัญญาและความคิด (intelligence and thinking) จิตและสมองมีการทำงาน เกิดการรับรู้ จดจำ และการคิดอย่างถูกต้องแบบคาย สามารถคิดวิเคราะห์ห้วงการณ์ คิดริเริ่มและสร้างสรรค์ คิดต่อเนื่องเชื่อมโยง คิดสุจริต คิดมีเหตุผล คิดเป็นระบบ คิดเร็ว คิดคล่อง คิดละเอียด คิดมีจินตนาการ สามารถแสดงความคิดเห็นเพื่อสื่อสารแก่ผู้อื่นได้

3. กำลังกายที่สมบูรณ์ (completely physical health) ประกอบด้วย

5) มีสุขภาพกายและจิต (physical, mental and spiritual health) รวมทั้งสุขภาวะ (well being) ทางกายและจิต มีร่างกายแข็งแรง ปราศจากโรค มีภูมิคุ้มกัน ภาวะโภชนาการดี บริหารกาย เล่นกีฬา ทำทางคล่องแคล่วว่องไว และมีสภาพจิตใจที่แจ่มใส ไม่เครียด มีสุขภาพจิตดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีสุนทรียภาพ มีทักษะทางดนตรี ศิลปะ และใช้เวลาว่างอย่างเกิดประโยชน์

ตัวบ่งชี้

1. กำลังกายกำลังใจที่สมบูรณ์
 - คนไทยส่วนใหญ่มีสุขภาพกายและจิตที่ดี มีพัฒนาการด้านร่างกาย สมองและสติปัญญา และด้านจิตใจ เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์การพัฒนาในแต่ละช่วงวัย
2. ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิตและการพัฒนาสังคม
 - คนไทยส่วนใหญ่ได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพของตนเอง
 - คนไทยส่วนใหญ่มีงานทำ และนำความรู้ไปใช้ในการสร้างงานและสร้างประโยชน์ให้สังคม
 - ชุมชนหรือสังคมส่วนใหญ่มีการใช้หรือสร้างภูมิปัญญาที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
3. ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว
 - คนไทยส่วนใหญ่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ รู้ทันโลก และปรับตัวได้
4. ทักษะทางสังคม
 - คนไทยส่วนใหญ่มีทักษะและความสามารถ ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข
5. คุณธรรมและจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก
 - คนไทยส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วาจสุจริต และมโนสุจริต

มาตรฐานที่ 3 การจัดการศึกษา

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน และการบริหารที่เน้นสถานศึกษาเป็นสำคัญ

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ผู้เรียนเห็นแบบอย่างที่ดี ได้ฝึกการคิด และได้เรียนจากประสบการณ์ตรงที่หลากหลาย ได้เรียนตรงตามความสนใจ และมีความสุขในการเรียน ครูรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล ครูเตรียมการสอนและสื่อที่ผสมผสานความรู้สากลกับภูมิปัญญาไทย ครูจัดบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ จัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และการพัฒนาความคิดผู้เรียนเป็นระบบที่สร้างสรรค์) ความสำเร็จของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านบุคคล และปัจจัยด้านการบริหาร ดังต่อไปนี้

3.1 ปัจจัยด้านบุคคล ผู้เรียนได้รับการเตรียมให้มีความพร้อมที่จะเรียน ครูเป็นปราชญ์บุคคล และเป็นกัลยาณมิตร อุทิศตนเพื่อพัฒนาผู้เรียนและสังคม ผู้บริหารเป็นผู้นำที่เชี่ยวชาญ ผู้จัดการที่ถ่อมตน และปราชญ์บุคคล ผู้ปกครองและสมาชิกชุมชนมีสำนึก ใส่ใจ และเต็มใจให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมตรวจสอบในการพัฒนาผู้เรียน และการจัดการศึกษา

3.2 ปัจจัยด้านการบริหาร การบริหารจัดการทั้งในระดับชาติ เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา มีเอกภาพด้านนโยบาย แต่หลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจลงสู่ระดับสถานศึกษา โดยใช้หลักการบริหารจัดการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 หลักธรรมาภิบาล โปร่งใส เป็นธรรม (good governance) ซึ่งมีหลักการที่สำคัญ 7 ประการ คือ หลักประสิทธิภาพ หลักความคุ้มค่า หลักประสิทธิผล หลักความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ หลักคุณภาพ หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน และหลักนิติรัฐ / นิติธรรม

ความสำเร็จของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน และการบริหารที่เน้นสถานศึกษาเป็นสำคัญ อยู่ที่ผลการดำเนินงานระดับชาติ รัฐดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา การเพิ่มช่องทางและโอกาสการเรียนรู้ด้วยตนเอง แก่หน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยสนับสนุนทั้งด้านวิชาการและด้านงบประมาณ อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม กำกับติดตามให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ระดับกระทรวงและเขตพื้นที่การศึกษา มีการติดตามกำกับ สนับสนุนให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ มีแผนพัฒนาหน่วยงาน มีจำนวนผู้เรียนเข้าเรียนครบตามเกณฑ์ มีอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์ มีสิ่งแวดล้อมที่ดี บรรยากาศร่มรื่น มีสภาพเป็นองค์กรการเรียนรู้ที่ปลอดภัย มีความก้าวหน้าล้ำสมัย และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และระดับสถานศึกษา มีหลักสูตรแบบบูรณาการที่สอดคล้องกับท้องถิ่น มีการบริหารวิชาการที่สนับสนุนให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงโดยผู้เรียน มีระบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ และเทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ มีระบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา มีระบบบริหารการเงินงบประมาณที่โปร่งใสตรวจสอบได้ และมีระบบประกันคุณภาพการศึกษา

ตัวบ่งชี้

1. ผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

- ผู้เรียนทุกกลุ่ม ตำนานคุณค่าการเรียนรู้ สนใจใฝ่เรียนรู้ มีความสุขในการเรียนรู้ และได้เรียนรู้ตรงตามความต้องการของตนเองและชุมชน อย่างเต็มตามศักยภาพ
- ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่มีคุณธรรม มีความพึงพอใจในการทำงาน และผูกพันกับงาน มีอัตราการออกจากงานและอัตราความผิดทางวินัยลดลง
- หน่วยงานที่ให้บริการทางการศึกษามีคุณภาพติดอันดับคุณภาพตามเกณฑ์ระดับนานาชาติ มีสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ และความปลอดภัยตามเกณฑ์

- มีการพัฒนาสื่อและการให้บริการเทคโนโลยีสื่อสารสารสนเทศทุกรูปแบบ
เพิ่มขึ้นให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของคนไทยทุกคน

2. ผลการบริหารที่สถานศึกษาเป็นสำคัญ

- ผู้เรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และสมาชิกชุมชนส่วนใหญ่มีความเต็มใจ ตั้งใจ
มีส่วนร่วมปฏิบัติหน้าที่ของตน ส่งผลให้ผู้รับบริการ / ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อการ
จัดบริการการศึกษา

- ชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งของหน่วยงานที่ให้บริการการศึกษาส่วนใหญ่ เป็นสังคมแห่ง
การเรียนรู้ มีความปลอดภัย ลดความขัดแย้ง มีสันติสุข และมีการพัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

- มีแนวโน้มในการรวมตัวจัดตั้งองค์กรอิสระ เพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐานเฉพาะกลุ่ม
และติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาและหน่วยงาน ตลอดจนการสัง้องค์ความรู้ที่
หลากหลาย

มาตรฐานที่ 4 แนวนำสู่การปฏิบัติ

การสร้างวิถีการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ให้เข้มแข็ง และการใช้มาตรฐานการศึกษา เพื่อให้
การพัฒนาการศึกษาบรรลุผลตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ควรต้องมีแนวนำสู่การปฏิบัติ
3 ประการ ดังนี้

4.1 การสร้างวิถีการเรียนรู้ของคนไทยให้เข้มแข็งในด้านต่อไปนี้ การสร้างสำนึก ให้
คนไทยเห็นคุณค่าของการศึกษา โดยการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ และการส่งเสริมการสร้างชุมชน
แห่งการเรียนรู้ การสร้างโอกาสการเรียนรู้ โดยการจัดสรรแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้ที่
หลากหลายทั้งในระบบ นอกกระบบ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง การสร้างลักษณะชีวิต โดยการ
วางรากฐานนิสัยตั้งแต่เด็กให้รักการอ่าน รักการค้นคว้า ส่งเสริมให้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองชอบ การ
สร้างกำไร ให้คนไทยสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปทำประโยชน์ต่อชีวิต และสังคมได้

4.2 การสร้างความเข้มแข็งให้แหล่งเรียนรู้และกลไกการเรียนรู้ ในระบบครอบครัว
ชุมชน กลุ่มเพื่อนร่วมวัย องค์กร/สถาบันทางศาสนา แหล่งอาชีพ สื่อมวลชน องค์กรความรู้ในสังคม
ระบบสถานศึกษา โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้จากการวิจัย
ปฏิบัติการเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ใหม่ เป็นเครื่องมือสืบทอดและผสมผสานความรู้สากลกับ
ภูมิปัญญาไทย และเป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพของครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา องค์กร
และสังคม

4.3 กระทรวงศึกษาธิการต้องเป็นผู้นำในการใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ จัดลำดับ
ความสำคัญ ติดตามกำกับดูแลการปฏิบัติงานและประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน สื่อสาร
และเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องรู้และเข้าใจบทบาทของมาตรฐานการศึกษา วางระบบการจัดทำมาตรฐาน

การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของระบบงาน พัฒนากลไกที่จะช่วยพัฒนาให้กิจกรรมการดำเนินงานทั้งหมดมีมาตรฐานตามที่กำหนด

ตัวบ่งชี้

- มีการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวิธีการเรียนรู้ของคนไทยทุกวิถีทาง
- มีการวิจัยศึกษาสร้างเสริม และมีการสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ และกลไกการเรียนรู้

ทุกประเภท

- มีการปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาชาติ ที่เชื่อมโยงระหว่างภาคเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง การศึกษา สอดคล้องกับลำดับความสำคัญของความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาสังคม และเหมาะสมทันกับเปลี่ยนแปลงของโลก

- มีการจัดตั้ง และกำกับกับการดำเนินงาน ขององค์กรที่รับผิดชอบประสานงานระหว่าง องค์กร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสถานศึกษาทั้งหมด เพื่อพัฒนาปรับปรุง ติดตามกำกับ และประเมินมาตรฐานการศึกษาของชาติ